

Forslag til Sømandslov.

Fremsat den 6. februar 1973 af *handelsministeren*.

Kapitel I. Indledning.

§ 1

Udtrykket sømand omfatter i denne lov enhver person, bortset fra skibsføreren, der er ansat af rederen til udførelse af skibstjeneste om bord i et skib i søen.

§ 2

På personer, der er ansat af rederen til at udføre andet arbejde om bord end skibstjeneste samt på personer, der er ansat om bord af andre end rederen, finder følgende bestemmelser anvendelse:

- 1) § 4 om mindstealder, lægeundersøgelse m. v.,
- 2) § 9 om ret til afsked og hjemrejse i tilfælde af graviditet,
- 3) § 19, stk. 2 og 3, om hyre, hjemrejse m. m. i tilfælde af skibets forlis m. v.,
- 4) § 27 om omsorgspligt m. v.,
- 5) § 30, stk. 5, om statens overtagelse af udgifterne til pleje og hjemrejse i tilfælde af kønssygdom eller tuberkulose,
- 6) § 31 om statens dækning af visse udgifter til syg eller skadet sømand,
- 7) § 32 om skibsførerens pligt til at sørge for begravelse m. v.,
- 8) § 34, stk. 2 og 3, om statens dækning af udgifterne ved begravelse,
- 9) § 53, stk. 1 og 3, om pligten til at efterkomme ordrer og erstatte skade,
- 10) § 54 om værn mod ulykker og sundhedsfare,
- 11) § 55 om kost- og sundhedsforhold,
- 12) § 57, stk. 2, om hviletid,
- 13) § 59 om adgangen til at medtage gods m. v.,
- 14) § 60 om ejendele, der efterlades om bord,
- 15) § 62 om magtmidler,
- 16) § 63 om skibsførerens pligter i tilfælde af en grovere forbrydelse og
- 17) § 67, stk. 1, nr. 1 og stk. 2, om straf for visse forseelser.

Stk. 2. Handelsministeren kan efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd fastsætte regler om, at kun de bestemmelser, der er nævnt i stk. 1, skal anvendes på restaurationspersonale og andet personale, der er ansat i et passagerskib til betjening af passagererne.

Stk. 3. De personer, der er nævnt i stk. 1 og 2, skal udføre det arbejde, som skibsføreren finder nødvendigt for skibets sikkerhed.

Stk. 4. På personer, der medtages om bord i medfør af sølovens § 70 finder i stk. 1 og 3 anvendelse.

Kapitel II. Tjenesteaftalen m. v.

1. Tjenesteaftalens indgåelse og opsigelse.

§ 3

Rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med sømanden om ansættelsesvilkårene. Tjenesteaftalen skal udfærdiges på en formular til hyrekontrakt, hvis form og indhold fastsættes af handelsministeren efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd.

Stk. 2. Skibsføreren kan på rederens vegne ansætte det fornødne mandskab. Stk. 1 finder anvendelse på de tjenesteaftaler, der er indgået af skibsføreren. Forinden maskinmandskab ansættes, skal skibsføreren, hvor det er muligt, indhente forslag fra maskinchefen. Han bør endvidere rådføre sig med den øverste styrmand om ansættelse af dæksmandskab samt med hovmesteren om ansættelse af medhjælp for denne.

Stk. 3. I hyrekontrakten skal anføres:

- 1) den stilling, sømanden er antaget til,
- 2) hvad der er aftalt om fratrædelsessted eller opsigelsesfrist,
- 3) den aftalte hyre og dagen, fra hvilken den skal løbe,
- 4) tidspunktet for sømandens tiltræden af tjenesten,
- 5) dagen for opsigelse af tjenesteaftalen samt
- 6) tidspunktet for sømandens fratræden.

Stk. 4. En sømand, der forhyres, skal være i besiddelse af søfartsbog eller i mangel deraf af mønstringsbevis. Bogen eller beviset overgives til skibsføreren og holdes i forvaring af ham, så længe tjenesteforholdet varer.

§ 4

Mænd under 16 år og kvinder under 18 år må ikke anvendes til arbejde om bord.

Stk. 2. Ingen må tiltræde eller gøre tjeneste om bord, før han med tilfredsstillende resultat har gennemgået den for sådan tjeneste foreskrevne lægeundersøgelse. Lægeundersøgelsen er gratis for sømanden. Handelsministeren fastsætter regler om lægeundersøgelser.

Stk. 3. Til værn for søfarende under 20 år kan handelsministeren fravige bestemmelserne i §§ 5, 6, 7, 11, 19, 20, 27, 57 og 58.

§ 5

Hver af parterne kan opsiges tjenesteaftalen med 7 dages varsel, medmindre andet følger af aftalen. Der kan ikke aftales kortere opsigelsesvarsel for rederen end for sømanden.

§ 6

Er ikke andet aftalt om fratrædelseshavn, kan tjenesteaftalen kun opsiges til ophør i dansk havn, som skibet anløber. Opsigelse kan dog, medmindre andet er aftalt, kun ske til fratræden i havne på Færøerne eller i Grønland, hvis sømanden har bopæl henholdsvis på Færøerne eller i Grønland.

Stk. 2. Har sømanden ikke bopæl i Danmark, eller er han ikke forhyret i Danmark, kan tjenesteaftalen også opsiges til ophør i fremmed havn, som skibet anløber, medmindre havnen alene anløbes kortvarigt for bunkring eller landsætning af syge eller skadede eller i øvrigt af hensyn til de ombordværendes, skibets eller ladningens sikkerhed.

Stk. 3. Er sømanden forhyret for bestemt tid, og tiden udløber, medens skibet er i søen, fortsætter tjenesteforholdet, indtil skibet kommer til havn. Tjenesteforholdet ophører dog ikke i fremmed havn, hvor der gøres kortvarigt ophold, jfr. stk. 2.

Stk. 4. Er sømanden forhyret for bestemt tid eller bestemt rejse, finder stk. 1 og 2 anvendelse, hvis sømanden er forblevet i tjenesten, efter at tiden er udløbet, eller rejsen er endt, uden at ny aftale om fratrædelseshavn er indgået.

§ 7

En sømand, der har gjort tjeneste på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i 9 måneder, kan, uanset modstående aftale, med 1 måneds varsel, eller hvis kortere varsel er aftalt, da med dette varsel fratræde i enhver havn, skibet anløber. Fratrædelse kan dog ikke ske i fremmed havn, hvor der gøres kortvarigt ophold, jfr. § 6, stk. 2.

Stk. 2. Sømanden kan skriftligt samtykke i, at nye frister på indtil 9 måneder ad gangen kan begynde at løbe. Samtykke kan dog ikke gives tidligere end 1 måned før udløbet af en frist.

§ 8

En sømand, der har bopæl i Danmark, og som i de sidste 3 måneder ikke har haft adgang til at fratræde i dansk havn, har ret til fri rejse til sin bopæl, hvis han uden afbrydelse har været i tjeneste på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i 6 måneder. Staten og rederen betaler hver halvdelen af udgifterne ved rejsen med underhold. Retten til fri hjemrejse påvirkes ikke af, at sømanden i løbet af de sidste 3 måneder har haft adgang til at fratræde i færøsk eller grønlandsk havn, medmindre han har bopæl på Færøerne eller i Grønland.

Stk. 2. Sømanden skal dog fortsætte tjenesten i indtil 1 måned, hvis det kan forventes, at skibet indenfor den tid kommer til en havn, hvorfra hjemrejsen kan ordnes væsentlig billigere eller lettere.

Stk. 3. Fratræder sømanden efter egen opsigelse eller afskedsbegæring, skal krav om fri hjemrejse fremsættes senest samtidig med opsigelsen eller begæringen om afsked.

Stk. 4. Hjemrejsen ordnes af konsulen eller, hvis der ikke er dansk konsul på stedet, af skibsføreren. Ordner konsulen hjemrejsen, skal skibsføreren på forlangende stille sikkerhed for rederens andel af udgifterne.

2. Sømandens ret til at kræve afsked.

§ 9

En gravid søfarende har ret til at kræve afsked, når det af hensyn til hende selv, den forestående fødsel eller barnet må anses for påkrævet. Handelsministeren kan fastsætte regler om retten til at fratræde og om ret til fri rejse med underhold til den pågældendes bopæl i Danmark for statens regning.

§ 10

Får en sømand efter forhyringen underretning om, at hans ægtefælle eller barn er afgået ved døden eller er alvorlig syg, kan han kræve afsked.

Stk. 2. En sømand kan også kræve afsked, hvis han efter forhyringen får underretning om, at han på andet skib kan få stilling af højere grad, end den han har, eller anden stilling af væsentlig betydning for ham, eller om andre omstændigheder, som gør det til en velfærdssag for ham at kunne fratræde. Bliver skibet derved usødygtigt, kan sømanden dog kun kræve afsked efter 1. pkt., hvis en kvalificeret mand kan skaffes i hans sted.

Stk. 3. Sømanden skal erstatte rederen udgifterne ved at skaffe en ny mand efter stk. 2. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde under hensyn til sømandens resterende tjenestetid og omstændighederne iøvrigt.

§ 11

Sømanden har ret til at kræve afsked, hvis:

- 1) skibet er usødygtigt, eller mandskabets opholdsrum er sundhedsfarlige, og skibsføreren ikke sørger for, at manglerne afhjælpes,
- 2) skibsføreren i strid med § 56 undlader at lade skibet syne, eller

3) sømanden har været udsat for mishandling om bord på skibet, uden at skibsføreren trods kendskab hertil har ydet ham beskyttelse.

Stk. 2. En sømand, der fratræder efter stk. 1, har ret til erstatning og fri rejse med underhold efter § 18, stk. 1 og 2.

§ 12

Sømanden har ret til at kræve afsked, hvis det efter forhyringen viser sig, at der:

- 1) er fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende eller udsat for krigsskade, eller at sådan fare er blevet væsentlig forøget, eller
- 2) hersker ondartet epidemi i en havn, som skibet skal anløbe.

Stk. 2. Krav om afsked skal fremsættes snarest, efter at sømanden har fået kundskab om forholdet. Hvis rejsen ikke er påbegyndt, har sømanden ret til at fratræde straks, og ellers i den første havn, skibet anløber.

Stk. 3. Fratræder sømanden, har han ret til dækning af halvdelen af udgifterne til rejse med underhold til hjemstedet eller efter rederens bestemmelse til forhyringsstedet. Dette gælder dog ikke, hvis der kan skaffes sømanden tilsvarende stilling på andet dansk skib på fratrædelsesstedet.

§ 13

Er en sømand forhyret for en bestemt rejse, og denne bliver væsentlig forandret, kan han kræve afsked. § 12, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Fratræder sømanden, har han ret til hyre for en måned efter tjenesteforholdets ophør. Desuden har han ret til fri rejse med underhold til forhyringsstedet, hvis han fratræder, før rejsen er begyndt, og ellers til det aftalte fratrædelsessted.

§ 14

Mister skibet retten til at føre dansk flag, kan sømanden kræve afsked, hvis ikke andet følger af aftalen.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis skibet overtages af en anden dansk reder, og sømanden på forespørgsel af skibsføreren snarest meddeler, at han ikke ønsker at fortsætte tjenesteforholdet hos den nye reder.

Stk. 3. Ophører sømandens tjenesteforhold efter stk. 1, har han ret til erstatning og fri rejse med underhold efter § 18, stk. 1 og 2.

§ 15

En sømand, der efter aftalen eller efter bestemmelse i dette kapitel har ret til at fratræde, skal forblive i tjenesten for at yde bistand ved arbejde, som nødvendigt må udføres, når skibet kommer i havn, dog ikke udover 48 timer efter ankomsten. Dette gælder dog ikke ved fratrædelse efter § 10, stk. 1.

Stk. 2. Skal søforklaring afgives, skal han mod hyre og underhold blive på stedet, til forklaringen er afgivet.

3. Skibsførerens ret til at afskedige en sømand.

§ 16

Skibsføreren kan afskedige en sømand, der

- 1) som følge af sygdom eller legemsskade for længere tid er uskikket til at udføre sit arbejde,
- 2) lider af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende,
- 3) som følge af graviditet bliver ude af stand til at varetage sin tjeneste, eller

4) uden at være fundet syg bliver forhindret i at fortsætte tjenesten som følge af en lægeundersøgelse, der er påbudt efter § 4, stk. 2.

Stk. 2. §§ 29 og 30 om ret til hyre m. v. finder anvendelse ved afsked efter stk. 1, nr. 1-3.

Stk. 3. Afskediges en sømand efter stk. 1, nr. 4, har han ret til hyre af staten for den tid, han bliver forhindret i at lade sig forhyre. § 18, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 17

Skibsføreren kan afskedige en sømand, hvis han:

- 1) er uduelig til sin tjeneste,
- 2) ikke kommer om bord i rette tid, og skibet skal afgå, eller en anden må antages i hans sted,
- 3) forser sig groft i tjenesten, såsom ved gentagen ulydighed, voldsom adfærd mod andre ombordværende eller gentagen beruselse,
- 4) gør sig skyldig i tyveri eller anden grov forbrydelse,
- 5) udsætter skibet for alvorlige vanskeligheder ved at skjule nogen om bord,
- 6) skjuler gods om bord, som er toldpligtigt, eller som det er forbudt at udføre fra afgangsstedet eller at indføre til bestemmelsesstedet, eller
- 7) indbringer en tvist om tjenesteforholdet for udenlandsk myndighed.

Stk. 2. Vil skibsføreren afskedige en sømand efter stk. 1, nr. 3-7, skal han meddele sømanden dette snarest og senest inden 7 dage efter, at han har fået kundskab om det forhold, der begrundet afskeden, medmindre særlige grunde gør en overskridelse af denne frist nødvendig.

Stk. 3. Afskediges en sømand efter stk. 1, har han ikke ret til hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste. Hvis det ved afsked efter stk. 1, nr. 2, viser sig, at sømanden er uden skyld, og han er uarbejdsdygtig på grund af sygdom eller legemsskade, har han dog ret til hyre efter § 29, stk. 2.

§ 18

Afskediges en sømand uden sådan grund, som nævnes i § 16 eller § 17, har han ret til hyre for 2 måneder efter tjenesteforholdets ophør, såfremt almindelige erstatningsregler ikke hjemler ret til et større beløb.

Stk. 2. Er et bestemt fratrædelsessted aftalt, har han desuden ret til fri rejse med underhold til dette. Kan tjenesteaftalen efter § 6 kun opsiges til ophør i dansk havn, har han ret til fri rejse med underhold til sådan havn eller, hvis han har bopæl i Danmark, til bopælen.

Stk. 3. Fratræder en sømand efter opsigelse på aftalt eller i medfør af § 6 bestemt fratrædelsessted efter skibsførerens bestemmelse før opsigelsesfristens udløb med hyre og underhold til fristens udløb, finder stk. 1 og 2 ikke anvendelse.

4. Tjenesteforholdets ophør ved tab af skibet.

§ 19

Går skibet tabt ved søulykke, eller anses det efter søulykke for uistandsætteligt, ophører en sømands tjenesteforhold, hvis ikke andet følger af aftalen. Mod hyre og underhold skal han dog deltage i bjærgningen og blive på stedet, til søforklaring er afgivet.

Stk. 2. Ophører tjenesteforholdet som nævnt, har sømanden ret til nødvendig beklædning samt fri rejse med underhold til sin bopæl for rederens regning.

Stk. 3. Under den i stk. 2 nævnte hjemrejse har sømanden ret til hyre. Han har endvidere ret til hyre for den tid, han er arbejdsløs som følge af forliset, dog højst for 2 måneder ud over den tid, for hvilken han får hyre efter stk. 1.

5. Visse fællesregler ved fratrædelse.

§ 20

Hvis myndighederne i en fremmed havn, hvor en sømand skal fratræde, nægter ham adgang til landet eller betinger hans adgang dertil af en sikkerhed, som han ikke kan stille, skal han forblive i tjenesten, indtil skibet kommer til en havn, hvor fratrædelse kan finde sted. Han har også ret til at forblive i tjenesten, hvor dette ikke vil virke urimeligt.

6. Beregning og udbetaling af hyre.

§ 21

Hyren løber fra og med den dag, sømanden tiltræder tjenesten om bord. Hvis han på forlangende af rederen afleverer søfartsbog eller pas forinden eller må foretage rejse fra forhyringsstedet for at komme til skibet, løber hyren dog fra og med den dag, da afleveringen finder sted eller rejsen påbegyndes.

Stk. 2. Hyren løber til og med den dag, tjenesten ophører, eller, hvis fratrædelse sker efter nævnte dag, til og med fratrædelsesdagen.

Stk. 3. Hyre betales ikke for tid, i hvilken sømanden uberettiget unddrager sig sin tjeneste.

§ 22

Ved beregning af hyre for en del af en måned regnes den pr. dag til 1/30 af den månedlige hyre.

Stk. 2. Er hyren aftalt til et bestemt beløb for rejsen, lægges den i tjenesteaftalen optagne angivelse af rejsens antagelige varighed til grund i tilfælde, hvor hyre skal beregnes efter tid.

Stk. 3. Selvom rejsen kommer til at vare kortere tid end forudsat ved forhyringen, har sømanden krav på hele den aftalte hyre. Kommer rejsen til at vare længere end forudsat, har han krav på et forholdsmæssigt tillæg, hvis ikke andet er aftalt.

§ 23

Bliver en rejse helt eller delvis udført med mindre mandskab end forudsat ved ansættelsen, eller bliver det arbejdsdygtige mandskab formindsket under rejsen, fordeles sparet hyre for den tid, skibet er i søen, ligeligt mellem sømændene af den formindskede mandskabsgruppe, medmindre det godtgøres, at formindskelsen ikke har påført gruppen forøget arbejde.

Stk. 2. I den sparede hyre fradrages de øgede udgifter til overtidsbetaling, der skyldes formindskelsen af mandskabet.

Stk. 3. En sømands ret til andel i sparet hyre kan ikke overstige den hyre, han selv modtager.

Stk. 4. Er der kun én styrmand tilbage, deles sparet styrmandshyre lige mellem ham og skibsføreren.

§ 24

En sømand kan kun kræve hyre udbetalt, når skibet ligger i havn, og i samme land ikke oftere end hver syvende dag.

Stk. 2. Hyre udbetales kontant, medmindre sømanden forlanger anvisning på rederen. Udbetaling kan kræves i stedets mønt efter dagens kurs.

Stk. 3. En sømand kan kræve hyre udbetalt i form af månedlige træk til en bestemt person i Danmark eller indsat i dansk pengeinstitut. Han kan dog ikke kræve udbetaling efter flere end tre sideløbende træksedler.

Stk. 4. En sømand kan uden udgift sende hyre fra udlandet til Danmark gennem dansk konsul. Forsendelsen sker på statens regning og risiko.

§ 25

Uden sømandens samtykke kan der, foruden for sådanne beløb som det i henhold til særlig lovbestemmelse er pålagt rederen at tilbageholde, kun gøres fradrag i hyren for beløb til dækning af erstatningsansvar, som en sømand har pådraget sig i tjenesten. Fradrag skal ske i hyre, der udbetales sømanden, fremfor i hyre, der udbetales som træk, medmindre sømanden bestemmer andet.

§ 26

Der skal udleveres sømanden en månedlig opgørelse over indtjent hyre med tillæg, udbetalt hyre og den kurs, der er lagt til grund, hvis udbetaling er sket i anden mønt end den aftalte.

7. Sygepleje og sygehyre m. v.

§ 27

En sømand skal lade sig undersøge af en læge, når skibsføreren forlanger det.

Stk. 2. Skibsføreren skal så vidt muligt lade sømanden undersøge af en læge, hvis der er grund til at antage, at sømanden er syg.

Stk. 3. Lægeundersøgelser efter stk. 1 og 2 foretages uden udgift for sømanden.

Stk. 4. Er en sømand syg eller kommet til skade, skal skibsføreren sørge for, at han om bord eller i land får forsvarlig pleje, derunder underhold, lægehjælp og lægemidler.

Stk. 5. Er der grund til at antage, at en sømand lider af en sygdom, som medfører fare for de ombordværende, skal skibsføreren lade ham bringe i land, hvis betryggende foranstaltninger mod faren ikke kan træffes om bord.

Stk. 6. Kan en syg eller tilskadekommet sømand ikke selv tage vare på sine ejendele, skal skibsføreren drage omsorg for dem.

Stk. 7. Bliver en syg eller tilskadekommet sømand efterladt i udlandet, skal skibsføreren overgive ham til konsulens forsyrg eller, hvis der ikke er dansk konsul på stedet, på anden måde skaffe ham forsvarlig pleje og underrette nærmeste danske konsul. Hvis sømanden ønsker det, skal skibsføreren underrette hans nærmeste pårørende.

§ 28

Når skibsføreren i udlandet efterlader en syg eller skadet sømand til dansk konsuls forsyrg, kan konsulen kræve sikkerhed stillet for de udgifter, som rederen skal betale efter §§ 30 og 34.

Stk. 2. Skibsføreren skal overgive konsulen beløb, som sømanden har krav på, eller som han kan få krav på efter § 29.

Stk. 3. Hyrebeløb, som sømanden har krav på, kan han kræve udbetalt, medmindre beløbene må påregnes at medgå til dækning af udgifter for sømandens regning, eller han er i en tilstand, der gør ham uegnet til at varetage sine anliggender.

§ 29

Under tjenesten har sømanden ret til hyre, selv om han er uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller legemsskade.

Stk. 2. Er sømanden syg eller skadet ved tjenestens ophør, løber hyren videre, så længe han er uarbejdsdygtig, dog højst 2 måneder. Er bestemte tegn på sygdom eller legemsskade ikke påvist, har han dog ikke ret til hyre i flere dage, end han har været i tjenesten. Skyldes uarbejdsdygtigheden kønssygdom, betales hyren af staten.

Stk. 3.Sømanden har ikke ret til hyre efter stk. 1 eller 2 for den tid, han er uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller skade, han svigagtigt har fortiet ved sin ansættelse. Det samme gælder, hvis han efter ansættelsen forsætligt eller ved grov uagtsomhed pådrager sig en legemsskade eller sygdom, bortset fra kønssygdom.

Stk. 4.Er den søfarende gravid ved tjenestens ophør, har hun ret til hyre, så længe hun er uden arbejde, dog højst 2 måneder. Dette gælder dog ikke, hvis hun ved ansættelsen var gravid eller har fortiet, at hun vidste eller bestemt formodede, at hun var gravid.

§ 30

Under tjenesten bærer rederen med de i stk. 4-6 anførte undtagelser alle udgifter ved en sømands pleje.

Stk. 2.Er sømanden syg eller skadet ved tjenestens ophør, har han med de i stk. 4-6 anførte undtagelser ret til pleje for rederens regning i indtil 12 uger, dog ikke udover 2 uger efter, at han er ankommet til det land, hvor han har bopæl. Tiden regnes fratrædelsesdagen eller, hvis han ikke afmønstres, fra den dag, da skibet afsejler.

Stk. 3.Fratræder en sømand på grund af sygdom eller legemsskade, eller lider han ved fratrædelsen af sådan sygdom eller skade, som kan foranledige tjenestens ophør, har han desuden ret til fri rejse med underhold for rederens regning til hjemstedet. Har sømanden ikke bopæl i Danmark, kan rederen dog i stedet vælge at give sømanden fri rejse med underhold til det sted, hvor sømanden opholdt sig, da han blev forhyret, medmindre myndighederne på dette sted nægter ham adgang til landet eller betinger hans adgang dertil af en sikkerhed, som han ikke kan stille.

Stk. 4.Sømanden har ikke ret til pleje eller fri rejse efter stk. 1-3, hvis han svigagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden ved sin ansættelse. Det samme gælder, hvis han efter ansættelsen forsætligt eller ved grov uagtsomhed pådrager sig en skade eller sygdom, bortset fra kønssygdom.

Stk. 5.Hvis en sømand, der har bopæl i Danmark, lider af kønssygdom eller tuberkulose, betaler staten udgifterne ved den i stk. 2 og 3, jfr. stk. 4, nævnte pleje og hjemrejse.

Stk. 6.Rederen eller staten er fritaget for at betale udgifterne efter stk. 2 og 3, jfr. stk. 4, i det omfang, sømanden er sikret i en fremmed sygekasse, sygeforening, privat forsikringsselskab eller social tryghedsordning.

§ 31

Har skibsføreren i forbindelse med syg eller skadet sømands fratræden i udlandet været nødt til at afholde udgifter til hjemsendelse eller pleje eller til anden hjælp ifølge forsorgsretlig forskrift, som ikke efter dansk ret påhviler rederen, og som ikke kunne være undgået gennem bistand af dansk konsul, kan erstatning kræves af staten.

8. Død og begravelse.

§ 32

Dør en sømand, skal skibsføreren underrette hans nærmeste pårørende og sørge for hans begravelse eller ligbrænding. Indtræffer dødsfaldet i udlandet, skal tillige nærmeste danske konsul underrettes. Finder ligbrænding sted, skal skibsføreren sørge for hjemsendelse af asken.

Stk. 2.Skibsføreren skal snarest muligt lade optage en fortegnelse over, hvad den afdøde har efterladt om bord. Fortegnelsens rigtighed skal bekræftes af 2 personer. Indtræffer dødsfaldet i udlandet, skal skibsføreren aflevere fortegnelsen til nærmeste danske konsul. Kan de efterladte ejendele ikke uden ulempe beholdes om bord, skal de overgives til konsulen.

§ 33

Dør en sømand, løber hyren til og med dødsdagen, hvis den ikke ifølge bestemmelse i dette kapitel er ophørt at løbe tidligere.

Stk. 2. Bliver skibet borte, uden at det kan oplyses, når ulykken indtraf, løber hyren videre til udløbet af den tid, som i almindelighed medgår for et skib, som det forulykkede, til en rejse på samme årstid fra det sted, hvorfra man sidst havde efterretning om skibet, og til bestemmelsesstedet.

Stk. 3. Dør en sømand under tjenesten, har den efterlevende ægtefælle eller børn under 18 år, overfor hvem sømanden har forsørgerpligt, ret til hyre for 1 måned. Har sømanden ved dødsfaldet haft uafbrudt ansættelse i rederens tjeneste i henholdsvis 2 eller 3 år, betales dog hyre for henholdsvis 2 eller 3 måneder. Det samme gælder, hvis sømanden dør, mens han har ret til hyre efter § 29, stk. 2. I så fald kan rederen dog fradrage hyre, som han har betalt eller skal betale efter nævnte bestemmelse.

§ 34

Rederen betaler udgifterne ved en sømands begravelse eller ved ligbrænding samt hjemsendelse og gravsætning af asken, hvis sømanden dør under tjenesten, eller mens han endnu har ret til pleje efter § 30, stk. 2.

Stk. 2. Staten betaler de udgifter, der er nævnt i stk. 1, hvis sømanden dør, mens han har ret til pleje efter § 30, stk. 5.

Stk. 3. § 31 finder tilsvarende anvendelse, for så vidt angår udgifter i forbindelse med en sømands død.

9. Særlige regler om rederiansættelse.

§ 35

Er det aftalt, at sømandens tjenesteforhold er knyttet til rederiet, således at hans ansættelse hos rederen skal fortsætte, selv om tjenesten på det enkelte skib ophører, finder §§ 29 og 33, stk. 3, anvendelse, uanset om sømanden gør tjeneste på et af rederiets skibe på det tidspunkt, uarbejdsdygtigheden eller dødsfaldet indtræder. §§ 30 og 34 finder tilsvarende anvendelse, forudsat at sygdommen, legemsskaden eller dødsfaldet indtræder under et af rederen beordret ophold uden for sømandens hjemland. Retten til pleje omfatter dog alene pleje uden for hjemlandet i indtil 12 uger, efter at sygdommen eller skaden er indtrådt.

10. Særlige bestemmelser om skibsofficerers tjenesteaftaler.

§ 36

For skibsofficerers tjenesteaftaler gælder de foranstående bestemmelser med de ændringer og tilføjelser, der følger af §§ 37-45.

Stk. 2. Ved skibsofficerer forstås hovmestre, maskinmestre, radiotelegrafister og styrmænd. Stk. 1 og §§ 37-45 finder også anvendelse på andre af rederen til skibstjeneste ansatte funktionærer, der har tilsvarende ledende stillinger.

§ 37

Hver af parterne kan opsige tjenesteaftalen med 3 måneders varsel, medmindre andet følger af aftalen.

Stk. 2. Der kan ikke aftales kortere opsigelsesvarsel for rederen end 1 måned i det første ansættelsesår og 3 måneder i de følgende. Det gælder dog ikke aftale om tjeneste som afløser, forudsat at tjenesten ikke varer udover 9 måneder.

§ 38

Bliver en skibsofficer på grund af sygdom eller legemsskade for længere tid ude af stand til at udføre sit arbejde, eller lider han af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende, kan han opsiges, uanset hvad der i tjenesteaftalen er bestemt om fratrædelsessted.

§ 39

Skibsofficerens ret til at fratræde tjenesten efter § 7 er betinget af, at han har opsagt tjenesteforholdet med 3 måneders varsel eller, hvis et kortere varsel er aftalt, da med dette.

§ 40

Var tjenesteforholdet opsagt, da skibsofficeren blev uarbejdsdygtig, eller opsiges det herefter, finder § 29, stk. 2, jfr. § 35, om ret til sygehyre efter tjenesteforholdets ophør kun anvendelse, hvis opsigelsesfristen udløber, inden 2 måneder er forløbet, efter at han fratrådte tjenesten om bord. Retten til sygehyre ophører i så fald 2 måneder efter fratrædelsen. Er skibsofficeren blevet uarbejdsdygtig på et tidspunkt, da han ikke var i tjeneste på et af rederiets skibe, regnes de 2 måneder fra det tidspunkt, uarbejdsdygtigheden indtrådte.

§ 41

§ 35, jfr. § 40, finder anvendelse, uanset at en skibsofficers tjenesteforhold ikke er knyttet til et rederi, således at hans ansættelse hos rederen skal fortsætte, selv om tjenesten på det enkelte skib ophører.

§ 42

Opsiges en skibsofficer, der har haft uafbrudt ansættelse i det pågældende rederi i 12, 15 eller 18 år, skal rederen ved officerens fratrædelse betale et beløb svarende til henholdsvis 1, 2 eller 3 måneders hyre.

Stk. 2.Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis skibsofficeren ved fratrædelsen vil oppebære pension fra rederen eller folkepension.

Stk. 3.Stk. 1 gælder også, hvis skibsofficeren afskediges uberettiget.

§ 43

Hvis opsigelse af en skibsofficer, der er fyldt 20 år, og som har været uafbrudt beskæftiget i det pågældende rederi i mindst 1 år før opsigelsen, ikke kan anses for rimeligt begrundet i officerens eller rederiets forhold, skal rederen betale en godtgørelse. Denne fastsættes under hensyn til officerens ansættelsestid og sagens øvrige omstændigheder, men kan ikke overstige 3 måneders hyre.

Stk. 2.Såfremt en skibsofficer ved opsigelsen har været uafbrudt beskæftiget i det pågældende rederi i mindst 10 år, kan den godtgørelse, der er nævnt i stk. 1, udgøre indtil 4 måneders hyre. Efter 15 års uafbrudt beskæftigelse i rederiet kan godtgørelsen udgøre indtil 6 måneders hyre.

Stk. 3.Stk. 1 og 2 gælder også, hvis skibsofficeren afskediges uberettiget.

§ 44

Bliver en skibsofficer på grund af sygdom eller legemsskade ude af stand til at udføre sit arbejde, betragtes dette som lovligt forfald, medmindre han ved sin ansættelse svigagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden, eller han efter ansættelsen forsætligt eller ved grov uagtsomhed har pådraget sig sygdommen eller legemsskaden.

Stk. 2.En skibsofficer kan dog afskediges efter § 16, stk. 1, nr. 1 og 2, hvis han er forhyret for en bestemt tid eller rejse eller som afløser inden for et tidsrum af 9 måneder.

§ 45

Afskediges en skibsofficer uden sådan grund som nævnt i § 16, stk. 1, nr. 3 og 4, eller § 17 eller efter § 44, stk. 2, har han ret til hyre for 3 måneder efter tjenesteforholdets ophør, medmindre almindelige erstatningsregler hjemler ret til et større beløb. I øvrigt finder § 18 anvendelse.

11. Skibsførerens tjenesteaftale.

§ 46

Rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med skibsføreren om ansættelsesvilkårene. I aftalen skal anføres, hvad der er aftalt om fratrædelsessted og opsigelsesfrist.

§ 47

Rederen kan til enhver tid afskedige skibsføreren.

Stk. 2. Afskediges skibsføreren på grund af uduelighed, uredelighed eller grov eller oftere gentagen fejl eller forsømmelse i tjenesten, tilkommer der ham ikke hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste.

Stk. 3. I øvrigt finder §§ 37-38 og §§ 40-45 anvendelse.

§ 48

Går skibet tabt ved søulykke, eller anses det efter søulykke for ustandsætteligt, ophører skibsførerens tjenesteforhold, hvis ikke andet følger af aftalen. Mod hyre og underhold skal han dog blive på stedet og sørge for ordningen af de anliggender, som vedrører skibet, de ombordværende eller lasten.

Stk. 2. § 19, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

§ 49

For skibsføreren gælder med de fornødne lempelser:

- 1) § 4, stk. 2, om lægeundersøgelse,
- 2) § 6, stk. 1, om fratrædelsessted,
- 3) § 7, stk. 1, jfr. § 39, om fratrædelse efter 9 måneder, hvis ikke andet er aftalt,
- 4) § 8 om fri hjemrejse efter 6 måneders tjeneste,
- 5) § 10, stk. 1, om ret til at kræve afsked i tilfælde af, at hans ægtefælle eller barn er afgået ved døden eller er alvorlig syg, og omstændighederne tillader, at skibsføreren kan fratræde,
- 6) § 14, stk. 1, jfr. stk. 3, om ret til at kræve afsked, hvis skibet mister retten til at føre dansk flag,
- 7) § 16, stk. 1, nr. 4, jfr. stk. 3, om afsked i forbindelse med lægeundersøgelse,
- 8) §§ 29 og 30, jfr. §§ 35, 40 og 41, om hyre, pleje og fri rejse i tilfælde af sygdom eller legemsskade,
- 9) § 31 om rederens adgang til af staten at få erstattet visse udgifter,
- 10) §§ 32 og 34 om begravelse eller ligbrænding og om behandling af efterladenskaber,
- 11) § 33, stk. 3, jfr. §§ 35 og 41, om efterhyre ved død og
- 12) § 61 om erstatning for tab af ejendele.

§ 50

Er det aftalt, at skibsføreren har ret til andel i skibets fragt (kaplak) eller i anden indtægt af rejsen, herunder godtgørelse for overliggetid, eller andel i rederens overskud (tantième), skal rederen betale en forholdsmæssig del af den aftalte ydelse, hvis tjenesteforholdet ophører før rejsens slutning eller regnskabsårets udløb.

Stk. 2. Har skibsføreren ret til hyre for længere tid, end han har været i tjenesten, betales de ydelser, som er nævnt i stk. 1, for tiden efter tjenesteforholdets ophør med det beløb, hvormed det dobbelte af øverste styrmands hyre overstiger skibsførerens faste hyre.

Kapitel III. Skibstjenesten.

1. Ledelsen af arbejdet om bord.

§ 51

Skibsføreren har den højeste myndighed om bord.

Stk. 2.Under skibsførerens forfald eller fravær træffer den øverste styrmand i tilfælde, hvor forskrift ikke er givet af skibsføreren, i hans sted afgørelse, som ikke kan udsættes.

Stk. 3.Dør skibsføreren, eller bliver han på grund af sygdom eller anden tvingende årsag ude af stand til at føre skibet, eller forlader han tjenesten, træder den øverste styrmand i hans sted, indtil ny fører er tiltrådt. Rederen skal i disse tilfælde straks underrettes.

§ 52

Ved fordelingen af arbejdet skal der tages hensyn til hver enkelts stilling om bord og så vidt muligt til hans faglige dygtiggørelse.

Stk. 2.Handelsministeren fastsætter efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd de af hensyn til sikkerheden til søs nødvendige bestemmelser om ansvarsområdet for skibsofficerer og andre, der har ledende stillinger om bord.

2. Almindelige tjenestepligter.

§ 53

En sømand skal efterkomme ordrer, han modtager i tjenesten, og skal ved tydeligt svar tilkendegive, at han har forstået disse. Han skal endvidere følge de forskrifter, der gives for ordenen om bord.

Stk. 2.Bliver en sømand forhindret i at komme om bord i rette tid, skal han straks underrette skibsføreren.

Stk. 3.Sømanden skal erstatte den skade, han forvolder ved fejl eller forsømmelse i tjenesten. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde under hensyn til den udviste skyld, skadens størrelse og omstændighederne iøvrigt.

3. Værn mod ulykker og sundhedsfare.

§ 54

Den, der leder arbejdet, skal sørge for, at sømanden er tilstrækkeligt beskyttet mod ulykkestilfælde og sundhedsfarlig påvirkning. Han skal ved instruktion og tilsyn sikre, at arbejdet udføres på forsvarlig måde under hensyn til ulykkes- og sundhedsrisikoen.

Stk. 2.Sømanden skal medvirke til, at de foranstaltninger, der er truffet for at sikre mod ulykker eller skadelige påvirkninger, virker efter deres hensigt, og han skal i det hele udvise fornøden forsigtighed.

Stk. 3.Handelsministeren kan fastsætte regler til forebyggelse af og beskyttelse mod sygdoms- og ulykkesfarer om bord.

4. Kost og sundhedsforhold.

§ 55

Skibsføreren skal sørge for, at mandskabet får god og tilstrækkelig kost. Handelsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 2.Hvis skibsføreren anser det for nødvendigt at formindske kosten under rejsen, har mandskabet krav på erstatning.

Stk. 3.Skibsføreren må ikke for egen regning påtage sig mandskabets forplejning.

Stk. 4. Skibsføreren skal føre tilsyn med sundhedsforholdene og renligheden om bord. Handelsministeren kan fastsætte regler herom.

5. Sødygtighedssyn.

§ 56

Hvis over halvdelen af mandskabet klager over skibets sødygtighed til den forestående rejse, skal skibsføreren lade afholde kontrolsyn efter reglerne i lov om tilsyn med skibe. I fremmed havn, hvor kontrolsyn efter disse regler ikke kan afholdes, skal skibsføreren henvende sig til vedkommende stedlige myndighed med anmodning om udmeldelse af synsmænd.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis maskinchefen eller den øverste styrmand fremsætter tilsvarende klage med hensyn til de dele af skibet, dets tilbehør eller udrustning, som han har tilsyn med.

Stk. 3. Viser det sig ved synet, at klagen har savnet rimelig grund, erstattes tabet efter § 53, stk. 3.

Stk. 4. Afholdes syn efter stk. 1 og 2 i udlandet, skal den stedlige danske konsul, hvis sagen har været forelagt ham, og ellers skibsføreren straks indsende beretning til handelsministeriet.

6. Hviletid m. v.

§ 57

En sømand skal have fornøden tid til hvile og søvn. Inden for hvert døgn skal hviletiden mindst være på 8 timer, der kan deles i højst to perioder hver på mindst 4 timer. Tiden mellem to på hinanden følgende hvileperioder må ikke overstige 16 timer.

Stk. 2. På søn- og helligdage må der ikke pålægges en sømand arbejde, som kan udsættes.

Stk. 3. På søn- og helligdage bør der endvidere så vidt muligt gives enhver sømand, som ønsker det, lejlighed til uforstyrret at holde gudstjeneste om bord.

7. Sømandens ret til at gå i land i fritiden.

§ 58

En sømand har under skibets ophold i havn eller på sikker ankerplads ret til at gå i land i sin fritid, medmindre det er nødvendigt, at han bliver om bord af hensyn til skibets, de øvrige ombordværendes eller ladningens sikkerhed, udførelse af nødvendigt skibsarbejde eller skibets forestående afrejse eller forhaling.

Stk. 2. Skibsføreren skal, hvis det under hensyn til omkostningerne og andre omstændigheder er rimeligt, uden udgift for mandskabet sørge for bådforbindelse med land.

8. Sømandens ejendele m. m.

§ 59

En sømand kan medtage ting til personlig brug i rimeligt omfang, hvis det ikke kan medføre ulempe for skib eller ladning eller fare for uorden om bord. Uden skibsførerens tilladelse må han ikke medtage varer til salg for egen eller andres regning.

Stk. 2. Sømanden skal betale fragt for ulovligt medtaget gods. § 53, stk. 3, finder anvendelse, hvis godset forvolder skade.

Stk. 3. Det er ikke tilladt at bringe narkotika eller andre farlige giftstoffer om bord. Uden skibsførerens tilladelse må våben eller ammunition ikke medtages om bord.

Stk. 4. Skibsføreren kan, hvis han har begrundet mistanke om, at noget ulovligt er bragt om bord, lade sømandens opholdsrum undersøge. Sømanden har ret til at være til stede ved undersøgelsen.

Stk. 5. Hvad der ulovligt er medtaget, kan skibsføreren tage i forvaring, lade bringe i land eller om nødvendigt tilintetgøre.

§ 60

Efterlader en sømand ejendele om bord ved tjenesteforholdets ophør, skal disse opbevares for hans regning om bord. Skibsføreren skal snarest muligt lade optage en fortegnelse over de efterladte ejendele. Fortegnelsens rigtighed skal bekræftes af to personer.

Stk. 2. Er opbevaring ikke rimelig på grund af ejendelenes beskaffenhed, omkostningerne eller andre omstændigheder, kan de sælges på forsvarlig måde. Det samme gælder, hvis sømanden ikke inden 1 år har henvendt sig til rederen for at få ejendelene udleveret.

§ 61

Har en sømand mistet eller fået beskadiget ombordværende ejendele ved forlis, sørøveri, brand eller andet havari, skal rederen betale erstatning. Handelsministeren fastsætter nærmere regler herom. Fradrag kan gøres for beklædning, sømanden har modtaget i henhold til § 19, stk. 2.

9. Ordenen om bord.

§ 62

Skibsføreren kan foretage de foranstaltninger, der er nødvendige for at opretholde ordenen om bord.

Stk. 2. Er skibet i fare, er der mytteri blandt mandskabet, eller foreligger anden nødstilstand, kan skibsføreren bruge de midler, der er nødvendige og forsvarlige for at tilvejebringe orden. Enhver af mandskabet skal yde hjælp, også uden opfordring.

Stk. 3. Bliver den, der nægter at medvirke til opretholdelse af orden om bord, tilføjet skade, kan han gøre ansvar gældende, hvis hårdere midler er anvendt, end omstændighederne krævede.

§ 63

Begås en grovere forbrydelse om bord, og skibet ikke er i dansk havn, skal skibsføreren snarest muligt optage en foreløbig forklaring, der indføres i skibsdagbogen. Dette gælder dog ikke, hvis forbrydelsen er begået på fremmed territorium og forfølges af stedets myndigheder.

Stk. 2. Skibsføreren skal så vidt muligt sørge for, at en skyldig ikke undviger, indtil dansk konsul eller politiet i Danmark kan tage sig af sagen. Skibsføreren kan i dette øjemed anvende nødvendige midler, men må ikke bruge strengere midler, end formålet kræver.

Kapitel IV. Tvist om tjenesteforholdet.

§ 64

En sømand kan indbringe skibsførerens afregning for direktoratet for søfarende.

Stk. 2. Opstår der, mens skibet er uden for Danmark, tvist mellem skibsføreren og en sømand om afregningen eller tjenesteforholdet i øvrigt, kan sagen forelægges dansk konsul. Tvisten må ikke indbringes for fremmed myndighed.

Stk. 3. Direktoratet eller konsulen træffer den endelige administrative afgørelse. Har sømanden ikke andet værneting i Danmark, kan sag mod ham anlægges ved den ret, i hvis kreds skibet har hjemsted.

Stk. 4. Gælder afgørelsen betaling af et beløb over 500 kr., kan konsulen, hvis omstændighederne taler derfor, bestemme, at beløbet eller en del deraf skal deponeres hos ham. Et deponeret beløb skal sammen med udskrift af konsulens afgørelse indsendes til direktoratet for søfarende. Beløbet kan kræves udbetalt efter 6 måneders forløb, medmindre tvisten forinden er indbragt for dansk domstol.

Kapitel V. Straffebestemmelser.

§ 65

Tilsidesætter rederen sine pligter efter § 3, stk. 1, jfr. stk. 3 og 4, § 46 og § 49, nr. 1, straffes han med bøde.

§ 66

Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes skibsføreren eller den, der er trådt i skibsførerens sted,

1) med bøde eller hæfte, hvis han

- a) forsætligt eller groft uagtsomt anvender videregående magtmidler end tilladt efter §§ 62 og 63, stk. 2, eller
- b) tilsidesætter sine pligter efter §§ 27 og 55,

2) med bøde, hvis han

- a) anvender nogen til arbejde i strid med §§ 4 eller 57 eller
- b) tilsidesætter sine pligter efter § 3, stk. 2, 2. pkt., jfr. stk. 3 og 4, § 32, § 54, stk. 1, § 56, stk. 1, 2 og 4, § 60 og § 74.

§ 67

Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes sømanden med bøde, hvis han

- 1) tilsidesætter sine pligter efter § 53, stk. 1, § 54, stk. 1 og 2 og § 62, stk. 2, 2. pkt.,
- 2) mod bedre vidende fremsætter eller deltager i klage som nævnt i § 56, og kontrolsyn foranlediges derved.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1 påtales kun, når rederen eller skibsføreren anmoder herom. Dette gælder dog ikke for overtrædelser af § 54, stk. 1 og 2.

§ 68

Foranlediger en sømand grundstødning, forlis eller anden søulykke ved grov fejl eller grov forsømmelse i tjenesten, straffes han med bøde eller hæfte, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Det samme gælder, dersom en sømand gentagne gange ved fejl eller forsømmelse foranlediger en sådan begivenhed.

Stk. 2. Har en sømand, der udfører arbejde om bord i et skib i en stilling af væsentlig betydning for sikkerheden, nydt spiritus eller andre rusmidler i et sådant omfang, at han er ude af stand til at udføre sin tjeneste på fuldt betryggende måde, straffes han med bøde eller hæfte, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Stk. 3. For skibsføreren gælder sølovens § 318, stk. 3, i stedet for stk. 2.

§ 69

Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde eller hæfte den, der med forsæt til at unddrage sig tjenesten undlader at indfinde sig om bord i rette tid eller forlader skibet, hvis han indså eller burde indse, at rømning ville medføre fare for menneskeliv eller skibet.

§ 70

I regler, der udstedes i medfør af § 4, stk. 2 og 3, og § 54, stk. 3, kan der fastsættes straf af bøde.

§ 71

Findes ved dom en skibsfører skyldig i overtrædelse af § 66, nr. 1, litra a eller b, eller en skibsofficer i overtrædelse af § 68, stk. 1 og 2, kan under skærpende omstændigheder retten til at gøre tjeneste som skibsfører, styrmand eller maskinmester ved dommen frakendes for et bestemt tidsrum indtil 5 år eller for bestandig. Anklagemyndigheden indsender i så fald hans sønæringsbevis og udskrift af dommen til handelsministeriet. Handelsministeren kan, når 5 år er forløbet efter endelig dom, tilbagegive den frakendte ret.

Stk. 2. Frakendes en skibsfører, styrmand eller maskinmester efter stk. 1 retten til at gøre tjeneste, bestemmes det ved dommen, henholdsvis om skibsføreren kan gøre tjeneste som styrmand, og om styrmanden eller maskinmesteren kan gøre tjeneste i stilling af lavere grad. Handelsministeriet meddeler ham i så fald fornødent sønæringsbevis. Delvis frakendelse kan dog ikke finde sted ved overtrædelser efter § 68, stk. 2.

Stk. 3. Skønner politiet ved overtrædelser efter § 68, stk. 2, at betingelserne for at frakende en person retten til at gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester foreligger, kan det midlertidigt fratage ham denne ret, dog at vedkommende dommer, inden spørgsmålet endeligt afgøres ved dommen, kan ophæve den af politiet trufne bestemmelse. Afsiges der frifindende dom i 1. instans, og dommen påankes af anklagemyndigheden, kan denne, hvor forholdene særlig taler for at opretholde fratagelsen af retten til at gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester under anken, indbringe spørgsmålet for appelinstanten, der træffer afgørelse ved kendelse.

Kapitel VI. Særlige bestemmelser.

§ 72

Handelsministeren kan fastsætte regler om, at §§ 8, 9 og 30 skal gælde for sømænd, der ikke har bopæl i Danmark.

§ 73

Handelsministeren kan fastsætte nærmere regler om sådan ret til pleje i tilfælde af sygdom eller tilskadekomst, til fri rejse med underhold i visse tilfælde og til hjemsendelse af hyremidler på statens regning og risiko samt om sådan pligt til at sørge for begravelse eller ligbrænding, som denne lov fastslår.

Stk. 2. Handelsministeren fastsætter regler om udstedelse og brugen af søfartsbøger, mønstringsbeviser og bemandingsskemaer.

Stk. 3. I søfartsbogen eller mønstringsbeviset må ikke gøres nogen bemærkning om sømandens forhold i tjenesten eller om nogen ham overgået straffedom.

§ 74

Skibsføreren skal sørge for, at et eksemplar af loven og de regler, der er udstedt i medfør af denne, findes om bord og er tilgængelig for mandskabet.

Stk. 2. Er forhyring sket i henhold til tariftale, skal han sørge for, at et eksemplar af denne findes om bord tilgængelig for mandskabet.

§ 75

Handelsministeren kan fastsætte regler, der fraviger loven for skibe, der ikke er registreringspligtige, og for skibe til fiskeri eller andet særligt formål.

§ 76

Tidspunktet for lovens ikrafttræden bestemmes af handelsministeren.

Stk. 2. Sømandslov nr. 229 af 7. juni 1952 ophæves.

Stk. 3. § 4, stk. 1, finder ikke anvendelse på mænd, der ved lovens ikrafttræden er fyldt 15 år og gør eller har gjort skibstjeneste.

§ 77

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Sømandsloven af 1. maj 1923 blev underkastet en gennemgribende revision ved lov nr. 229 af 7. juni 1952, der trådte i kraft den 1. januar 1953. Ved lov nr. 160 af 28. maj 1964 blev der foretaget enkelte ændringer i lovens regler, der navnlig medførte en halvering af den tjenestetid en sømand efter lovens § 26 skal have haft for at opnå fri hjemrejse.

Handelsministeriet nedsatte i 1966 en kommission omfattende repræsentanter for redernes og de søfarendes organisationer, der fik til opgave at overveje og at give indstilling om de ændringer, man fandt at burde gøre i sømandsloven af 1952. Kommissionen har i marts 1972 afgivet betænkning (Betænkning nr. 643/1972), hvori man fremlægger udkast til en ny sømandslov (bilag 2), der indeholder en række ændringer og moderniseringer i forhold til den gældende sømandslov, men iøvrigt i princippet omfatter de samme emner som denne. Der kan i det hele henvises til det i kommissionens betænkning om kommissionens overvejelser nærmere anførte.

De tidligere sømandslove var udarbejdet på grundlag af et snævert nordisk lovsamarbejde, der førte til i det væsentlige enslydende lovtekster i de 4 lande. Ved kommissionens nedsættelse blev det derfor pålagt den under sit arbejde at holde nøje føling med det i de andre nordiske lande foregående tilsvarende lovrevisionsarbejde for så vidt muligt fortsat at sikre lovens fællesnordiske karakter. Kommissionen har i overensstemmelse hermed afholdt flere møder med de nationale komiteer i de øvrige nordiske lande for at søge at nå frem til udkast, hvorved den relative ensartethed, der hidtil har været gældende for de nordiske sømandslove både med hensyn til den redaktionelle opbygning og bestemmelseernes materielle indhold kunne opretholdes. Det viste sig imidlertid ikke muligt at nå dette mål, bl. a. fordi de svenske og finske udkast har udeladt en del af de gældende sømandsloves detailbestemmelser, idet disse forhold fremtidig forudsættes reguleret i de kollektive aftaler eller allerede er dækket gennem anden arbejdsretlig lovgivning, mens man fra norsk og dansk side ikke har ment at kunne forandre den gældende sømandslovs opbygning og forudsætninger og ikke har fundet det muligt at lade en del idag lovregulerede forhold overgå til regulering gennem kollektive aftaler. Det af den norske sømandslovkomite udarbejdede lovudkast svarer i hovedtræk både med hensyn til udformningen og indholdsmæssigt til det danske kommissionsudkast.

Nærværende lovforslag bygger i princippet på kommissionens lovudkast (K.U.). Der er dog i samarbejde med justitsministeriets lovafdeling foretaget en omfattende kritisk gennemgang af lovteksten både med hensyn til lovsproget, der er søgt moderniseret, og med hensyn til lovforslagets systematiske opbygning. Dette har i forbindelse med de nedenfor omtalte realitetsændringer medført en ret omfattende paragrafmæssig forskydning i forhold til K.U. For at lette oversigten har man som bilag 1 medtaget en skematisk oversigt over lovforslagets enkelte bestemmelser sammenholdt med de bestemmelser i K.U., hvortil de svarer.

Udover de foretagne lovtekniske og sproglige ændringer har man under behandlingen af lovudkastet fundet det ønskeligt at foretage enkelte ændringer, der går ud over de af kommissionen foreslåede, for at forbedre den ved loven tilsigtede sociale mindstebeskyttelse navnlig af unge søfarende og bringe lovforslaget i bedre harmoni med moderne arbejdsretlig lovgivning.

Der er i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser gjort nærmere rede for de foretagne ændringer, hvoraf her blot skal fremhæves følgende:

Man har foreslået lavalderen for unge mænds anvendelse til arbejde om bord forhøjet fra 15 til 16 år, og medtaget en bemyndigelse for handelsministeren til at fravige visse af lovens bestemmelser til værn for søfarende under 20 år.

Endvidere foreslås der tillagt en sømand, der kræver afsked på grund af fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende eller udsat for krigsskade eller på grund af ondartet epidemi i en havn, som skibet skal anløbe, ret til dækning af halvdelen af udgiften til hjemrejse.

Forskrifterne om sømænds hviletid er skærpet, og reglen om skibsførerens adgang til at anvende magtmidler for at opretholde orden om bord er affattet på en mere tidssvarende måde.

Kapitlet om adgang til og fremgangsmåden ved idømmelse af disciplinbod er udtaget af lovforslaget som utidssvarende og ikke stemmende med civile arbejdsforhold.

Endelig er lovens straffebestemmelser omredigeret og moderniseret i samarbejde med justitsministeriets lovafdeling, og der er tilføjet en til færdselsloven og luftfartsloven svarende ny bestemmelse, hvorefter den der udfører arbejde om bord i en stilling af betydning for sikkerheden kan straffes, hvis han indtager spiritus eller lignende i et sådant omfang, at han bliver ude af stand til at udføre tjeneste på forsvarlig måde.

Iøvrigt kan vedrørende lovforslagets enkelte bestemmelser henvises til kommissionens bemærkninger, der er optrykt som bilag 2.

De statsfinancielle virkninger af lovforslaget er i hovedsagen sammenhængende med den stigning i statens andel af udgifterne til de søfarendes fri hjemrejse, som vil blive en følge af den i lovforslagets § 8 foreslåede nedsættelse af kvalifikationstiden fra 12 til 6 måneder.

Idet bemærkes, at statens udgift til dette formål i finansåret 1971-72 udgjorde ca. 540.000 kr. henvises til kommissionens bemærkninger til § 8, hvorefter man skønner, at forslaget vil betyde en merudgift for staten på 4-5 mill. kr. årligt.

Mens sømandsloven gør visse af lovens ydelser afhængige af, at den pågældende sømand er dansk statsborger eller stiller den danske sømand gunstigere end udlændinge, har kommissionen foreslået sådanne nationalitetsbetingelser ophævet, hvor der er tale om vitale sociale goder som ved sygdom, død eller ved skibets forlis, mens man i andre tilfælde, navnlig hvor der er tale om rettigheder, der må ses som en del af de specielle velfærdsgoder, det danske samfund giver sine borgere, har ændret nationalitetskriteriet til et bopælskriterium. Man har på dette område fulgt K.U., hvorved bemærkes, at bopælskravet, efter hvad der foreligger, ikke kan anses for stridende mod De europæiske Fællesskabers regler om arbejdskraftens frie bevægelighed. Iøvrigt vil der efter lovforslagets § 72 være hjemmel til at udvide de pågældende bestemmelser til også at gælde for sømænd, der ikke har bopæl i Danmark.

Til lovforslagets enkelte bestemmelser skal følgende bemærkes:

Til § 1.

Den ændrede affattelse af § 1 tilsigter alene at bringe bestemmelsen i bedre overensstemmelse med § 2, stk. 2, i forslag til lov om mønstring af søfarende m. v.

Den i K.U. § 1, stk. 2, foreslåede definition af "skibsofficerer" er af systematiske grunde placeret i § 36, stk. 2, i afsnittet om skibsofficerers tjenesteaftaler.

Til § 4.

Lavalderen for mænd er hævet fra 15 til 16 år, navnlig under hensyn til at karakteren af arbejdspladserne om bord gør det mindre hensigtsmæssigt at anvende ganske unge personer til skibstjeneste. Det bemærkes, at den norske sømandslov siden 1964 har fastsat mindstealderen for mænd, der sejler i udenrigsfart, til 16 år.

Stk. 3 er en ny regel, der - ligeledes efter norsk forbillede - som et værn for unge søfarende under 20 år - indeholder en bemyndigelse for handelsministeren til at fravige visse nærmere angivne bestemmelser, som f. eks. reglerne om opsigelse, om ret til at kræve afsked og om hviletid.

Til § 8.

Svarer til K.U. § 8, idet dog reglen om pligt for en sømand, der skal hjemsendes, til at tage hyre på et skib bestemt til hjemstedet er udeladt både her, i § 19 om hjemsendelse af forliste søfarende og i § 30 om hjemsendelse af syge søfarende. Begrundelsen herfor er, at reglen ikke kan anses for rimelig og ej heller har større praktisk betydning under hensyn til, at den overvejende del af alle hjemrejser sker med fly under den gældende rabatordning for søfarende (Government Request).

Til § 12.

Svarer til K.U. § 14, idet man dog som nyt stk. 3 har optaget en regel om, at en sømand, der fratræder på grund af forøget krigsfare etc., har ret til dækning af halvdelen af udgifterne til rejse med underhold til hjemstedet eller forhyringsstedet. Man har herved delvis imødekommet et ønske fra de søfarendes side, og forslaget svarer i princippet til det norske sømandslovudkast.

Til § 15.

Svarer til K.U. § 10. I stk. 1 er som 2. pkt. dog indsat en regel om, at bestemmelsen ikke gælder ved fratrædelse efter § 10, stk. 1, idet det forekommer urimeligt at opretholde bestemmelsen i denne for en sømand så ekstreme situation.

Til § 17.

Svarer til K.U. § 18.

Den i K.U. og gældende sømandslov indeholdte regel om, at der, før en sømand afskediges for de i denne paragraf omhandlede forhold, skal holdes forhør efter reglerne i disciplinbodskapitlet, er udgået i forbindelse med, at disciplinbodsinstituttet foreslås ophævet.

Det har været overvejet at indføre et nævn, der i afskedstilfælde skulle udføre de samme funktioner, som efter gældende lov er tillagt disciplinnævnet i sådanne sager. Man har dog ikke fundet det rimeligt at opretholde et nævn alene med den opgave at sikre beviser i en privatretlig konflikt mellem arbejdstager og arbejdsgiver.

Til § 18.

Svarer til K.U. § 19, stk. 1-3.

For at opnå en tilnærmelse mellem de forskellige mandskabskategoriers rettigheder i tilfælde af uberettiget afsked har man dog forhøjet standarderstatningen fra 1 til 2 måneders hyre.

Til § 23.

Svarer til K.U. § 25, idet man dog har opretholdt den gældende lovs regel om, at den hyre, der spares ved "forkortsejlads", skal fordeles ligeligt mellem sømændene i den formindskede mandskabsgruppe og ikke som i K.U. foreslået i forhold til deres normale hyre.

Til § 25.

Svarer til K.U. § 23, stk. 1.

Reglen i K.U. § 23, stk. 2, om skibsførerens adgang til at tilbageholde en vis del af en sømands hyretilgodehavende er udeladt, idet man ikke finder den af kommissionen anførte regnskabsmæssige begrundelse for tilstrækkelig til at opretholde bestemmelsen. Det norske udkast indeholder heller ikke en sådan regel.

Til § 29.

Svarer til K.U. § 29, stk. 1-4. Stk. 5 er udeladt som overflødig på grund af den sociale sikringslovgivning, jfr. navnlig lov nr. 262 af 7. juni 1972 om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

Til §§ 36-45.

Svarer uden realitetsændringer til K.U. §§ 35-39, men afsnittet er af lovtekniske grunde stærkt omredigeret, se bilag 1.

Til § 57.

Den i K.U. § 51, stk. 2, 1. pkt., og gældende sømandslov indeholdte særregel om hviletid for sømænd under 16 år er udeladt som konsekvens af forslaget til § 4 om forhøjelse af lavalderen.

Hovedreglen om hviletid er foreslået skærpet, således at det kræves, at ingen af de to perioder, hvori hviletiden kan deles, må være på under 4 timer.

Da den gældende hviletidsregel kan medføre, at der kunne forløbe op til 32 timer mellem to hvileperioder, foreslår man en ny regel, hvorefter tiden mellem to på hinanden følgende hvileperioder ikke må overstige 16 timer.

Til § 58.

Svarer til K.U. § 52, stk. 1 og 3, mens reglen i stk. 2 om en månedlig landlov efter kl. 12 i butikkernes åbningstid er udeladt som utidssvarende.

Til § 59.

Svarer til K.U. § 53, idet man dog som nyt stk. 3 efter norsk forbillede som en ordensforskrift har indsat en regel om, at det ikke er tilladt at bringe narkotika eller andre farlige giftstoffer eller våben og ammunition med om bord.

Til § 62.

Svarer til K.U. § 56, idet man under hensyn til de særlige forhold til søs finder det påkrævet at bevare en bemyndigelse for skibsføreren til om nødvendigt at anvende nødvendige midler for at opretholde ordenen ombord.

Til § 65.

Svarer til K.U. § 67.

Af lovtekniske grunde er straffebestemmelsene vedrørende rederen samlet i et stykke.

Til § 66.

Her er samlet de straffebestemmelser i K. U., der omfatter skibsføreren. I overensstemmelse med nyere lovgivningsteknik er denne og de følgende bestemmelser indledt med ordene "medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning", hvorved der især er tænkt på den borgerlige straffelov.

Nr. 1 svarer til K.U. § 68, stk. 1.

Når der i 1) a) om anvendelse af videregående magtmidler benyttes terminologien "forsætlig eller groft uagtsomt" i stedet for K.U.'s "misbruger", er der alene tale om en redaktionel ændring, der bringer bestemmelsen mere i overensstemmelse med den almindelige strafferetlige terminologi.

Nr. 2 svarer til K.U. § 69 og den del af K.U. § 74, der omfatter skibsføreren. For sidstnævnte bestemmelses vedkommende, der i K.U. som i gældende lov er en "opsamlingsbestemmelse", er der i overensstemmelse med nyere lovgivningsteknik i lovforslaget foretaget en nøjagtig opregning af hvilke bestemmelser, hvis overtrædelse er belagt med straf. Til gengæld er det ikke som i K.U. § 74 en betingelse, at der er tale om en grov eller oftere gentagen fejl.

Til § 67.

Her er samlet de straffebestemmelser i K.U., der omfatter sømanden. Stk. 1, nr. 1, erstatter K.U. § 71 og K.U. § 74 i det omfang, denne bestemmelse omfatter forseelser begået af sømanden, jfr. bemærkningerne til § 66.

Stk. 1, nr. 2, svarer til K.U. § 72.

Stk. 2 svarer til K.U. § 76, stk. 1. Når overtrædelser af § 54, stk. 1 og 2, vedrørende værn mod ulykker og sundhedsfare udtrykkeligt er undtaget, skyldes dette det offentliges interesse i overholdelsen af disse bestemmelser. Bestemmelsen i K.U. § 76, stk. 2, om at tiltale for visse nærmere angivne forseelser ikke rejses, forinden erklæring fra handelsministeriet er indhentet, er ikke medtaget i lovforslaget. En tidligere tilsvarende bestemmelse i søloven er som nævnt i kommissionsbetænkningen ophævet i 1966, idet denne bestemmelse fandtes overflødig og ikke stemmende med anklagemyndighedens stilling. Da handelsministeriets erfaringer efter ophævelsen af bestemmelsen i søloven ikke kan begrunde en opretholdelse af denne bestemmelse i sømandsloven, foreslås den ophævet.

Til § 68.

Stk. 1 svarer til K.U. § 73, stk. 1.

Stk. 2 indeholder en ny bestemmelse, der kriminaliserer det forhold, at en sømand, der udfører arbejde om bord i en stilling af væsentlig betydning for sikkerheden, har nydt spiritus eller andre rusmidler i et sådant omfang, at han er ude af stand til at udføre sin tjeneste på fuldt betryggende måde.

Efter de gældende bestemmelser i sømandslovens § 76 og K.U. § 73 vil det forhold, at en sømand har været beruset i tjenesten, ikke kunne straffes efter sømandsloven, medmindre der i forbindelse hermed er indtruffet en søulykke. I så fald betragtes beruselsen normalt som en skærpende omstændighed. Såfremt man ønsker at rejse tiltale alene for tjeneste om bord i beruset tilstand, må dette ske efter straffelovens § 138, om den der i beruset tilstand udsætter andres person eller betydeligere formueværdier for fare.

Uanset at "spritsejlds" således kan rammes efter straffelovens § 138, og sønæringsbeviset i sådanne tilfælde eventuelt ville kunne fradømmes efter samme lovs § 79, har man dog følt et behov for at have en særlig bestemmelse herom bl. a. i sømandsloven på samme måde, som det er tilfældet i færdselsloven og luftfartsloven. Bestemmelser om straf for tjeneste om bord i beruset tilstand findes i de øvrige nordiske sølove for Norges vedkommende i straffelovens særlige kapitel om forseelser i sjøfartsforhold.

Ved udformningen af bestemmelsen har man søgt i et vist omfang at tage hensyn til søens særlige forhold. I modsætning til en bil og et fly er et skib ndover at være sømandens arbejdsplads også hans hjem, det sted hvor han tilbringer sin fritid. Det har derfor ikke været formålet med denne bestemmelse at indføre et reelt spiritusforbud i alle danske skibe. På den

anden side har man ønsket at kriminalisere det forhold, at en sømand, der udfører arbejde om bord i en stilling af væsentlig betydning for sikkerheden, og der kan her være tale om såvel officerer som det menige mandskab, f. eks. en udkigsmand, nyder spiritus eller andre rusmidler i et sådant omfang - eventuelle promillegrænser er her som i færdselsloven overladt til domstolenes skøn - at han er ude af stand til at udføre sin tjeneste på fuldt betryggende måde. Selv om det kan være vanskeligt at sondre mellem fritid og arbejde om bord på et skib, idet enhver kan være nødt til med øjeblikks varsel at skulle træde i funktion, må den typiske overtrædelse af denne bestemmelse være det tilfælde, hvor en sømand, uanset at han ved, at han skal tiltræde en vagt, nyder spiritus i et sådant omfang, at han ikke vil være i stand til at udføre vagttjenesten på fuldt betryggende måde og dog tiltræder vagten eller under denne nyder spiritus i det nævnte omfang.

For disse tilfældes vedkommende er det formålet med bestemmelsen, at den af domstolene fulgte ret strenge praksis i færdselssager også følges her. Om fratagelse af sønæringsbevis samt om administrativ inddragelse i disse tilfælde kan henvises til § 71. Når "spiritusbestemmelsen" er indsat i samme paragraf som fejl og forsømmelser, der foranlediger søulykker i stk. 1, skyldes det, dels at der er en nær forbindelse mellem disse forseelser og de i stk. 2 omhandlede forseelser, dels af man finder, at de i stk. 1 nævnte fejl og forsømmelser er af så alvorlig karakter, at det også må give sig udtryk i sanktionerne.

I stk. 3 er foretaget en henvisning til søloven, hvor en tilsvarende bestemmelse omfattende skibsføreren vil blive indsat i § 318.

Til § 69.

Bestemmelsen svarer til K.U. § 70, stk. 2, om rømning, der medfører fare for menneskeliv eller skibet. Den "milde" rømningsbestemmelse efter K.U. § 70, stk. 1, er udgået, idet man har fundet, at der ikke her var behov for særlige strafferetlige sanktioner udover det civilretlige erstatningsansvar, som vil kunne foreligge i disse tilfælde.

I øvrigt er der foretaget visse redaktionelle ændringer i bestemmelsens udformning for at bringe denne i nøjere overensstemmelse med nyere strafferetlig terminologi.

Til § 70.

Dækker den tilsvarende bestemmelse i K.U. § 74, idet der dog er foretaget en opregning af de bestemmelser, der giver adgang til at udstede forskrifter, hvis overtrædelse skal kunne straffes.

Til § 71.

I denne bestemmelse er samlet reglerne om frakendelse i K.U. § 68, stk. 2-4, og § 73, stk. 2-4.

I stk. 1 er det i overensstemmelse med anden tilsvarende lovgivning vedrørende frakendelse af retten til at udøve virksomhed, der kræver særlig offentlig autorisation eller godkendelse, fastsat, at sønæringsbeviset kan frakendes for et bestemt tidsrum indtil 5 år eller for bestandigt.

For at undgå en administrativ omgørelse af en domstolsfastsat tidsbestemt frakendelse er det i stk. 1, sidste pkt., fastsat, at handelsministeren, først når 5 år er forløbet efter endelig dom, kan tilbagegive det frakendte sønæringsbevis.

Stk. 2. vedrørende delvis frakendelse svarer til gældende ret og K.U. Som det fremgår af 3. pkt. omfatter adgangen til delvis frakendelse ikke tilfælde af overtrædelse af spiritusbestemmelsen i § 68, stk. 2, idet man ikke har fundet det rimeligt under hensyn til forseelsens karakter, at give adgang til at den pågældende kan gøre tjeneste i lavere grad.

Stk. 3 giver politiet adgang til administrativ inddragelse af sønæringsbeviset. Bestemmelsen svarer nøje til færdselsloven, lov nr. 231 af 27. juni 1961 § 70, stk. 6, og luftfartsloven, lov nr. 381 af 10. juni 1969 § 160, stk. 6. På tilsvarende måde som i disse bestemmelser kan spørgsmålet om den midlertidige fratagelse indbringes særskilt for domstolene inden selve sagen om overtrædelse afgøres af domstolene. Der har i konkrete sager vist sig behov for en sådan bestemmelse

ved grove tilfælde af søulykker forårsaget ved beruselse, hvor den tiltalte, inden sagen imod ham var afgjort, på ny havde foranlediget søulykke på grund af beruselse.

Til § 76.

Svarer til K.U. § 82, idet man som stk. 3 har foreslået indsat en overgangsregel, hvorefter den forhøjede aldersgrænse for mænd ikke finder anvendelse på personer, der ved lovens ikrafttræden er fyldt 15 år og gør eller har gjort skibstjeneste.

Bilag 1.

Oversigt over lovforslagets enkelte bestemmelser, sammenholdt med de bestemmelser i kommissionens lovudkast, hvortil de svarer.

Handelsministeriets udkast	Kommissionens udkast
§ 1	§ 1, stk. 1
§ 2	§ 2
§ 3	§ 3
§ 4	§ 4
§ 5	§ 5
§ 6	§ 6 og § 80, stk. 1
§ 7	§ 7
§ 8	§ 8 og § 80, stk. 2
§ 9	§ 11
§ 10	§ 12
§ 11	§ 13
§ 12, stk. 1 og 2	§ 14, stk. 1 og 2
§ 12, stk. 3	findes ikke
§ 13	§ 15
§ 14	§ 16
§ 15, stk. 1, 1. pkt.	§ 10, stk. 1
§ 15, stk. 1, 2. pkt	findes ikke
§ 15, stk. 2	§ 10, stk. 2
§ 16, stk. 1 og 2	§ 17
§ 16, stk. 3	§ 19, stk. 4
§ 17	§ 18
§ 18	§ 19, stk. 1-3
§ 19	§ 20
§ 20	§ 9
§ 21	§ 21, stk. 1-3
§ 22	§ 21, stk. 4-6
§ 23	§ 25
§ 24	§ 22
§ 25	§ 23, stk. 1
§ 26	§ 24
§ 27	§ 27
§ 28	§ 28

Handelsministeriets udkast

§ 29
§ 30
§ 31
§ 32
§ 33
§ 34
§ 35
§ 36
§ 37
§ 38
§ 39
§ 40
§ 41
§ 42
§ 43
§ 44
§ 45
§ 46
§ 47
§ 48
§ 49
§ 50
§ 51
§ 52
§ 53
§ 54
§ 55
§ 56
§ 57
§ 58
§ 59
§ 60
§ 61
§ 62
§ 63
§ 64
§ 65
§ 66
§ 67, stk. 1
§ 67, stk. 2
§ 68, stk. 1
§ 68, stk. 2 og 3
§ 69

Kommissionens udkast

§ 29, stk. 1-4 (stk. 5 udgår)
§ 30
§ 31
§ 32
§ 21, stk. 7, og § 26
§ 33
§ 34
§ 35, stk. 1, og § 1, stk. 2
§ 35, stk. 2 og 3
§ 36, stk. 1, 2. pkt.
§ 35, stk. 4
§ 36, stk. 3
§ 36, stk. 4
§ 38
§ 39
§ 36, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2
§ 37
§ 40
§ 41
§ 42
§ 43
§ 44
§ 45
§ 46
§ 47
§ 48
§ 49
§ 50
§ 51
§ 52, stk. 1 og 3
§ 53
§ 54
§ 55
§ 56
§ 57
§ 58
§ 67
§ 68, stk. 1, §§ 69 og 74
§§ 71, 72 og 74
§ 76, stk. 1
§ 73, stk. 1
findes ikke
§ 70, stk. 2

<i>Handelsministeriets udkast</i>	<i>Kommissionens udkast</i>
§ 70	§ 74
§ 71, stk. 1 og 2	§ 68, stk. 2-4, og § 73, stk. 2-4
§ 71, stk. 3	findes ikke
§ 72	§ 77
§ 73	§ 78
§ 74	§ 79
§ 75	§ 81
§ 76	§ 82
§ 77	§ 83

Bilag

Kommissionens udkast til ny sømandslov med tilhørende bemærkninger.

Kapitel I. Indledning.

§ 1. Denne lov finder, hvor ikke andet er anført, anvendelse på reders aftale med sømand om skibstjeneste og på udførelsen af sådan tjeneste. På personer, der alene arbejder om bord i skibet, mens dette ligger i havn, finder loven ikke anvendelse.

Stk. 2. Ved skibsofficerer forstås i denne lov hovmestre, maskinmestre, radiotelegrafister og styrmænd. Bestemmelserne i §§ 35-39 finder også anvendelse på andre af rederen til skibstjeneste ansatte funktionærer, der har tilsvarende ledende stillinger.

§ 2. På personer, der udfører andet arbejde om bord end skibstjeneste eller er ansat om bord af andre end rederen, finder følgende bestemmelser tilsvarende anvendelse:

§ 4 om mindstealder og lægeundersøgelse.

§ 11 om ret til afsked og hjemrejse i tilfælde af graviditet.

§ 20, stk. 2 og 3, om hyre, hjemrejse m. m. i tilfælde af skibets forlis m. v.

§ 27 om omsorgspligt m. v.

§ 30, stk. 4, om statens overtagelse af udgifterne til pleje og hjemrejse i tilfælde af kønssygdom eller tuberkulose.

§ 31 om statens refusion af visse udlæg til syg eller skadet sømand.

§ 32 om skibsførerens pligt til at sørge for begravelse m. v.

§ 33, stk. 2 og 3, om statens dækning af udgifterne ved begravelse.

§ 47, stk. 1 og 3, om pligten til at efterkomme givne ordrer og om erstatningspligt for forvoldt skade.

§ 48 om værn mod ulykkestilfælde og sundhedsfarlig påvirkning.

§ 49 om kosthold, sundhedsforhold m. v.

§ 51, stk. 2, om hviletid.

§ 53 om adgangen til at medtage gods.

§ 54 om ejendele, der efterlades om bord.

§ 56 om magtmidler.

§ 57 om skibsførerens pligter i tilfælde af en grovere forbrydelse.

§ 74 om straf for fejl og forsømmelser.

Stk. 2. Handelsministeren kan efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd bestemme, at kun de i stk. 1 nævnte bestemmelser skal finde anvendelse på det af rederen til tjeneste i et passagerskib ansatte restaurationspersonale og andet til betjening af passagererne ansat personale.

Stk. 3. De i stk. 1 og 2 nævnte personer er pligtige at udføre det arbejde, som skibsføreren finder nødvendigt for skibets sikkerhed.

Stk. 4. På personer, der medtages om bord i medfør af sølovens § 70, finder bestemmelserne i stk. 1 og 3 tilsvarende anvendelse.

Kapitel II. Tjenesteaftalen.

1. Tjenesteaftalens indgåelse og ophør.

§ 3. Rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med sømanden om ansættelsesvilkårene. Forhyringsaftalen skal indeholdes i en af handelsministeren godkendt formular til hyrekontrakt.

Stk. 2. Skibsføreren kan på rederens vegne ansætte det fornødne mandskab. Bestemmelserne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse ved de af skibsføreren indgåede forhyringsaftaler. Forinden ansættelse af maskinmandskab foretages, skal skibsføreren, hvor det er muligt, indhente forslag fra maskinchefen. Han bør endvidere rådføre sig med den øverste styrmand om ansættelse af dæksmandskab samt med hovmesteren om ansættelse af medhjælp for denne.

Stk. 3. I hyrekontrakten skal bl. a. anføres:

- 1) den stilling, sømanden er antaget til,
- 2) hvad der er aftalt om fratrædelsessted eller opsigelsesfrist, samt
- 3) dagen, fra hvilken hyren skal løbe.

Endvidere skal tidspunktet for sømandens tiltræden af tjenesten, dagen for opsigelse af tjenesteforholdet samt tidspunktet for sømandens fratræden indføres i kontraktformularen.

Stk. 4. De nærmere bestemmelser om hyrekontraktformularens form og indhold fastsættes af handelsministeren efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd.

Stk. 5. En sømand, der forhyres, skal være i besiddelse af søfartsbog eller i mangel deraf af mønstringsbevis. Bogen eller beviset overgives til skibsføreren og holdes i forvaring af ham, så længe tjenesteforholdet varer.

§ 4. Mænd under 15 år og kvinder under 18 år må ikke anvendes til arbejde om bord.

Stk. 2. Ingen må tiltræde eller gøre tjeneste om bord, som ikke med tilfredsstillende resultat har gennemgået den for sådan tjeneste af handelsministeren nærmere foreskrevne lægeundersøgelse. Udgifterne hertil afholdes af statskassen.

§ 5. Hver af parterne kan, såfremt ikke andet følger af aftalen, ved opsigelse bringe tjenesteforholdet til ophør med 7 dages varsel. Opsigelsesfristen må ikke være kortere for rederen end for sømanden.

§ 6. Er ikke andet aftalt om fratrædelseshavn, kan tjenesteforholdet kun opsiges til ophør i dansk havn, som skibet anløber.

Stk. 2. Er sømanden ikke hjemmehørende her i riget, eller er han ikke forhyret her i riget, kan tjenesteforholdet også opsiges til ophør i fremmed havn, som skibet anløber. Tjenesteforholdet ophører dog ikke i fremmed havn, som alene anløbes for bunkring eller landsætning af syge eller skadede, og heller ikke ved andre kortvarige anløb af fremmed havn af hensyn til de ombordværendes, skibets eller lastens sikkerhed.

Stk. 3. Er sømanden forhyret for bestemt tid, og tiden udløber, mens skibet er i søen, fortsætter tjenesteforholdet, til skibet kommer til havn. Tjenesteforholdet ophører dog ikke i de i stk. 2, 2. pkt., nævnte fremmede havne.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse, når en sømand, der er forhyret for en bestemt tid eller en bestemt rejse, er forblevet i tjenesten, efter at tiden er udløbet, eller rejsen er endt, uden at ny aftale om fratrædelseshavn er indgået.

§ 7. Uden hensyn til hvad der er bestemt i aftalen, kan en sømand, som har været i tjeneste på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i 9 måneder, fratræde i enhver havn, som skibet anløber, forudsat at han har opsagt tjenesteforholdet med 1 måneds varsel eller, hvis et kortere varsel er aftalt, med dette varsel. Fratræden i fremmed havn kan dog kun ske, hvis havnen anløbes for losning, lastning eller oplægning.

Stk. 2. Sømanden kan skriftligt samtykke i, at en ny frist på indtil 9 måneder kan begynde at løbe. Samtykket kan dog ikke gives tidligere end efter 8 måneders tjeneste.

§ 8. Vil en sømand, der har hjemsted her i riget, og som fratræder sin tjeneste i udlandet, rejse til hjemstedet, skal staten og rederen betale hver halvdelen af udgifterne ved rejsen med underhold, såfremt sømanden har været i tjenesten uden afbrydelse på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i 6 måneder og ikke i løbet af de sidste 3 måneder har haft adgang til at fratræde i dansk havn. Sømanden er dog pligtig at fortsætte tjenesten i indtil 1 måned, hvis det kan påregnes, at skibet indenfor den tid kommer til en havn, hvorfra hjemrejsen kan ordnes væsentlig billigere eller lettere. Fratræder han efter egen opsigelse eller afskedsbegæring, må krav om fri hjemrejse være fremsat senest samtidig med opsigelsen eller begæringen om afsked.

Stk. 2. Hjemrejsen ordnes af konsulen eller, hvis der ikke er dansk konsul på stedet, af skibsføreren. Ordner konsulen hjemrejsen, skal skibsføreren på forlangende stille sikkerhed for rederens andel af udgifterne. Kan der skaffes sømanden hyre på et skib, der er bestemt til hans hjemsted eller til en havn, hvorfra hjemrejsen bekvemt kan ordnes, er han pligtig at overtage stillingen, om den ikke er af lavere grad eller dårligere lønnet end den, han havde.

§ 9. Hvis myndighederne i en fremmed havn, hvor en sømand skal fratræde, nægter ham adgang til landet eller betinger hans adgang dertil af en sikkerhed, som han ikke kan stille, er han pligtig at forblive i tjenesten, indtil skibet kommer til en havn, hvor fratræden kan finde sted. Han har også ret til at forblive i tjenesten, hvor dette ikke vil virke urimeligt.

§ 10. En sømand, der efter aftalen eller efter bestemmelse i dette kapitel har ret til at fratræde, er pligtig at forblive i tjenesten for at yde bistand ved arbejde, som nødvendigt må udføres, når skibet kommer i havn, dog ikke udover 48 timer efter ankomsten.

Stk. 2. Skal søforklaring afgives, er han mod hyre og underhold pligtig at blive på stedet, til forklaringen er afgivet.

§ 11. En gravid søfarende er berettiget til at kræve afsked, når det af hensyn til hende selv, den forestående fødsel eller barnet må anses for påkrævet, at tjenesteforholdet bringes til ophør. Handelsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om retten til at fratræde og om ret til fri rejse med underhold til hjemstedet her i riget for statens regning.

§ 12. Får en sømand efter forhyringen underretning om, at hans ægtefælle eller barn er afdødt ved døden eller er alvorlig syg, kan han kræve afsked.

Stk. 2. En sømand kan også kræve afsked, hvis der efter forhyringen er indtruffet andre omstændigheder, som gør det til en velfærdssag for ham at kunne fratræde, og hvis der, om skibet derved bliver usødygtigt, kan skaffes en kvalificeret mand i hans sted.

Stk. 3. Fratræder sømanden af grunde som nævnt i stk. 2, har han pligt til at erstatte rederen udgifterne ved at skaffe en ny mand. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde under hensyntagen til sømandens resterende tjenestetid og omstændighederne iøvrigt.

§ 13. Sømanden er berettiget til at kræve afsked,

- 1) hvis skibet er usødygtigt, eller mandskabets opholdsrum er sundhedsfarlige, og skibsføreren ikke sørger for, at manglerne afhjælpes,
- 2) hvis skibsføreren i strid med § 50 undlader at lade skibet syne, eller
- 3) hvis sømanden har været udsat for mishandling om bord på skibet, uden at skibsføreren har ydet ham forlangt beskyttelse.

Stk. 2. En sømand, der fratræder efter stk. 1, har ret til erstatning og fri rejse med underhold efter reglerne i § 19, stk. 1 og 2 (for skibsofficerernes vedkommende sammenholdt med § 37).

§ 14. Sømanden er endvidere berettiget til at kræve afsked,

- 1) hvis det efter forhyringen viser sig, at der er fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende eller udsat for krigsskade, eller at sådan fare er blevet væsentlig forøget, eller
- 2) hvis det efter forhyringen viser sig, at der hersker ondartet epidemi i en havn, til hvilken skibet er bestemt.

Stk. 2. Krav om afsked skal fremsættes snarest, efter at sømanden har fået kundskab om forholdet. Hvis rejsen ikke er påbegyndt, har sømanden ret til at fratræde straks, og ellers i den første havn, skibet anløber.

§ 15. Er en sømand forhyret for en bestemt rejse, og denne bliver væsentlig forandret, kan han kræve afsked. Krav om afsked skal fremsættes snarest, efter at sømanden har fået kundskab om forholdet. Hvis rejsen ikke er påbegyndt, har sømanden ret til at fratræde straks, og ellers i den første havn, skibet anløber.

Stk. 2. Fratræder sømanden, har han ret til hyre for en måned efter tjenesteforholdets ophør. Desuden har han ret til fri rejse med underhold til forhyringsstedet, hvis han fratræder, før rejsen er begyndt, og ellers til det aftalte fratrædelsessted.

§ 16. Mister skibet retten til at føre dansk flag, kan sømanden kræve afsked, hvis ikke andet følger af aftalen.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis skibet overtages af en anden dansk reder, og sømanden på forespørgsel af skibsføreren straks meddeler, at han ikke ønsker at fortsætte tjenesteforholdet hos den nye reder.

Stk. 3. Ophører sømandens tjenesteforhold efter stk. 1, har han ret til erstatning og fri rejse med underhold efter reglerne i § 19, stk. 1 og 2 (for skibsofficerernes vedkommende sammenholdt med § 37).

§ 17. Er en sømand som følge af sygdom eller legemsskade for længere tid uskikket til at udføre sit arbejde, eller lider han af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende, kan skibsføreren afskedige ham. Det samme gælder, såfremt en kvindelig søfarende som følge af graviditet bliver ude af stand til at varetage sin tjeneste. Bestemmelserne i §§ 29 og 30 om ret til hyre m. v. finder da anvendelse.

Stk. 2. Endvidere kan en sømand afskediges, hvis han uden at være fundet syg som et led i eller som følge af en i medfør af § 4, stk. 2, påbudt lægeundersøgelse bliver forhindret i at fortsætte tjenesten. Bestemmelsen i § 19, stk. 4, om hyre og fri rejse finder da anvendelse.

§ 18. Skibsføreren kan afskedige en sømand,

- 1) hvis han er uduelig til den tjeneste, han er forhyret til,
- 2) hvis han ikke kommer om bord i rette tid, og skibet skal afgang, eller en anden må antages i hans sted,
- 3) hvis han forser sig groft i tjenesten, såsom ved gentagen ulydighed, voldsom adfærd mod overordnede, mishandling af andre ombordværende eller gentagen beruselse i tjenesten,
- 4) hvis han gør sig skyldig i tyveri eller anden grov forbrydelse, udsætter skibet for alvorlige vanskeligheder ved at skjule nogen om bord eller skjuler gods om bord, som er toldpligtigt, eller som det er forbudt at udføre fra afgangsstedet eller at indføre til bestemmelsesstedet, eller
- 5) hvis han indbringer en tvist om tjenesteforholdet for udenlandsk myndighed.

Stk. 2. Før en sømand afskediges efter denne paragraf, skal forhør holdes efter reglerne i § 61, selvom det ikke er muligt at afhøre sømanden personligt. Forhørets afholdelse kan dog i de i stk. 1, nr. 2, nævnte tilfælde om nødvendigt af hensyn til skibets afsejling udskydes til efter tidspunktet for sømandens afsked, men skal afholdes snarest derefter.

Stk. 3. Vil skibsføreren afskedige en sømand i de i stk. 1, numrene 3-5, nævnte tilfælde, skal han træffe bestemmelse herom snarest og senest inden 7 dage efter, at han har fået kendskab til forholdet, medmindre særlige grunde nødvendiggør en overskridelse af denne frist.

Stk. 4. Sømanden har ikke ret til hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste. Hvis det ved afsked efter stk. 1, nr. 2, viser sig, at sømanden er uden skyld, og han er arbejdsudygtig på grund af sygdom eller legemsskade, har han dog ret til hyre efter reglerne i § 29, stk. 2.

§ 19. Afskediges en sømand uden sådan grund, som nævnes i § 17 eller § 18, har han ret til hyre for 1 måned efter tjenesteforholdets ophør, såfremt almindelige erstatningsregler ikke hjemler ret til et større beløb.

Stk. 2. Er et bestemt fratrædelsessted aftalt, har han desuden ret til fri rejse med underhold til dette. Kan tjenesteforholdet ifølge § 6 kun opsiges til ophør i dansk havn, har han ret til fri rejse med underhold til sådan havn eller, om han har hjemsted her i riget, til hjemstedet.

Stk. 3. Fratræder en sømand efter opsigelse på aftalt eller i medfør af § 6 bestemt fratrædelsessted efter skibsførerens bestemmelse før opsigelsesfristens udløb med hyre og underhold til fristens udløb, finder bestemmelserne i stk. 1 og 2 ikke anvendelse.

Stk. 4. Afskediges en sømand i medfør af § 17, stk. 2, har han ret til hyre af staten for den tid, han som følge af lægeundersøgelsen bliver forhindret i at lade sig forhyre. Endvidere har sømanden for statens regning tilsvarende ret til fri rejse med underhold som anført i stk. 2.

§ 20. Går skibet tabt ved søulykke, eller anses det efter søulykke for ustandsætteligt, ophører en sømands tjenesteforhold, hvis ikke andet følger af aftalen. Mod hyre og underhold er han dog pligtig at tage del i bjærgningen og blive til stede til afgivelse af søforklaring.

Stk. 2. Er tjenesteforholdet ophørt i medfør af bestemmelsen i stk. 1, har sømanden ret til fri rejse med underhold til hjemstedet samt nødvendig beklædning for rederens regning. Bestemmelsen i § 8, stk. 2, om pligt til at overtage en stilling på et andet skib får tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Under den i stk. 2 nævnte hjemrejse har sømanden ret til hyre. Han har endvidere ret til hyre for den tid, han er arbejdsløs som følge af forliset, dog højst for 2 måneder ud over den tid, for hvilken han får hyre efter stk. 1.

2. Beregning og udbetaling af hyre.

§ 21. Hyren løber fra og med den dag, sømanden tiltræder tjenesten om bord. Hvis han på forlangende af rederen afleverer søfartsbog eller pas forinden, eller han må foretage rejse fra forhyringsstedet for at komme til skibet, løber hyren dog fra og med den dag, da afleveringen finder sted, eller rejsen påbegyndes.

Stk. 2. Hyren løber til og med den dag, tjenesten ophører, eller, hvis afmønstring skal foretages efter nævnte dag, til og med afmønstringsdagen.

Stk. 3. Hyre betales ikke for tid, i hvilken sømanden ulovligt unddrager sig sin tjeneste.

Stk. 4. Ved beregning af hyre for en del af en måned regnes den pr. dag til 1/30 af den månedlige hyre.

Stk. 5. Er hyren fastsat til et bestemt beløb for rejsen, lægges den i tjenesteaftalen optagne angivelse af rejsens antagelige varighed til grund i tilfælde, hvor hyre skal beregnes efter tid.

Stk. 6. Selvom rejsen kommer til at vare kortere tid end forudsat ved forhyringen, har sømanden krav på hele den betingede hyre. Kommer rejsen til at vare længere end forudsat, har han krav på et forholdsmæssigt tillæg, hvis ikke andet er aftalt.

Stk. 7. Bliver skibet borte, uden at det kan oplyses, når ulykken indtraf, vil der ved beregning af hyren være at gå ud fra, at dødsfaldet er indtruffet ved udløbet af den tid, som i almindelighed medgår for et skib som det forulykkede til en rejse på samme årstid fra det sted, hvorfra man sidst havde efterretning om skibet, til bestemmelsesstedet.

§ 22. Udbetaling af hyre kan kun fordres, når skibet ligger i havn, og i samme land ikke oftere end hver syvende dag.

Stk. 2. Hyre udbetales i rede penge, for så vidt sømanden ikke forlanger anvisning på rederen. Udbetaling kan fordres i stedets mønt efter dagens kurs.

Stk. 3. En dansk eller her i riget hjemmehørende sømand kan uden udgift sende hyremidler fra udlandet til Danmark gennem dansk konsul. For forsendelsen er staten ansvarlig.

Stk. 4. Hyre kan som månedlig træk fordres udbetalt til en bestemt person her i riget eller indsat i dansk pengeinstitut. En sømand kan dog ikke fordre udbetaling efter flere sideløbende træksedler end tre.

§ 23. Uden sømandens samtykke kan foruden sådanne beløb, som det i henhold til særlig lovbestemmelse er pålagt rederen at tilbageholde, kun beløb til dækning af disciplinbod eller erstatningsansvar, som en sømand har pådraget sig i tjenesten, modregnes i hyren. Modregning skal ske i hyre, der udbetales sømanden, fremfor i hyre, der udbetales som træk, medmindre sømanden bestemmer andet.

Stk. 2. Af hyre, sømanden selv kan hæve, har skibsføreren ret til at tilbageholde en trediedel, indtil tjenesten fratrædes. Det tilbageholdte beløb må dog ikke overstige 7 dages hyre.

§ 24. Der skal udleveres sømanden en månedlig opgørelse over indtjent hyre med tillæg, udbetalt hyre og, hvis udbetaling sker i anden mønt end den aftalte, den kurs, der lægges til grund.

§ 25. Bliver en rejse helt eller delvis udført med mindre mandskab end forudsat, eller bliver det arbejdsdygtige mandskab formindsket under rejsen, fordeles sparet hyre for den tid, skibet er i søen, mellem sømændene af den formindskede mandskabsgruppe i forhold til deres normale hyre, medmindre det godtgøres, at formindskelsen ikke har påført gruppen forøget arbejde. Dog fradrages, hvad udgifterne til overtidsbetaling måtte være forøget med som følge af formindskelsen.

Stk. 2. En sømands ret til andel i sparet hyre kan ikke overstige den hyre, han selv oppebærer.

Stk. 3. Er der kun én styrmand tilbage, deles sparet styrmandshyre lige mellem ham og skibsføreren.

§ 26. Dør en sømand, løber hyren til og med dødsdagen, hvis den ikke ifølge bestemmelse i dette kapitel er ophørt at løbe tidligere.

Stk. 2. Dør en sømand, mens han er i rederens tjeneste, tilkommer der den efterlevende ægtefælle eller børn under 18 år ret til hyre for 1 måned. Har sømanden ved dødsfaldet haft uafbrudt ansættelse i rederens tjeneste i henholdsvis 2 eller 3 år, betales dog hyre for henholdsvis 2 eller 3 måneder. Det samme gælder, hvis sømanden dør, mens han er berettiget til hyre efter § 29, stk. 2. I så fald kan dog rederen fradrage hyre, som han har betalt eller skal betale efter nævnte bestemmelse.

3. Sygepleje og begravelse.

§ 27. Når skibsføreren forlanger det, er en sømand pligtig at lade sig undersøge af en læge, dog uden udgift for sømanden.

Stk. 2. Er der grund til at antage, at en sømand er syg, skal skibsføreren så vidt muligt lade ham undersøge af en læge.

Stk. 3. Er en sømand syg eller kommet til skade, skal skibsføreren sørge for, at han om bord eller i land får forsvarlig pleje, derunder underhold, lægehjælp og lægemidler.

Stk. 4. Er der grund til at antage, at en sømand lider af en sygdom, som medfører fare for de ombordværende, skal skibsføreren lade ham bringe i land, hvis betryggende foranstaltninger mod faren ikke kan træffes om bord.

Stk. 5. Kan en syg eller tilskadekommet sømand ikke selv tage vare på sine ejendele, skal skibsføreren drage omsorg for dem.

Stk. 6. Bliver en syg eller tilskadekommet sømand efterladt i udlandet, skal skibsføreren overgive ham til konsulens forsyng eller, hvis der ikke er dansk konsul på stedet, på anden måde skaffe ham forsvarlig pleje og underrette nærmeste danske konsul. På begæring af sømanden skal skibsføreren underrette hans nærmeste pårørende.

§ 28. Når skibsføreren i udlandet efterlader en syg eller tilskadekommet sømand til dansk konsuls forsyng, kan konsulen kræve sikkerhed stillet for de udgifter, som det efter § 30 og § 33 påhviler rederen at bære.

Stk. 2. Hyrebeløb, som sømanden har krav på, eller som han kan få krav på i medfør af § 29, overgives konsulen. Hyrebeløb, som sømanden har krav på, kan han fordre videregivet til sig, medmindre de må påregnes at medgå til dækning af udgifter for sømandens regning, eller han er i en tilstand, der gør ham uegnet til at varetage sine anliggender.

§ 29. Under tjenesten har sømanden ret til hyre, selvom han er arbejdsudygtig som følge af sygdom eller legemsskade.

Stk. 2. Er sømanden syg eller skadet ved tjenestens ophør, løber hyren videre, så længe han er arbejdsudygtig, dog ikke ud over 2 måneder. Er bestemte tegn på sygdom eller legemsskade ikke påvist, har han dog ikke ret til hyre i flere dage, end han har været i tjenesten. Skyldes arbejdsudygtigheden kønssygdom, udredes hyren af staten.

Stk. 3. Sømanden har ikke ret til hyre for den tid, i hvilken han er arbejdsudygtig som følge af sygdom eller legemsskade, han svigagtigt har fortiet ved sin ansættelse. Med undtagelse af kønssygdom gælder det samme, hvis han efter ansættelsen har pådraget sig sygdommen eller skaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed.

Stk. 4. For den tid, en kvindelig søfarende er arbejdsløs efter tjenestens ophør som følge af graviditet, skal rederiet betale hende hyre i indtil 2 måneder. Dette gælder dog ikke, hvis hun ved ansættelsen har fortiet, at hun var gravid, eller har undladt at oplyse, at hun har mærket symptomer, som kunne tyde på graviditet.

Stk. 5. Er sømanden gennem en social tryghedsordning sikret dagpenge under sygdom eller graviditet, har sømanden alene krav på at få udbetalt hyre med det beløb, som hyren måtte overstige dagpengene for samme tidsrum. Det samme gælder, såfremt en gravid kvindelig søfarende er berettiget til at få udbetalt arbejdsløshedsunderstøttelse.

§ 30. Under tjenesten bærer rederen med de i stk. 3-5 anførte undtagelser alle udgifterne ved en sømands pleje.

Stk. 2. Er en sømand syg eller tilskadekommet ved tjenestens ophør, har han med de i stk. 3-5 anførte undtagelser ret til pleje for rederens regning i indtil 12 uger, dog ikke udover 2 uger efter, at han er ankommet til det land, hvor han er hjemmehørende. Tiden regnes fra afmønstringen eller, hvis han ikke afmønstres, fra den dag, da skibet afgår. Afmønstres en sømand på grund af sygdom eller legemsskade, eller lider han ved sin fratræden af sådan sygdom eller legemsskade, som kan foranledige afmønstring, har han desuden ret til fri rejse med underhold for rederens regning til hjemstedet. Er sømanden ikke hjemmehørende her i riget, kan rederen dog i stedet vælge at give sømanden en fri rejse med underhold til det sted, hvor sømanden opholdt sig, da han blev forhyret, forudsat at myndighederne på dette sted ikke nægter ham adgang til landet eller betinger hans adgang dertil af en sikkerhed, som han ikke kan stille. Gøres ret til fri rejse gældende, og sømandens helbredstilstand tillader det, får bestemmelsen i § 8, stk. 2, om pligt til at tage stilling på et andet skib tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Hvis sømanden svigagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden ved sin ansættelse, har han ikke ret til pleje for rederens regning eller fri rejse. Når undtages kønssygdom, gælder det samme, hvis han efter ansættelsen har pådraget sig sygdommen eller skaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed.

Stk. 4. Hvis sømanden er hjemmehørende her i riget og lider af kønssygdom eller tuberkulose, overtager staten udgifterne ved den i stk. 2, jfr. stk. 3, nævnte pleje og hjemrejse.

Stk. 5. Er sømanden sygeforsikret i en anerkendt sygekasse, en fortsættelsessygekasse, en udenlandsk sygekasse eller -forening eller i et privat forsikringselskab, eller er han omfattet af en social tryghedsordning, har rederen eller staten ikke pligt til at bekoste sådan pleje eller rejse, som kan kræves ydet derfra.

§ 31. Har skibsføreren i udlandet været nødt til efter afmønstring at gøre sådanne udlæg til hjemsendelse eller pleje af en dansk eller her i riget hjemmehørende syg eller skadet sømand eller til anden hjælp for ham ifølge forsørgsretlig forskrift, som ikke efter dansk ret påhviler rederen, og som ikke kunne være undgået gennem bistand af dansk konsul, kan erstatning kræves af staten.

§ 32. Dør en sømand, skal skibsføreren underrette hans nærmeste pårørende og sørge for hans begravelse eller ligbrænding. Indtræffer dødsfaldet i udlandet, skal tillige nærmeste danske konsul underrettes. Finder ligbrænding sted, skal skibsføreren sørge for hjemsendelse af asken.

Stk. 2. Skibsføreren skal snarest muligt vidnefast lade optage en fortegnelse over, hvad den afdøde har efterladt om bord. Indtræffer dødsfaldet i udlandet, skal han aflevere fortegnelsen til nærmeste danske konsul. Kan efterladenskaberne ikke uden ulempe beholdes om bord, skal også de overgives til konsulen.

§ 33. Udgifterne ved en sømands begravelse eller ved ligbrænding samt hjemsendelse og gravsætning af hans aske skal betales af rederen, hvis sømanden dør, mens tjenesteforholdet består, eller mens han endnu har ret til pleje for rederens regning.

Stk. 2. Dør en sømand, mens han har ret til pleje for statens regning, betaler staten udgifterne ved hans begravelse eller ved ligbrænding samt hjemsendelse og gravsætning af hans aske.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 31 finder tilsvarende anvendelse, for så vidt angår udgifter i forbindelse med en sømands død.

4. Aftale om fortsat tjeneste i rederiet. (Rederiansættelse).

§ 34. Er det aftalt, at sømandens tjenesteforhold er knyttet til rederiet, således at hans ansættelse hos rederen skal fortsætte, selvom tjenesten på det enkelte skib er ophørt, finder bestemmelserne i § 29 om hyre under sygdom (legemsskade) eller graviditet og § 26 om efterhyre ved død tillige anvendelse, selvom sømanden ikke er i tjeneste på et af rederiets skibe på tidspunktet for arbejdsudygtighedens eller dødsfaldets indtræden. Det samme gælder bestemmelserne i § 30, stk. 2, om pleje og fri rejse, og § 33 om begravelsesudgifter m. v., forudsat at sygdommen (skaden) eller dødsfaldet indtræder under et af rederen beordret ophold uden for sømandens hjemland. Retten til pleje for rederens (statens) regning omfatter dog alene pleje, der ydes uden for hjemlandet i indtil 12 uger fra sygdommens (skadens) indtræden.

5. Særlige bestemmelser om skibsofficerers tjenesteaftale.

§ 35. De foranstående bestemmelser finder tilsvarende anvendelse på en skibsofficers tjenesteaftale med de undtagelser, der følger af denne paragrafs stk. 2-4 og §§ 36-39.

Stk. 2. Hver af parterne kan, såfremt ikke andet følger af aftalen, ved opsigelse bringe tjenesteforholdet til ophør med 3 måneders varsel.

Stk. 3. Uden hensyn til hvad der er bestemt i aftalen, skal opsigelse fra rederens side ske med mindst 1 måneds varsel i det første ansættelsesår og derefter med mindst 3 måneders varsel. Dette gælder dog ikke aftale om tjeneste som afløser, forudsat at tjenesten ikke varer udover 9 måneder. Opsigelsesfristen må ikke være kortere for rederen end for skibsofficeren.

Stk. 4. Retten til at fratræde tjenesten i medfør af § 7 er betinget af, at skibsofficeren har opsagt tjenesteforholdet med 3 måneders varsel eller, hvis et kortere varsel er aftalt, da med dette varsel. Iøvrigt finder bestemmelserne i § 7 tilsvarende anvendelse.

§ 36. Bliver en skibsofficer på grund af sygdom eller legemsskade ude af stand til at udføre sit arbejde, betragtes dette som lovligt forfald. Hvis en skibsofficer som følge af sygdom eller legemsskade for længere tid er uskikket til at udføre sit arbejde, eller han lider af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende, kan han dog opsiges til fratrædelse uden hensyn til, hvad der i tjenesteaftalen måtte være bestemt om fratrædelsessted.

Stk. 2. Såfremt en skibsofficer er forhyret for bestemt tid eller for en bestemt rejse eller som afløser inden for det i § 35, stk. 3, nævnte tidsrum på 9 måneder, finder dog bestemmelserne i § 17, stk. 1, om afsked som følge af sygdom eller legemsskade tilsvarende anvendelse. Det samme gælder, hvis skibsofficeren ved sin ansættelse svigagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden, eller han efter ansættelsen har pådraget sig sygdommen eller legemsskaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed.

Stk. 3. Var tjenesteforholdet opsagt, da skibsofficeren blev arbejdsudygtig, eller opsiges det herefter, finder bebestemmelsen i § 29, stk. 2, jfr. § 34, om ret til sygehyre efter tjenesteforholdets ophør kun anvendelse, såfremt opsigelsesfristen udløber, inden der er forløbet 2 måneder, efter at skibsofficeren som arbejdsudygtig fratrådte tjenesten om bord, og retten til sygehyre ophører i så fald 2 måneder efter fratrædelsen. Er skibsofficeren blevet arbejdsudygtig på et tidspunkt, da han ikke var i tjeneste på et af rederiets skibe, regnes de nævnte 2 måneder fra arbejdsudygtighedens indtræden.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 34, jfr. stk. 3 i nærværende paragraf, finder anvendelse, selvom skibsofficerens tjenesteforhold ikke er knyttet til rederiet som anført i § 34.

§ 37. Afskediges en skibsofficer uden sådan grund, som nævnes i § 36, stk. 2 (om sygdom i særlige tilfælde), § 17, stk. 1, 2. pkt. (om graviditet), § 17, stk. 2 (om påbudt lægeundersøgelse) eller § 18 (om disciplinære forseelser m. v.), har han ret til hyre for 3 måneder efter tjenesteforholdets ophør, såfremt almindelige erstatningsregler ikke hjemler ret til et større beløb. Iøvrigt finder bestemmelserne i § 19 om ret til fri rejse, om fratrædelse før opsigelsesfristens udløb og om ret til hyre og fri rejse for statens regning tilsvarende anvendelse.

§ 38. Opsiges en skibsofficer, der har været uafbrudt beskæftiget i det pågældende rederi i 12, 15 eller 18 år, skal rederen ved officerens fratræden udrede et beløb svarende til henholdsvis 1, 2 eller 3 måneders hyre.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse, såfremt skibsofficeren ved fratrædelsen vil oppebære pension fra rederen eller folkepension.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse i tilfælde af uberettiget afsked.

§ 39. Såfremt opsigelse af en dansk eller her i riget hjemmehørende skibsofficer, der er fyldt 20 år, og som har været uafbrudt beskæftiget i det pågældende rederi i mindst 1 år før opsigelsen, ikke kan anses for rimeligt begrundet i officerens eller rederiets forhold, skal rederen udrede en godtgørelse. Denne fastsættes under hensyn til officerens ansættelsestid og sagens øvrige omstændigheder, men kan ikke overstige 3 måneders hyre.

Stk. 2. Såfremt en skibsofficer ved opsigelsen har været uafbrudt beskæftiget i det pågældende rederi i mindst 10 år, kan den i stk. 1 omhandlede godtgørelse udgøre indtil 4 måneders hyre. Efter 15 års uafbrudt beskæftigelse i rederiet kan godtgørelsen udgøre indtil 6 måneders hyre.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse i tilfælde af uberettiget afsked.

6. Skibsførerens tjenesteaftale.

§ 40. Rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med skibsføreren om ansættelsesvilkårene. I aftalen skal bl. a. indeholdes, hvad der er aftalt om fratrædelsessted og opsigelsesfrist.

§ 41. Skibsføreren kan til enhver tid afskediges af rederen.

Stk. 2. Afskediges skibsføreren på grund af uduelighed, uredelighed eller grov eller oftere gentagen fejl eller forsømmelse i tjenesten, tilkommer der ham ikke hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste.

Stk. 3. Løvrigt finder de for skibsofficerer i §§ 35, stk. 2 og 3, og 36-39 fastsatte bestemmelser om tjenesteforholdets ophør ved opsigelse m. v. tilsvarende anvendelse.

§ 42. Går skibet tabt ved søulykke, eller anses det efter søulykke for ustandsætteligt, ophører skibsførerens tjenesteforhold, hvis ikke andet følger af aftalen. Mod hyre og underhold er han dog pligtig at blive til stede og sørge for ordningen af de anliggender, som vedrører skibet, de ombordværende eller lasten.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 20, stk. 2 og 3, får tilsvarende anvendelse.

§ 43. For skibsføreren gælder med de fornødne lempelser:

- 1) § 4, stk. 2, om foreskreven lægeundersøgelse.
- 2) § 6, stk. 1, om fratrædelsessted.
- 3) § 7, stk. 1, jfr. § 35, stk. 4, om fratrædelse efter 9 måneder, hvis ikke andet er aftalt.
- 4) § 8 om fri hjemrejse efter 6 måneders tjeneste.
- 5) § 12, stk. 1, om ret til afsked i tilfælde af, at hans ægtefælle eller barn er afgået ved døden eller er alvorlig syg, og omstændighederne tillader, at skibsføreren kan fratræde.
- 6) § 16, stk. 1, jfr. stk. 3, om ret til at kræve afsked, hvis skibet mister retten til at føre dansk flag.
- 7) § 17, stk. 2, og § 19, stk. 4, om afsked i forbindelse med påbudt lægeundersøgelse og om ret til hyre og fri rejse for statens regning.
- 8) § 26, jfr. §§ 34 og 36, stk. 4, om efterhyre ved død.
- 9) §§ 29 og 30, jfr. §§ 34 og 36, om hyre, pleje og fri rejse i tilfælde af sygdom eller legemsskade.
- 10) § 31 om rederens adgang til af staten at få erstattet visse udgifter.
- 11) §§ 32 og 33 om begravelse eller ligbrænding og om behandling af efterladenskaber.

12) § 55 om erstatning for tab af ejendele.

§ 44. Er der tilsagt skibsføreren andel i skibets fragt (kaplak) eller i anden indtægt af rejsen eller andel i rederens overskud (tantieme), og tjenesteforholdet ophører før rejsens slutning eller regnskabsårets udløb, skal rederen betale en forholdsmæssig del af nævnte vederlag. Med fragt ligestilles godtgørelse for overliggetid.

Stk. 2. Har skibsføreren ret til hyre efter §§ 26, 29, 37 eller 42 for længere tid, end han har været i tjenesten, betales sådant vederlag, som er nævnt i stk. 1, for tiden efter tjenesteforholdets ophør med det beløb, hvormed det dobbelte af øverste styrmands hyre måtte overstige skibsførerens faste hyre.

Kapitel III. Skibstjenesten.

1. Ledelse af arbejdet om bord.

§ 45. Skibsføreren har den højeste myndighed om bord.

Stk. 2. Har skibsføreren forfald, eller er han fraværende, træffer den øverste tilstedeværende styrmand i tilfælde, for hvilke forskrift ikke er givet af skibsføreren, i hans sted afgørelse, som ikke kan opsættes.

Stk. 3. Dør skibsføreren, eller bliver han på grund af sygdom eller anden tvingende årsag ude af stand til at føre skibet, eller forlader han tjenesten, træder den øverste styrmand i hans sted, indtil ny fører er tiltrådt. Rederen skal i disse tilfælde straks underrettes om det skete.

§ 46. Ved fordeling af arbejdet skal hensyn tages til enhvers stilling om bord og så vidt muligt til hans dygtiggørelse i sit fag.

Stk. 2. Handelsministeren fastsætter efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd de af hensyn til sikkerheden til søs fornødne bestemmelser om ansvarsområdet for skibsofficerer og andre, der har ledende stilling om bord.

2. Almindelige tjenestepligter.

§ 47. En sømand skal efterkomme de ordrer, han modtager i tjenesten, og han skal ved tydeligt svar tilkendegive, at han har forstået disse. Han skal endvidere følge de forskrifter, der gives for ordenen om bord.

Stk. 2. Bliver en sømand forhindret i at komme om bord i rette tid, skal han uden ophold underrette skibsføreren.

Stk. 3. Den skade, en sømand forvolder ved fejl eller forsømmelse i tjenesten, er han pligtig at erstatte. Retten kan dog nedsætte erstatningsbeløbet under hensyntagen til den udviste skyld, skadens størrelse og omstændighederne iøvrigt.

3. Værn mod ulykker og sundhedsfare.

§ 48. Den, der leder arbejdet, skal ved arbejdets tilrettelæggelse sørge for, at sømanden er tilbørligt værnet mod ulykkestilfælde og sundhedsfarlig påvirkning, ligesom han ved instruktion og tilsyn skal sikre, at arbejdet udføres på forsvarlig måde under hensyn til ulykkes- og sundhedsrisikoen.

Stk. 2. Sømanden skal medvirke til, at de foranstaltninger, der er truffet for at sikre mod ulykker eller skadelige påvirkninger, virker efter deres bestemmelse, og han skal i det hele iagttage fornøden forsigtighed.

Stk. 3. Handelsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser til forebyggelse af og beskyttelse mod sygdoms- og ulykkesfarer om bord.

4. Kost og sundhedsforhold.

§ 49. Skibsføreren skal påse, at mandskabet får god og tilstrækkelig kost. Nærmere bestemmelser om, hvad der kræves i så henseende, kan fastsættes af handelsministeren.

Stk. 2. Finder skibsføreren det under rejsen nødvendigt at mindske kosten, har mandskabet krav på en passende erstatning.

Stk. 3. Skibsføreren må ikke for egen regning påtage sig mandskabets forplejning.

Stk. 4. Skibsføreren skal føre tilsyn med sundhedsforholdene og renligheden om bord. Nærmere bestemmelser om, hvad der kræves i så henseende, kan fastsættes af handelsministeren.

5. Sødygtighedssyn.

§ 50. Fremsætter over halvdelen af mandskabet klage over skibets sødygtighed til den forestående rejse, er skibsføreren pligtig at lade foretage kontrolsyn i overensstemmelse med de efter loven om tilsyn med skibe gældende regler. I fremmed havn, hvor adgang til kontrolsyn efter disse regler ikke haves, skal skibsføreren henvende sig til vedkommende myndighed på stedet med begæring om udmeldelse af synsmænd.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis maskinchefen eller den øverste styrmand fremsætter tilsvarende klage med hensyn til de dele af skibet, dets tilbehør eller udrustning, som han har tilsyn med.

Stk. 3. Viser det sig ved synet, at klagen har savnet rimelig grund, erstattes skaden efter reglerne i § 47, stk. 3.

Stk. 4. Afholdes syn i medfør af denne paragraf uden for riget, skal den danske konsul på stedet, hvis sagen har været ham forelagt, og ellers skibsføreren uopholdeligt indsende beretning til handelsministeriet.

6. Hviletid m. v.

§ 51. En sømand skal have fornøden tid til hvile og søvn.

Stk. 2. Er en sømand under 16 år, skal han i tiden mellem kl. 20 og kl. 8 have en sammenhængende hviletid på mindst 9 timer. Er en sømand over 16 år, skal han inden for hvert døgn have en hviletid på mindst 8 timer, der kan deles i højst to perioder. Fra disse bestemmelser kan dog handelsministeren gøre undtagelse, for så vidt angår skibe under 500 registertons brutto.

Stk. 3. På søn- og helligdage må der ikke pålægges en sømand arbejde, som kan opsættes.

Stk. 4. På sådanne helligdage bør der endvidere så vidt muligt gives enhver af besætningen, som ønsker det, lejlighed til uforstyrret at holde gudstjeneste om bord.

7. Sømandens ret til at gå i land i fritiden.

§ 52. Under skibets ophold i havn eller på sikker ankerplads har en sømand ret til at gå i land i sin fritid, medmindre det er nødvendigt, at han bliver om bord af hensyn til skibets, de øvrige ombordværendes eller lastens sikkerhed, udførelse af nødvendigt skibsarbejde eller skibets forestående afrejse eller forhaling.

Stk. 2. En gang om måneden skal det under ophold som nævnt tillades en sømand at gå i land for at ordne egne anliggender i tiden efter kl. 12 eller i anden tid, hvorom aftale træffes, og på en dag, da butikker og ekspeditionssteder holdes åbne. Overstiger opholdet ikke 48 timer, er dog retten til sådan landlov betinget af, at skibets afgang ikke forsinkes derved.

Stk. 3. For så vidt det under hensyn til omkostningerne og andre omstændigheder med rimelighed kan ske, skal skibsføreren vederlagsfrit skaffe sådan bådforbindelse med land, at mandskabet kan udnytte dets ret til at gå i land i fritid.

8. Medtagelse af ejendele m. m.

§ 53. Ting til personlig brug kan en sømand medtage i rimeligt omfang, for så vidt det ikke kan medføre ulempe for skib eller ladning eller fare for uorden om bord. Uden tilladelse af skibsføreren må han ikke medtage varer til salg for egen eller andens regning.

Stk. 2. For ulovligt medtaget gods er sømanden pligtig at betale fragt. Angående erstatning for skade, godset forvolder, gælder reglerne i § 47, stk. 3.

Stk. 3. Finder skibsføreren grund til mistanke om, at noget ulovligt er bragt om bord, kan han lade mandskabets gemmer undersøge. Vedkommende har ret til at være til stede ved undersøgelsen.

Stk. 4. Hvad der ulovligt er medtaget, kan skibsføreren tage i forvaring, lade bringe i land eller om fornødent kaste over bord.

§ 54. Ejendele, en sømand ved tjenesteforholdets ophør har efterladt om bord, skal forvares for hans regning. Skibsføreren skal snarest muligt vidnefast lade optage en fortegnelse derover. For så vidt forvaring under hensyn til ejendelenes beskaffenhed, omkostningerne og andre omstændigheder ikke med rimelighed kan ske, kan de dog sælges på betryggende måde. Det samme gælder, hvis sømanden ikke inden 1 år har henvendt sig til rederen for at få ejendelene udleveret.

§ 55. Har en sømand mistet eller fået beskadiget ombordværende ejendele ved forlis, sørøveri, brand eller andet havari, der rammer skibet, skal rederen betale erstatning efter nærmere af handelsministeren fastsatte bestemmelser. Fradrag kan gøres for beklædning, sømanden har modtaget i henhold til § 20, stk. 2.

9. Magtmidler.

§ 56. Når det er nødvendigt for at opretholde ordenen om bord, kan skibsføreren eller den, der i hans fravær eller forfald er trådt i hans sted, skaffe sig lydighed ved anvendelse af magt.

Stk. 2. Er skibet i fare, eller viser der sig mytteri blandt mandskabet, eller foreligger anden nødstilstand, er det tilladt at bruge ethvert middel, som er nødvendigt for at tilvejebringe orden og lydighed. Enhver af mandskabet er, også uden opfordring, pligtig at yde hjælp.

Stk. 3. Bliver den, der nægter lydighed, tilføjet skade, kan han kun gøre ansvar gældende, hvis hårdere midler er anvendt, end omstændighederne krævede.

§ 57. Gør nogen af mandskabet sig skyldig i en grovere forbrydelse, og skibet ikke er i dansk havn, skal skibsføreren snarest muligt optage en foreløbig forklaring under iagttagelse af reglerne i § 61. Dette gælder dog ikke, hvis forbrydelsen er forøvet på fremmed territorium og forfølges af stedets myndigheder.

Stk. 2. Indtil dansk konsul eller politiet i Danmark kan tage sig af sagen, skal skibsføreren så vidt muligt sørge for, at den skyldige ikke undviger. Er det nødvendigt, kan skibsføreren lade ham indespærre eller anvende andre magtmidler, men føreren må ikke behandle ham strengere, end øjemedet kræver.

Kapitel IV. Tvistigheder angående tjenesteforholdet.

§ 58. En sømand kan fordre skibsførerens afregning prøvet af dansk mønstringsmyndighed.

Stk. 2. Opstår der, mens skibet er uden for riget, tvist mellem skibsføreren og en sømand om afregningen eller tjenesteforholdet ivotrigt, kan sagen forelægges dansk konsul. Tvisten må ikke indbringes for fremmed myndighed.

Stk. 3. Mønstringsmyndighedens eller konsulens afgørelse er bindende for parterne, indtil tvisten kan indbringes for dansk domstol. Har sømanden ikke andet værneting her i riget, kan sag mod ham anlægges i den retskreds, hvor skibet har hjemsted.

Stk. 4. Gælder afgørelsen betaling af et pengebeløb over 500 kr., kan konsulen, hvis omstændighederne taler derfor, bestemme, at beløbet eller en del deraf skal deponeres hos ham. Et deponeret beløb skal sammen med udskrift af konsulens afgørelse indsendes til handelsministeriet. Er efter 6 måneders forløb ikke andet fastslået af dansk domstol, eller tvisten indbragt herfor, udbetales beløbet.

Kapitel V. Disciplinbod.

§ 59. Disciplinbod kan pålægges en sømand,

- 1) hvis han undlader at tiltræde tjenesten i rette tid eller uberettiget går fra borde eller ikke kommer tilbage i rette tid efter at have været i land,
- 2) hvis han forsømmer at melde forfald, der hindrer ham i at komme om bord i rette tid,
- 3) hvis han forvolder skade eller fare ved forsømmelse i tjenesten,
- 4) hvis han er beruset i tjenesten,
- 5) hvis han bortødsler proviant eller på anden måde behandler proviant utilbørligt,
- 6) hvis han lader uvedkommende holde sig skjult om bord eller mod forbud lader nogen komme om bord,
- 7) hvis han ulovligt bringer stærke drikke, narkotika eller andet, der kan foranledige uorden eller fare, om bord,
- 8) hvis han ikke adlyder en ordre, han modtager i tjenesten, eller
- 9) hvis han opfører sig usømmeligt, indlader sig i slagsmål eller på anden måde gør brud på ordenen om bord.

Stk. 2. Disciplinboden består i tab af indtil 3 dages hyre. Ved ny forseelse kan dog bod pålægges med tab af indtil 7 dages hyre.

§ 60. Disciplinbod kan ikke anvendes på skib, der går i indenrigsfart, og på andet skib kan disciplinbod ikke pålægges under ophold i dansk havn eller for forseelse, der er begået i dansk havn og kunne være påtalt før skibets afgang.

Stk. 2. Disciplinbod kan ikke pålægges en sømand, hvis han bliver afskediget fra tjenesten på grund af samme forseelse.

Stk. 3. Disciplinbod kan ikke pålægges tidligere end 24 timer og ikke senere end 7 dage efter, at forseelsen er begået, medmindre særlig vægtige grunde nødvendiggør undtagelse.

§ 61. Ved fastsættelse af disciplinbod skal hensyn tages ikke blot til forseelsens størrelse og til de omstændigheder, hvorunder den er begået, men også til sømandens tidligere opførsel. Er forseelsen ringe, og der er grund til at antage, at en advarsel er tilstrækkelig, bør disciplinbod ikke pålægges.

§ 62. Disciplinbod pålægges en sømand af et disciplinnævn, der nedsættes af skibsføreren for hver enkelt sag.

Stk. 2. Nævnet består af skibsføreren som formand og fire andre medlemmer, hvoraf de to udtages blandt skibsofficererne, mens de to andre skal tilhøre det menige mandskab, således at så vidt muligt mindst ét af de fra hver side udtagne medlemmer skal tilhøre samme tjenesteområde som sømanden. Det ene af de to medlemmer, der repræsenterer det menige mandskab, skal derhos så vidt muligt være mandskabsgruppens tillidsmand, hvis en sådan er valgt.

Stk. 3. Før disciplinbod pålægges, afhøres sømanden og de vidner, der antages at kunne give oplysning i sagen, af formanden. Spørgsmål kan gennem formanden eller med hans tilladelse stilles af nævnets øvrige medlemmer og af sømanden. Hvad der forklares, indføres i skibsdagbogen eller en særlig forhørsbog og oplæses for den, der har afgivet forklaringen. Nævnets afgørelse indføres ligeledes i vedkommende bog.

Stk. 4. Hvis disse forskrifter ikke er overholdt, er pålæg af disciplinbod ugyldigt.

Stk. 5. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 6. Rigtigheden af, hvad der angående sagen er tilført skibsdagbogen eller en særlig forhørsbog, bekræftes ved underskrift af nævnets medlemmer. Sømanden kan forlange en af skibsføreren bekræftet udskrift af, hvad der er tilført bogen.

Stk. 7. Nærmere bestemmelser om et disciplinnævns behandling af sag om pålæg af disciplinbod og om den særlige forhørsbogs indretning og autorisation kan gives af handelsministeren.

§ 63. Skibsføreren kan helt eller delvis eftergive pålagt disciplinbod. Beslutning om eftergivelse skal indføres i skibsdagbogen eller den særlige forhørsbog og underskrives af skibsføreren og to vidner. Sker det ikke, er beslutningen ugyldig.

§ 64. Vil en sømand klage over en afgørelse, hvorved disciplinbod er pålagt ham, kan han indbringe sagen for retten på rederiets hjemsted i Danmark senest et år efter afmønstringen.

§ 65. Retssag efter § 64 behandles som underretssag uden retsafgift for den klagende sømand og med adgang for retten til at forkorte stævnevarslet.

§ 66. Et som disciplinbod afkortet hyrebeløb skal ved sømandens afmønstring sammen med en af skibsføreren bekræftet udskrift af, hvad der er tilført skibsdagbogen eller en særlig forhørsbog angående sagen, uden ophold indsendes til handelsministeriet. Beløbet anvendes i velgørende øjemed til fordel for sømænd eller deres pårørende efter nærmere bestemmelser, som fastsættes af handelsministeren.

Kapitel VI. Straffe- og tiltalebestemmelser.

§ 67. Undlader rederen at sørge for oprettelse af skriftlig aftale om ansættelsesvilkårene som foreskrevet i § 3, stk. 1, jfr. stk. 3 og 4, og § 40, straffes han med bøde.

Stk. 2. Med samme straf anses den reder, der undlader at påse, at skibsføreren underkastes påbudt lægeundersøgelse.

§ 68. Skibsføreren - eller den, der er trådt i skibsførerens sted - straffes med bøde eller hæfte,

- 1) hvis han misbruger de magtmidler, der er tillagt ham ved denne lov,
- 2) hvis han behandler en sømand med unødigt hårdhed,
- 3) hvis han tilsidesætter sine pligter overfor en syg eller tilskadekommet sømand, eller
- 4) hvis han forholder en sømand lovlig kost.

Stk. 2. Under skærpende omstændigheder kan tillige ved dommen retten til at føre skib frakendes ham enten for en vis tid eller for bestandig.

Stk. 3. Frakendes nævnte ret ham, skal det bestemmes ved dommen, hvorvidt han kan gøre tjeneste som styrmand. Anklagemyndigheden indsender hans sønæringsbevis og udskrift af dommen til handelsministeriet. Er det bestemt, at han kan gøre tjeneste som styrmand, meddeler handelsministeriet ham fornødent sønæringsbevis.

Stk. 4. Handelsministeren kan tilbagegive frakendt ret til at føre skib, når to år er forløbet fra domsafsigelsen.

§ 69. Skibsføreren - eller den, der er trådt i skibsførerens sted - straffes med bøde,

- 1) hvis han ved indgåelse af en tjenesteaftale undlader at sørge for oprettelse af skriftlig aftale som foreskrevet i § 3, stk. 2, 2. pkt., jfr. stk. 1, 3 og 4,
- 2) hvis han anvender nogen til arbejde om bord i strid med bestemmelserne i § 4,
- 3) hvis han forsømmer at indsende beretning om syn efter § 50 til handelsministeriet,
- 4) hvis han anvender nogen til arbejde i strid med bestemmelsen i § 51, stk. 2, eller

5) hvis han overtræder bestemmelserne i § 79 om pligt til at have visse dokumenter om bord tilgængeligt også for mandskabet.

§ 70. Hvis skibsføreren eller nogen af mandskabet i den hensigt at unddrage sig tjenesten undlader at indfinde sig om bord i rette tid eller forlader skibet, straffes han med bøde.

Stk. 2. Under skærpende omstændigheder, såsom når rømningen medfører fare for menneskeliv eller for skibet, kan hæfte idømmes.

§ 71. Hvis en sømand sætter sig op imod skibsføreren eller den, som i skibsførerens sted fører befalingen, eller han nægter lydighed, straffes han med bøde eller hæfte.

§ 72. Hvis en sømand mod bedre vidende fremsætter eller deltager i klage som nævnt i § 50, og kontrolsyn foranlediges derved, straffes han med bøde eller hæfte.

§ 73. Foranlediger en sømand grundstødning, forlis eller anden søulykke ved grov fejl eller grov forsømmelse i tjenesten, straffes han med bøde eller hæfte. Det samme gælder, dersom en sømand gentagne gange ved fejl eller forsømmelse foranlediger en sådan begivenhed.

Stk. 2. Er den skyldige styrmand eller maskinmester, kan han under skærpende omstændigheder tillige ved dommen helt eller delvis frakendes retten til at gøre tjeneste som sådan enten for en vis tid eller for bestandig.

Stk. 3. Frakendes nævnte ret ham helt eller delvis, indsender anklagemyndigheden hans sønæringsbevis og udskrift af dommen til handelsministeriet. Er retten kun delvis frakendt ham, meddeler handelsministeriet ham fornødent sønæringsbevis.

Stk. 4. Handelsministeren kan helt eller delvis tilbagegive frakendt ret til at gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester, når 1 år er forløbet efter domsafsigelsen.

Stk. 5. Angående forseelse som i denne paragraf omhandlet, begået af skibsføreren, gælder, hvad søloven bestemmer.

§ 74. Gør rederen, skibsføreren eller nogen af mandskabet sig skyldig i sådan grov eller oftere gentagen fejl eller forsømmelse med hensyn til forpligtelser efter denne lov eller af de i medfør heraf udstedte forskrifter, som ikke omfattes af nogen af de foregående bestemmelser, straffes han med bøde eller hæfte.

§ 75. Er disciplinbod pålagt for en tjenesteforseelse, skal hensyn tages dertil ved fastsættelse af straf for forseelsen efter dette kapitel. Straffen kan i så fald ikke blot nedsættes, men helt bortfalde.

§ 76. Offentlig påtale mod nogen af mandskabet rejses, for så vidt angår forseelser som nævnt i §§ 70, stk. 1, 71 og 74, kun på begæring af rederen eller skibsføreren. Dette gælder dog ikke tiltale efter § 74 for overtrædelse af § 48.

Stk. 2. I sager angående forseelser som nævnt i §§ 68, 70, stk. 2, eller 73 kan påtale ikke rejses, forinden erklæring fra handelsministeriet er indhentet.

Kapitel VII. Særlige bestemmelser.

§ 77. Handelsministeren kan under forudsætning af gensidighed helt eller delvis udvide de bestemmelser til fordel for her i riget hjemmehørende sømænd, som indeholdes i § 8 om fri hjemrejse med underhold efter en vis tids tjeneste, § 11 om den gravides ret til fri hjemrejse for statens regning og § 30 om den syge sømands ret til fri rejse, til at gælde også for andre sømænd.

§ 78. Handelsministeren kan efter forhandling med udenrigsministeren give nærmere bestemmelser om sådan ret til pleje i tilfælde af sygdom eller tilskadekomst, til fri rejse med underhold i visse tilfælde og til hjemsendelse af hyremidler på

statens ansvar samt om sådan pligt til at sørge for begravelse eller ligbrænding, som denne lov fastslår.

Stk. 2. Bestemmelser om udstedelse og brugen af søfartsbøger, mønstringsbeviser og bemandingsskemaer fastsættes af handelsministeren.

Stk. 3. I søfartsbogen eller mønstringbeviset må ikke gøres nogen bemærkning om den forhyredes forhold i tjenesten eller nogen ham overgået straffedom.

§ 79. Skibsføreren skal sørge for, at et eksemplar af denne lov og de i henhold dertil udstedte bekendtgørelser findes om bord tilgængelig også for mandskabet.

Stk. 2. Er forhyring sket i henhold til tariffaale, skal han endvidere sørge for, at et eksemplar af denne findes om bord tilgængelig også for mandskabet.

§ 80. Adgang til opsigelse af en her i riget hjemmehørende sømands tjenesteforhold til ophør i dansk havn medfører kun, hvis han har hjemsted på Færøerne, ret til at opsiges forholdet til ophør i færøsk havn, og kun, hvis han har hjemsted i Grønland, ret til at opsiges det til ophør i grønlandsk havn.

Stk. 2. En her i riget hjemmehørende sømands ret efter § 8 til fri hjemrejse med underhold efter en vis tids tjeneste påvirkes ikke af, om han i løbet af de sidste 3 måneder har haft adgang til at fratræde i færøsk eller i grønlandsk havn, medmindre han har hjemsted henholdsvis på Færøerne eller i Grønland.

§ 81. For ikke registreringspligtige skibe og for skibe til fiskeri eller andet særligt formål kan lempelser i lovens regler fastsættes af handelsministeren.

§ 82. Tidspunktet for lovens ikrafttræden bestemmes af handelsministeren. Ved ikrafttrædelsen ophæves sømandslov nr. 229 af 7. juni 1952 som ændret ved lov nr. 160 af 27. maj 1964.

§ 83. Det kan ved kgl. anordning bestemmes, i hvilket omfang loven skal finde anvendelse på skibe hjemmehørende på Færøerne.

Stk. 2. Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønlands vedkommende med de afvigelser, de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Kommissionens bemærkninger til de enkelte bestemmelser i udkast til ny sømandslov.

Indledende bestemmelser.

Udkastets §§ 1 og 2 modsvarer bestemmelserne i sømandslovens 6. kapitel om "Lovens anvendelse på personer ombord, der ikke hører til besætningen" (§§ 82-84). I lighed med de øvrige nordiske udkast foreslås bestemmelserne om, hvilken personkreds der omfattes af udkastet, placeret i det indledende afsnit.

Til § 1. Udkastets anvendelsesområde.

Den primære personkreds, for hvilken sømandsloven finder anvendelse, er samlet under fællesbetegnelsen besætningen, der består af skibsføreren (kap. 1) og mandskabet (kap. 2). Mandskabsgruppen er igen delt op i skibsofficerer og det øvrige mandskab. Da lovens bestemmelser imidlertid ifølge § 82 får tilsvarende anvendelse "på personer ombord, der er ansat af rederen eller skibsføreren, men ikke hører til den egentlige besætning", har en nærmere afgrænsning af betegnelsen "besætningen" ingen reel betydning på det her omhandlede punkt. I lighed med det norske og det svenske udkast foreslås det derfor at undlade at benytte betegnelsen ved udformningen af bestemmelserne om lovens anvendelsesområde.

Ved afgrænsningen af den del af de hos rederen ansatte arbejdstagere, der skal være omfattet af loven, foreslås det i *stk. 1* at anvende betegnelsen "skibstjeneste". Det svenske udkasts § 1 anvender betegnelsen "skeppsarbete", og det norske

udkastets § 1 "arbejd på skep". Kommissionen har ikke anset det for påkrævet i udkastet at optage en definition af begrebet skibstjeneste, der i overensstemmelse med den traditionelle opfattelse omfatter arbejde, der har relation til skibets drift, og som udføres af arbejdstagere, der følger med skibet. En skibslæge vil således, som efter gældende ret, være omfattet af udkastet, og det samme gælder de i visse rederier ansatte, der som hørende til et mobilt hold f. eks. udfører reparationer og vedligeholdelsesarbejder på rederiets forskellige skibe, idet de følger med det pågældende skib på dets rejse. Hvis derimod eksempelvis en inspektør, en instruktør eller en tekniker følger med skibet for at varetage særlige opgaver, kan sådant arbejde ikke betegnes som skibstjeneste. Den pågældende vil alene være omfattet af udkastets § 2.

Afgørende for, om en person er omfattet af udkastet, er ikke, om han er påmønstreret skibet, men om han faktisk udfører skibstjeneste om bord. En pro forma påmønstring af eksempelvis en sømands ægtefælle vil således ikke medføre, at ægtefællen omfattes af udkastet eller af de i § 2 opregnede bestemmelser.

De såkaldte daglønnsfolk, der i havn udfører vagttjeneste m. v. på skibe med afmønstreret besætning, anses ikke for omfattet af sømandslovens bestemmelser. I udkastet foreslås optaget en bestemmelse om, at udkastet ikke finder anvendelse på personer, der alene arbejder om bord i skibet, mens dette ligger i havn. En tilsvarende bestemmelse findes i den norske sømandslov og det norske udkast.

Uden for begrebet skibstjeneste falder også det arbejde, en rederiansat sømand eventuelt udfører for rederiet under "ventetid", hvor han ikke er beordret til tjeneste på et af rederiets skibe. Det følger imidlertid af udkastets § 34, at bestemmelserne angående sygehyre, pleje og hjemrejse samt efterhyre ved død i et vist omfang også gælder ved sygdom (død) indtruffet i sådanne ventetidsperioder.

De særbestemmelser vedrørende tjenesteaftalen (længere opsigelsesvarsel m. v.), som efter sømandsloven gælder for de i lovens § 9 opregnede stillinger som styrmand, maskinmester, hovmester og radiotelegrafist, må ifølge § 82 finde tilsvarende anvendelse på andre stillinger, der kan sidestilles med de i opregningen nævnte. Dette gælder f. eks. stilling som skibslæge. For at undgå i hver enkelt af de omhandlede særbestemmelser at gentage sømandslovens opregning foreslås det i *stk. 2, 1. pkt.* at anvende betegnelsen skibsofficerer som omfattende de i sømandslovens § 9 nævnte stillinger. Ifølge *2. pkt.* skal de for skibsofficerernes tjenesteaftale i udkastets §§ 35-39 fastsatte bestemmelser også finde anvendelse på andre af rederen til skibstjeneste ansatte funktionærer i tilsvarende stillinger. Med den udvikling, der for tiden finder sted inden for skibsfarten, må det iøvrigt forudses, at der efterhånden kan opstå en række nye funktioner om bord som specialteknikere o. lign.

Til § 2. Udkastets anvendelse på andre, der er ansat om bord.

Stk. 1 svarer til sømandslovens § 83, stk. 1, hvorefter visse af lovens bestemmelser får tilsvarende anvendelse på personer, der er ansat om bord af andre end rederen (skibsføreren). Som nævnt i bemærkningerne til § 1 omfatter *stk. 1* dog også de hos rederen ansatte personer, der om bord udfører arbejde, som ikke kan betegnes som skibstjeneste, f. eks. en garantimester.

De bestemmelser, der finder anvendelse på denne persongruppe, svarer til de i sømandslovens § 83 opregnede bestemmelser, dog at man desuden har medtaget bestemmelserne i udkastets § 11 om ret til afsked og hjemrejse for statens regning i tilfælde af graviditet, § 33, stk. 2 og 3 om statens betaling af begravelsesudgifter m. m. i visse tilfælde og § 48 om værn mod ulykkestilfælde og sundhedsfarlig påvirkning.

I *stk. 2* foreslås det, at handelsministeren efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd kan bestemme, at kun de i *stk. 1* opregnede bestemmelser skal finde anvendelse på det af rederen til tjeneste på et passagerskib ansatte restaurationspersonale og andet til betjening af passagererne ansat personale.

Forslaget tager navnlig sigte på personale ansat i cafeterier, kiosker o. lign. på færger. Bl. a. som følge af korte overfartstider adskiller dette personales arbejdsforhold sig ofte ikke i væsentlig henseende fra arbejdsforholdene for det tilsvarende i land beskæftigede personale. På nogle færger er det omhandlede personale ikke ansat af rederen, men af en selvstændig restauratør, og personalet vil i så fald ikke være omfattet af sømandslovens bestemmelser angående tjenesteaftalen, herunder bestemmelserne om sygehyre, pleje m. v., men alene af de i udkastets § 2, stk. 1 nævnte

bestemmelser. De pågældende vil derimod være omfattet af de for arbejdstagere i land gældende bestemmelser, herunder normalt sygeforsikringslovens bestemmelser om dagpenge under sygdom. Da det kan være bedst stemmende med såvel de ansattes som arbejdsgiverens interesser, at det nævnte personale, også når det er ansat af rederen, kun er omfattet af de i udkastets § 2, stk. 1 opregnede bestemmelser, foreslås en hertil sigtende dispensationsbestemmelse optaget i loven.

I stk. 3 bestemmes, at de af stk. 1 og 2 omfattede personer er pligtige at udføre det arbejde, skibsføreren finder nødvendigt for skibets sikkerhed. Bestemmelsen svarer med en redaktionel ændring til sømandslovens § 83, stk. 2.

I stk. 4 fastsættes, at bestemmelserne i stk. 1 og 3 finder tilsvarende anvendelse på personer, der medtages om bord i medfør af sølovens § 70. Bestemmelsen svarer til sømandslovens § 84 med den ændring, at de pågældende også skal være pligtige at udføre det for skibets sikkerhed nødvendige arbejde.

Til § 3. Aftalens indgåelse.

Paragraffen foreskriver, hvilke krav der stilles til form og indhold for en tjenesteaftale mellem en reder eller dennes befuldmægtigede og den enkelte søfarende, samt hvilke offentligt påbudte bevisligheder den søfarende skal være i besiddelse af ved forhyringen.

Bestemmelsen i *stk. 1, 1. pkt.* foreskriver, at rederen skal sørge for, at der oprettes en skriftlig aftale med sømanden om ansættelsesvilkårene. I udkastets § 40 er foreslået en tilsvarende bestemmelse angående skibsførers tjenesteaftale. I sømandslovens § 1, der vedrører skibsførers tjenesteaftale, er foreskrevet en lignende udtrykkelig pligt for rederen. For det øvrige skibsmandskab bestemmer lovens § 11, stk. 2, at tjenesteaftalen skal indføres i skibsbemandingslisten og i afregningsbogen.

Kravet om skriftlighed omfatter alle aftaler om skibstjeneste, såvel aftale om ansættelse til tjeneste på et bestemt skib (forhyring) som aftale om ansættelse til skibstjeneste i rederiet som sådant (rederiansættelse), men der er, som efter gældende ret, jfr. sømandslovens § 11, stk. 4, intet til hinder for, at aftalen kan henvise til en tariffaftale (kollektiv overenskomst). Skriftlighedskravet gælder også ændringer i den oprindelige aftale.

Tilsidesættelse af kravet om skriftlighed medfører ikke, at en mundtlig aftale bliver ugyldig. Derimod kan undladelse af at oprette en skriftlig kontrakt efter udkastets §§ 67 og 69 medføre bødestraf for rederen eller skibsføreren. Undladelse af at sørge for oprettelse af en skriftlig aftale kan også i bevismæssig henseende komme rederen til skade i tilfælde af uenighed om aftalens indhold.

Forhyringsaftalen skal efter *stk. 1, 2. pkt.* indeholdes i en af handelsministeren godkendt formular til hyrekontrakt. Dette gælder også ved en rederiansat sømands forhyring med det enkelte skib, medens selve aftalen om rederiansættelsen blot skal foreligge skriftlig. Om hyrekontraktsformulærens form og indhold henvises til det nedenfor om *stk. 3* og *4* anførte samt til den af kommissionen i skrivelse af 2. september 1968 med bilag afgivne indstilling til handelsministeriet, der er optaget som bilag nr. 3.

Svarende til sømandslovens § 9, stk. 1 er i *stk. 2* optaget en bestemmelse om, at skibsføreren på rederens vegne kan ansætte det fornødne mandskab. Nødvendigheden af udtrykkeligt at fastslå en sådan "stillingsfuldmagt" har været overvejet, men under hensyn til skibsførers ansvar for skibets sødygtighed og hans selvstændige sikkerhedsmæssige pligter overfor besætningen, ladningsejere og passagerer findes bestemmelsen at burde opretholdes. Ved skibsførers ansættelse af mandskab har han de samme pligter, som efter *stk. 1* gælder for rederen. Bestemmelserne i *stk. 2, 3. og 4. pkt.* svarer til sømandslovens § 9, stk. 2.

I udkastets *stk. 3*, der i princippet modsvarer sømandslovens § 11, stk. 3-5, fastsættes, hvilke oplysninger der skal anføres i hyrekontrakten.

De nærmere bestemmelser om hyrekontraktsformulærens form og indhold fastsættes efter *stk. 4* af handelsministeren efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd. Som bestemmelsen er formuleret, er der intet til hinder for, at det

nugældende system med hyreaftalens indførelse i en afregningsbog (og skibsbemandingsliste) bibeholdes i det omfang, det findes hensigtsmæssigt. Der kan her navnlig være tale om skibe på indtil 100 brt.

Stk. 5 om, at en sømand, der forhyses, skal være i besiddelse af søfartsbog eller mønstringsbevis, samt at disse dokumenter under forhyringen opbevares af skibsføreren, svarer - bortset fra visse redaktionelle ændringer - til sømandslovens § 11, stk. 1.

Til § 4. Mindstealder og lægeundersøgelse.

I *stk. 1* gentages sømandslovens § 10, stk. 1, hvorefter mænd under 15 år og kvinder under 18 år ikke må anvendes til arbejde om bord.

Der har i kommissionen været rejst spørgsmål om også for mænd at fastsætte en mindstealder på 18 år, når der ikke er tale om elever eller lærlinge. Begrebet elev eller lærling er imidlertid ikke inden for skibsfarten tilstrækkelig klart afgrænset over for andre stillinger om bord, og kommissionen er principielt af den opfattelse, at sømandsloven bør fastsætte den ubetingede lavalder for alle stillinger uanset arbejdets art, således at særlige, højere aldersgrænser for visse stillinger som hidtil fastsættes i anden lovgivning, herunder navnlig bemandingsloven.

Man har også overvejet, om der under hensyn til den planlagte udvidelse af de undervisningspligtige aldersgrupper bør foretages en forhøjelse af den gældende mindstealder på 15 år for mænd. Da man ikke kan udelukke, at en art praktikanttjeneste om bord i forbindelse med undervisning på værkstedsskole eller lignende vil kunne indgå i den fremtidige uddannelse af unge sømænd i den undervisningspligtige alder, har kommissionen fundet det rettest at bevare den gældende mindstealder.

Ifølge sømandslovens § 10, stk. 2 må ingen under 18 år anvendes som kullempere og ingen under 19 år anvendes som fyrbøder eller motormand. Bestemmelsen om kullempere har ikke længere praktisk betydning indenfor dansk skibsfart. Bemandingslovens § 25 bestemmer bl. a., at man for at kunne udmønstre som (befaren) fyrbøder eller motormand skal være fyldt 19 år og have gjort tjeneste ved maskinen eller fyrpladsen i skibe i 12 måneder. Bestemmelsen i sømandslovens § 10, stk. 2 er blevet fortolket som alene sigtende til tjeneste som befaren fyrbøder eller motormand, og bestemmelsen har derfor ingen selvstændig betydning over for bemandingslovens § 25. Da kommissionen ikke har fundet det påkrævet at fastsætte en særlig lavalder for tjeneste (som ubefaren) ved maskinen eller på fyrpladsen, foreslås bestemmelsen i sømandslovens § 10, stk. 2 ikke gentaget.

Bestemmelsen i *stk. 2, 1. pkt.* om påbudt lægeundersøgelse svarer til sømandslovens § 10, stk. 3. Efter *2. pkt.* afholdes udgifterne til de påbudte lægeundersøgelser af statskassen.

Til § 5. Opsigelsesvarsel.

Efter § 5, *1. pkt.* kan hver af parterne bringe tjenesteforholdet til ophør ved opsigelse med 7 dages varsel, hvis ikke andet følger af aftalen. Bestemmelsen gælder kun for det menige mandskabs tjenesteaftaler (sammenhold § 35 om skibsofficerernes tjenesteaftaler).

Bestemmelsen er som den tilsvarende bestemmelse i sømandslovens § 13, stk. 3 fravigelig, således at der kan aftales såvel et længere som et kortere varsel. Endvidere finder bestemmelsen ikke anvendelse, såfremt det følger af aftalen, at opsigelse ikke kan finde sted, således som det normalt vil være tilfældet, for så vidt angår forhyringer for en bestemt tid eller en bestemt rejse. Derimod følger det af bestemmelsens karakter af en udfyldende kontraktsregel, at den også kommer til anvendelse, såfremt en således forhyret sømand fortsætter i tjenesten, efter at tiden er udløbet eller rejsen endt, uden at ny aftale træffes. Det er derfor fundet unødvendigt at optage en udtrykkelig bestemmelse herom svarende til sømandslovens § 14, stk. 1.

I § 5, *2. pkt.* er der i lighed med det norske udkast (og den gældende norske sømandslov) optaget en bestemmelse om, at opsigelsesfristen ikke må være kortere for rederen end for sømanden.

Til § 6. Fratrædelseshavn.

Bestemmelsen fastsætter, *hvor* fratrædelse kan ske, når opsigelsesfristen eller kontraktstiden er udløbet, og fratrædelsesstedet ikke kan udledes af parternes aftale. Paragraffen modsvarer for så vidt bestemmelserne i sømandslovens §§ 12-14, der imidlertid også i et vist omfang omhandler spørgsmålet om opsigelsesfristen. Da denne sammenkædning af fratrædelsessted og det rent tidsmæssige, opsigelsesfristen, har givet anledning til fortolkningsmæssig tvivl, foreslås det, at bestemmelserne angående opsigelsesfristen fastsættes i en særskilt paragraf, jfr. udkastets § 5.

Efter bestemmelsen i *stk. 1* kan fratrædelse ved opsigelse altid ske i dansk anløbshavn uanset formålet eller baggrunden for anløbet, og er sømanden hjemmehørende og forhyret her i riget, kan fratrædelse kun ske i dansk havn, alt forudsat at andet ikke følger af aftalen eller af bestemmelsen i § 7. Bestemmelsen svarer til sømandslovens § 13, stk. 1 med den ændring, at nationalitetskriteriet er erstattet af et bopælskriterium, og at bestemmelsen finder anvendelse, selvom der foreligger en aftale om opsigelsesfristen, jfr. herom nærmere i bemærkningerne til stk. 3.

Ifølge bestemmelsen i *stk. 2* kan fratrædelse også ske i fremmed havn, hvis sømanden enten ikke er hjemmehørende her i riget eller ikke er forhyret her. I den tilsvarende bestemmelse i sømandslovens § 13, stk. 2 er de fremmede fratrædelseshavne begrænset til lastnings-, losnings- eller oplægningshavne. Bl. a. i norsk retspraksis er doknings- eller reparationshavne i visse tilfælde blevet sidestillet med de i sømandsloven opregnede havne, og det er af kommissionen fundet praktisk at udvide arten af fremmede fratrædelseshavne. I princippet svarende til forslag i de øvrige nordiske udkast foreslår kommissionen herefter, at bestemmelsen ændres derhen, at tjenesteforholdet kun fortsætter, hvor den fremmede havn anløbes for bunkring eller landsætning af syge eller skadede, eller ved andre kortvarige anløb af hensyn til de ombordværende, skibets eller lastens sikkerhed.

I det norske udkast ligestilles norske og fremmede havne, idet opsigelse uden hensyn til sømandens hjemsted eller forhyringsstedet kan ske til fratrædelse i enhver anløbshavn bortset fra de ovenfor nævnte "nødhavne". Herved bringes den norske lov efter det for kommissionen oplyste i overensstemmelse med gældende praksis inden for norsk skibsfart. På den anden side skal sømanden, hvis han opsiges, have ret til fri rejse med underhold til det land, hvor han er bosat, eller under visse omstændigheder til det sted, hvor han opholdt sig ved forhyringen. I det svenske udkast foreslås fratrædelsesstedet fastsat uafhængigt af sømandens hjemsted og forhyringsstedet.

I kommissionen har såvel rederrepræsentanterne som de søfarendes repræsentanter erklæret, at vægtige praktiske hensyn taler for at bevare de nugældende regler, der er fast indarbejdede i dansk skibsfart, og som i princippet har virket tilfredsstillende. Der er herefter i kommissionen enighed om, at lovens bestemmelser om fratrædelsesstedet bør opretholdes med de ovenfor anførte ændringer.

Stk. 3 omhandler i lighed med sømandslovens § 12, stk. 1 den situation, at en for bestemt tid forhyret sømands kontraktstid udløber, mens skibet er i søen (sømandslovens § 12: "under en rejse"). Efter den gældende bestemmelse fortsætter tjenesteforholdet i så fald, til skibet anløber dansk havn eller en fremmed lastnings-, losnings- eller oplægningshavn. Den i bemærkningerne til stk. 2 nævnte udvidelse af arten af fremmede fratrædelseshavne foreslås også gennemført i de her omhandlede forhyringstilfælde.

Bestemmelsen i sømandslovens § 12, stk. 2, hvorefter reglerne i paragraffens 1. stykke også gælder, hvis sømanden er forhyret med aftalt opsigelsesfrist, og opsigelse sker på et sådant tidspunkt, at fristen udløber under en rejse, foreslås ophævet. Fortolkningen af bestemmelsen, herunder afgrænsningen overfor de i lovens § 13 fastsatte regler om fratrædelsesstedet, har givet anledning til tvivl, og bestemmelsen har i visse tilfælde ført til mindre rimelige resultater. Opsigelse til fratrædelse i fremmed havn er således anset for lovligt at kunne ske over for en dansk, her i landet forhyret sømand, blot fordi der var aftalt en opsigelsesfrist, men intet om fratrædelsesstedet. Efter udkastets § 6, stk. 1 vil opsigelse i et sådant tilfælde kun kunne ske til fratrædelse i dansk havn.

I *stk. 4* er fastsat, at bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse, når en sømand, der er forhyret for bestemt tid eller for en bestemt rejse, forbliver i tjenesten, efter at tiden er udløbet eller rejsen er endt, uden at ny aftale om fratrædelsessted er indgået. De gældende regler herom findes i sømandslovens § 14. Forslaget indebærer, at den

specielle regel i sømandslovens § 14, stk. 2 foreslås ophævet. Vedrørende opsigelsesfristen i de her omhandlede tilfælde henvises til bemærkningerne til § 5.

Til § 7. Sømandens adgang til at hæve tjenesteaftalen efter en vis tids tjeneste.

For bl. a. at beskytte sømanden mod at blive bundet af langvarige forhyringskontrakter er i § 7, *stk. 1* - i princippet svarende til sømandslovens § 15 - bevaret den ufravigelige bestemmelse, at en sømand, der har forrettet tjeneste på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i en vis tid, uanset hvad der er bestemt i tjenesteaftalen, kan opsiges tjenesteforholdet til fratræden i enhver havn, som skibet anløber, bortset fra fremmede havne, der ikke anløbes for losning, lastning eller oplægning. Efter sømandslovens § 15 (som ændret ved 1964-loven) er kvalifikationstiden 1 år. Forslaget om nedsættelse til 9 måneder må i første række ses på baggrund af forslaget i udkastets § 8 om en nedsættelse af optjeningstiden for erhvervelse af ret til fri hjemrejse, men nedsættelsen er efter kommissionens opfattelse også rimelig med henblik på de sømænd, der ikke kan opnå ret til fri hjemrejse. Den norske komité har i sin delbetænkning III af 11/9 1970 også foreslået en 9 måneders frist. Det samme gælder § 7 i det svenske udkast.

Direkte finder bestemmelsen kun anvendelse på menige søfarende, men efter § 35, stk. 1, jfr. stk. 4, gælder bestemmelsen også skibsofficererne. Bestemmelsen finder derimod efter § 43, nr. 3 kun anvendelse på skibsføreres tjenesteaftaler, hvis ikke andet er aftalt. For den rederiansatte sømand indebærer bestemmelsen en adgang til at bringe rederiansættelsen som sådan til ophør, når de fastsatte betingelser er opfyldt.

I lighed med de øvrige nordiske udkast fastsættes det udtrykkeligt, at også den på forskellige skibe tilhørende samme reder ansatte sømand er omfattet af bestemmelsen. Den omstændighed, at en sømand inden for 9 måneder skifter tjenestested fra et skib til et andet samme reder tilhørende skib, vil således som hidtil ikke i sig selv virke afbrydende på fristen.

Fristen regnes fra den dag, sømanden tiltræder tjenesten, jfr. § 3, stk. 3, sidste pkt. Ved successiv tjeneste på flere af rederens skibe løber perioden fra tiltrædelsen af tjenesten på det skib, hvor sømanden først er tjenstgørende.

Da bestemmelsen finder anvendelse uden hensyn til, hvad der er bestemt i aftalen, herunder også hvad der er aftalt om fratrædelsesstedet, har man fundet det overflødigt at gentage bemærkningen i sømandslovens § 15 om, at bestemmelsen finder anvendelse uden hensyn til, hvad der i den fravigelige bestemmelse i lovens § 13 (udkastets § 6, stk. 1) er bestemt om dansk fratrædelseshavn.

Der er imidlertid en snæver forbindelse mellem udkastets § 7 og § 6, navnlig for de af § 6, stk. 1 omfattede søfarende. § 7 sikrer især imod, at forhyringsaftalen i de tilfælde, hvor rederens dispositioner medfører, at skibet sjældent eller aldrig kommer til dansk havn, kommer til at virke som en langvarig bundethed af en sømand i kraft af bestemmelsen i § 6, stk. 1 om dansk havn som eneste lovlige fratrædelsessted.

Ifølge sømandslovens § 15 er opsigelsesvarslet det i lovens § 13, stk. 3 nævnte varsel, d. v. s. 7 dage for de menige sømænd og 3 måneder for skibsofficererne. Bestemmelsen er ifølge A. O. Baches Kommentar (s. 126) af handelsministeriet blevet fortolket således, at sømanden må respektere et aftalt længere varsel. Er omvendt aftalt et kortere varsel, må lovens varsel 7 dage (3 måneder) benyttes. Efter kommissionens forslag skal sømanden opsiges med det aftalte varsel, medmindre dette overstiger 1 måned (for skibsofficerer 3 måneder, jfr. § 35, stk. 4), idet opsigelse i så fald kan ske med 1 måneds varsel (for skibsofficerer 3 måneders varsel). Rederen kan herved sikre sig en rimelig tid til at skaffe en afløser, medens på den anden side sømanden - i relation til opsigelsesretten efter § 7 - ikke, uanset hvad der er aftalt, vil være pligtig at iagttage et længere opsigelsesvarsel end 1 måned (for skibsofficerer 3 måneder).

Efter § 7, *stk. 2* kan sømanden skriftligt samtykke i, at en ny frist på indtil 9 måneder kan begynde at løbe. Bestemmelsen i sømandslovens § 15 om, at samtykke kun kan gives ved ny mønstring, foreslås erstattet af en klarere og enklere regel om, at samtykke ikke kan gives tidligere end efter 8 måneders tjeneste.

A. C. Hansen, Mols Sørensen og Udby-Hansen har kun kunnet tiltræde udkastet til § 7 som led i en udvikling, der snarest bør føre til, at fristen på 9 måneder nedsættes til 6 måneder. Disse medlemmer har endvidere ved deres tilslutning til §§ 7

og 8 lagt afgørende vægt på, at muligheden for fri hjemrejse i intervallet mellem 6 måneder i § 8 og 9 måneder i § 7 kommer ikke alene skibsofficererne, men i samme omfang de menige søfarende til gode.

Et mindretal (Fønsskov og Arne Jensen) finder, at de i udkastets stk. 1 og 2 nævnte frister på 9 måneder bør være på 6 måneder, samt at fristen på 8 måneder i stk. 2 bør være på 5 måneder.

Til § 8. Fri hjemrejse efter en vis tids tjeneste.

Vil en dansk sømand, der har hjemsted her i riget, og som fratræder sin tjeneste i udlandet, rejse til hjemstedet, skal staten og rederen efter sømandslovens § 26 hver betale halvdelen af udgifterne ved rejsen med underhold, såfremt sømanden uden afbrydelse har været i tjenesten i 1 år, forudsat at sømanden ikke i løbet af de sidste 6 måneder har haft adgang til at fratræde i dansk havn. Sømanden er dog pligtig at fortsætte i tjenesten i indtil 3 måneder, hvis det kan påregnes, at skibet indenfor den tid kommer til en havn, hvorfra hjemrejsen kan ordnes væsentlig billigere eller lettere. Fratræder sømanden efter egen opsigelse eller afskedsbegæring, må krav om fri hjemrejse være fremsat samtidig dermed. Hjemrejsen ordnes enten af konsulen eller af skibsføreren. Konsulen kan forlange sikkerhedsstillelse for rederens andel af udgifterne. Kan der skaffes sømanden hyre på et skib, der er bestemt til Danmark eller til en havn, hvorfra hjemrejsen bekvemt kan ordnes, er han pligtig at overtage stillingen, forudsat den ikke er af lavere grad eller dårligere lønnet end den, han havde.

De i bestemmelsen indeholdte tidsintervaller på 12, 6 og 3 måneder blev indført ved lov nr. 160 af 28. maj 1964, der i fuldt omfang trådte i kraft den 1. november 1964, hvilket indebar en halvering af 1952-lovens intervaller på 24, 12 og 6 måneder.

Begrundelsen for, at statskassen deltager i dækningen af hjemrejseudgifter, har hidtil været, at der foreligger en selvstændig offentlig interesse i gennem hjemrejseordningen at bevare de søfarendes tilknytning til Danmark som nationalt, kulturelt og familiemæssigt tilhørssted. Denne begrundelse er efter kommissionens opfattelse stadig gældende. Men hertil kommer, at udviklingen indenfor skibsfartserhvervet har medført øget krav om effektivitet. Muligheden for med relativt korte mellemrum at få en pause i den isolerede tilværelse om bord og komme hjem til familie og venner har fået så stor betydning for flertallet af de søfarende, at en yderligere forkortelse af optjeningstiden er nødvendig, hvis skibsfarten skal kunne fastholde en veluddannet stab af søfolk og opnå den fornødne tilgang til erhvervet. Samfundets interesse i, at dansk skibsfart sikres den fornødne rekruttering, taler efter kommissionens opfattelse også for det offentliges deltagelse i dækningen af hjemrejseudgifterne.

I § 27 i det svenske udkast og i § 25 i den norske sømandslov, således som denne bestemmelse efter indstilling fra den norske sømandslovkomité er ændret ved lov af 12. marts 1971, er kvalifikationstiderne for erhvervelse af fri hjemrejse fastsat til henholdsvis 9, 6 og 2-3 måneder og 9, 3 og 1-2 måneder, ligesom hjemrejseudgifterne afholdes af rederne og statskasserne hver med halvdelen. Efter sidste stykke i den norske sømandslovs § 25 kan kongen give nærmere forskrifter til udfyldning og gennemførelse af paragraffens bestemmelser, herunder bestemme, at optjeningstiden skal kunne være kortere end 9 måneder i tilfælde, *hvor* skibet går i særlig krævende fart, *hvor* der mangler kort tid i fuld optjeningstid og udgifterne ville blive væsentlig større, hvis sømanden blev stående optjeningstiden ud, eller *hvor* andre helt særlige forhold gør sig gældende. Der kan endvidere fastsættes bestemmelser om, at en sømand, som ved indgåelsen af tjenesteaftalen er under 18 år, skal have ret til hjemrejse efter særlige regler.

Det har i kommissionen været overvejet, om der bør søges indført en ordning som den norske med fri hjemrejse efter 9 måneders tjeneste, men således at der administrativt kan fastsættes generelle regler om kortere optjeningstid i særlige tilfælde, f. eks. for tjeneste i skibe med særlig krævende tjeneste eller tjeneste i skibe i særlig krævende fart. Kommissionen kan imidlertid ikke gå ind for en sådan ændring især som følge af, at en sådan bestemmelse må påregnes at ville kræve en uforholdsmæssig stor administration.

Hjemrejsebestemmelsen bør i princippet være generel, d. v. s. gældende for de omfattede grupper af søfarende, uanset hvilken art af skib de pågældende sejler med, og uanset skibets fart og anvendelsesmåde. Der kan imidlertid ikke ses bort fra, at der for søfarende om bord i visse skibe kan være behov for hyppigere hjemrejser, end den generelle hjemrejseret åbner mulighed for. Disse særlige forhold finder kommissionen imidlertid mest hensigtsmæssigt vil kunne løses gennem aftaler mellem erhvervets parter. Kommissionens forslag indebærer også en hidtil savnet mulighed for en mere smidig

tilrettelæggelse af hjemrejserne, således at disse efter aftale i hvert enkelt tilfælde i højere grad end hidtil kan ske på det for begge parter - og ofte også for statskassen - mest hensigtsmæssige tidspunkt.

Efter udkastets § 8, stk. 1 vil en her i riget hjemmehørende sømand, som fratræder i udlandet, og som vil rejse til hjemstedet, have ret til fri rejse med underhold, forudsat han har været i tjenesten uden afbrydelse på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i 6 måneder, og som ikke i de sidste 3 måneder har haft adgang til at fratræde i dansk havn. Hjemrejseudgifterne betales hver med halvdelen af staten og rederen. Sømanden er dog pligtig at fortsætte i tjenesten i indtil 1 måned, hvis det kan påregnes, at skibet indenfor den tid kommer til en havn, hvorfra hjemrejsen kan ordnes væsentlig billigere eller lettere. Krav om fri hjemrejse skal sømanden, såfremt han selv siger op eller kræver afsked, fremsætte samtidig dermed.

Det er ved bestemmelsens udformning forudsat, at den hidtidige praksis, hvorefter fri hjemrejse kan kræves ikke alene, hvor sømandens ansættelsesforhold ophører samtidig med hans fratræden fra skibet, men også i de tilfælde, hvor sømanden alene fratræder skibstjenesten for at rejse hjem på ferie, uden at selve ansættelsesforholdet herved bringes til ophør, opretholdes.

I stk. 2, der omhandler, hvorledes hjemrejsen i praksis ordnes, gentages sømandslovens § 26, stk. 2 med en enkelt ændring.

Med hensyn til længden af den kvalifikationstid, der kræves til erhvervelse af fri hjemrejseret, samt de øvrige i sømandslovens § 26 indeholdte tidsintervaller indebærer forslaget til § 8 en afkortning fra 12, 6 og 3 måneder til 6, 3 og 1.

Den økonomiske virkning af den i 1964 foretagne halvering af tidsfristerne fremgår af de samlede udgiftstal for hjemsendelse af søfarende efter sømandslovens § 26. De samlede udgifter, hvoraf statskassen har betalt halvdelen, har i finansårene:

1962-63	været	ca.	162.000	kr.
1963-64	-	-	100.000	-
1964-65	-	-	425.000	-
1965-66	-	-	1.200.000	-
1966-67	-	-	2.044.000	-
1967-68	-	-	2.090.000	-
1968-69	-	-	1.932.000	-
1969-70	-	-	1.737.000	-
1970-71	-	-	1.471.000	-

Det er ikke praktisk muligt at beregne merudgiften ved den foreslåede nedsættelse af intervallerne til 6, 3 og 1 måned, men kommissionen skønner, at forslaget vil betyde en merudgift for statskassen på 4-5 mill. kr. årlig.

Den efter forslaget krævede tjenestetid på 6 måneder må, udover de i forslaget iøvrigt indeholdte betingelser, sammenholdes med bestemmelsen i udkastets § 7, hvorefter en søfarende ved en videreførelse af gældende praksis efter sømandslovens § 15 som oftest først vil kunne fratræde tjenesten og dermed opnå hjemrejseret efter 9 måneders tjeneste. I perioden 6-9 måneder vil det herefter som hovedregel afhænge af parternes aftale, eventuelt en kollektiv overenskomst, om den søfarende kan komme til at udnytte hjemrejseretten.

I lighed med, hvad der er tilfældet ved andre af sømandslovens bestemmelser, hvori der er tillagt danske søfarende særlige rettigheder eller pligter i forhold til andre søfarende i danske skibe, foreslås nationalitetskriteriet i sømandslovens § 26 ændret til et bopælskriterium, således at hjemrejseretten tilkommer alle søfarende, der gennem bopæl her i riget har etableret et fast tilknytningsforhold til det danske samfund, og som iøvrigt opfylder de øvrige betingelser.

Den fri hjemrejseret efter sømandslovens § 26 omfatter sømandens egen befordring, underhold under rejsen samt fri befordring af personlige effekter, men ikke andre varer erhvervet under rejsen, jfr. § 10 i anordning nr. 446 af 23. december 1952 om søfarendes ret til pleje og fri rejse med underhold m. m. Som tidligere nævnt har der været fremsat forslag om udtrykkeligt i lovbestemmelsen at fremhæve, at bagagen vederlagsfrit skulle følge sømanden. En nærmere undersøgelse har imidlertid vist, at der ikke i praksis har foreligget vanskeligheder med hensyn til den fri bagetransport under hjemrejse efter sømandslovens § 26. Den almindeligst anvendte hjemrejseform er i dag med fly efter Government-Request-ordningen, hvor der tillades en fribagage på 40 kg.

Fri bagetransport ved § 26-hjemrejse bør opretholdes, men en bestemmelse herom findes ikke at burde optages i selve lovteksten, men som hidtil fastsættes i administrative forskrifter, idet målet må være at have smidige regler, der vil kunne tilpasses skiftende praktiske forhold.

Om A. C. Hansens, Mols Sørensens og Udby-Hansens forudsætning for at tiltræde udkastet til § 8 henvises til bemærkningerne til § 7, pag. 57.

Bache, Kjøgø og Krog-Meyer har næret betænkelighed ved at lade staten bidrage til en hjemrejse i videre omfang end foreslået af den norske og den svenske komité. Under hensyn til de ovenfor nævnte fordele ved det foreliggende udkast har disse medlemmer dog ment at kunne tilslutte sig udkastet.

Til § 9. Forlængelse af tjenesteforholdet, når indrejse nægtes m. v.

I § 9 reguleres den situation, at en sømand skal fratræde tjenesten i en fremmed havn, men hvor fratræden ikke er mulig som følge af, at de stedlige myndigheder nægter ham adgang til landet eller betinger hans adgang af en sikkerhed, han ikke kan stille. I denne situation foreskrives, at den søfarende har pligt til at blive i tjenesten, indtil skibet kommer til en havn, hvor fratræden kan finde sted. I de omhandlede kollisionstilfælde mellem dansk og fremmed ret vil det - ganske vist ud fra forskellige bevæggrunde - normalt være i begge parter interesse, at tjenesteforholdet vedbliver at bestå.

Bestemmelsen gentager med redaktionelle ændringer sømandslovens § 17. For at fremhæve, at sømanden også i videst muligt omfang bør have ret til at forblive i tjenesten, foreslås bestemmelsen i sidste punktum ændret således, at den søfarende har denne ret, medmindre dette vil virke urimeligt. Den samme formulering anvendes i det norske udkast og den norske sømandslov.

Til § 10. Pligt til før fratrædelsen at deltage i nødvendigt arbejde m. v.

Efter *stk. 1* er en søfarende, der efter aftalen eller bestemmelserne i udkastets kapitel II om tjenesteaftalen har ret til at fratræde, pligtig at forblive i tjenesten for at bistå med arbejde, der nødvendigt må udføres efter skibets anløb af havn, i indtil 48 timer efter skibets ankomst til havnen. Bestemmelsen svarer til sømandslovens § 16, *stk. 1* alene med den ændring, at der for at opnå en mere eksakt tidsmæssig afgrænsning af pligtarbejdets længde er angivet en tidsgrænse på ikke over 48 timer efter skibets ankomst i stedet for den mere ubestemte grænse på ikke udover to dage efter ankomstdagen.

Hvis søforklaring skal afgives, er den søfarende ifølge *stk. 2* pligtig til mod hyre og underhold at blive på stedet, til forklaringen er afgivet. Bestemmelsen svarer til sømandslovens § 16, *stk. 2*.

Til § 11. Ret til afsked og hjemrejse ved graviditet.

I sømandsloven findes ikke særbestemmelser for gravide søfarende. Bestemmelser herom er optaget i den kollektive overenskomst mellem Danmarks Rederiforening og Radiotelegrafistforeningen af 1917, § 8, b. Efter disse bestemmelser gælder der, når svangerskabet er 4 måneder fremskredet, en gensidig opsigelsesfrist på 1 måned uanset det ellers gældende opsigelsesvarsel. Når en kvindelig radiotelegrafisk fratræder i udlandet i medfør af disse bestemmelser, godtgør rederiet de med hjemrejsen forbundne rimelige udgifter. Hun er dog pligtig at fortsætte i tjenesten i indtil 1 måned efter udløbet af den forannævnte opsigelsesfrist, hvis rederiet skønner, at hjemrejsen (skiftningen) derved kan arrangeres på en væsentlig lettere eller billigere måde. En kvindelig radiotelegrafist er pligtig ved udmønstringen at meddele rederiet, om hun er gravid, eller om hun har mærket symptomer, som kan tyde på, at muligheden herfor foreligger. Hun har ligeledes pligt til, hvis hun under tjenesteforholdet opdager, hun er gravid, straks at meddele dette til skibsføreren. En

kvindelig radiotelegrafist, der er gravid, skal have lejlighed til at søge læge for nødvendig svangerskabskontrol. Rederiet godtgør ikke hjemrejseudgifterne for en radiotelegrafist, der undlader at give den omtalte meddelelse.

Udgifterne til hjemsendelse af gravide søfarende udgjorde i 1970 for Danmarks Rederiforenings medlemmer 20.000 kr.

Om bord i danske skibe beskæftiges kvinder især som radiotelegrafister samt inden for kabys- og restaurationsområdet. Antallet af kvinder beskæftiget om bord i danske skibe har i de senere år været jævnt stigende; således var der i august 1966 ifølge sømandsskattekontorets årsberetning ialt beskæftiget 17.930 personer i danske handelsskibe, hvoraf 862 var kvinder. De tilsvarende tal for samme periode i 1967, 1968 og 1970 var 17.606/939, 17.172/973 og 16.626/910. De i de nævnte år ansatte kvinder har næsten alle været danske.

Da der i andre love, som regulerer tjenesteforholdet mellem arbejdstager og arbejdsgiver, er optaget særlige bestemmelser om gravide arbejdstagere, og da søens særlige forhold, herunder især arbejdsstedets skiftende geografiske placering, rummer særlige problemer for den gravide, findes det rimeligt, at der også inden for søfartens område fastsættes specielle bestemmelser for gravide, hvorfor der i § 11 er optaget en bestemmelse om, hvornår den gravide er berettiget til at kræve afsked. I § 17 er taget stilling til, hvornår skibsføreren kan afskedige den gravide, og endelig er i § 29, stk. 4 optaget en bestemmelse om den gravides ret til efter tjenesteforholdets ophør at oppebære efterhlye.

Efter udkastets § 11 har en gravid søfarende ret til at kræve afsked, når det af hensyn til hende selv, den forestående fødsel eller barnet må anses for påkrævet, at tjenesteforholdet bringes til ophør. Endvidere er det i lighed med den norske sømandslovs § 35, stk. 2 foreslået, at handelsministeren kan fastsætte de nærmere bestemmelser om den gravides ret til at fratræde samt om ret for hende til fri rejse med underhold til hjemstedet i Danmark for statens regning. Hjemrejsere retten for statens regning er i modsætning til § 11 i det norske udkast begrænset til de her i riget hjemmehørende søfarende.

Det skønnes, at statens udgifter til fri hjemrejse for gravide søfarende vil andrage 25-30.000 kr. årlig.

Navnlig på grund af de særlige risikomomenter, der består for en gravid til søs, må det tilstræbes, at den gravide søfarende relativt tidligt i svangerskabet ophører med at udføre skibstjeneste. Den gravide søfarende må ofte ophøre med at udføre skibstjeneste, når svangerskabet er 4-6 måneder fremskredet, jfr. herved de i medfør af den norske sømandslovs § 35, stk. 2 ved kgl. resolution af 21. august 1959 fastsatte "Forskrifter om rett for kvinnelig arbeidstaker ombord i norsk skip till å kreve afskjed og fri hjemreise ved graviditet". Om de ved denne relativt tidlige arbejdsudygtigheds indtræden opstående forsørgelsesproblemer henvises til bemærkningerne til § 29.

Til § 12. Ret til afsked af velfærdsgrunde.

Efter sømandslovens § 35 kan en sømand kræve afsked, når han godtgør, at han kan få stilling på skib af højere grad end den, han har, eller få anden stilling, som det er af væsentlig betydning for ham at opnå, eller hvis der efter forhyringen er indtruffet en omstændighed, som gør det til en velfærdssag for ham at kunne fratræde. Retten til at kræve afsked er dog betinget af, at sømanden uden øget udgift for rederen stiller en duelig mand i sit sted.

I § 12, stk. 1 fastsættes svarende til § 12 i det norske udkast, at en sømand kan kræve afsked, hvis han efter forhyringen får underretning om, at hans ægtefælle eller barn er afdøet ved døden eller er alvorlig syg. Retten til afsked er ikke - som efter sømandslovens § 35 og bestemmelsen i udkastets stk. 2 - betinget af, at sømanden skaffer en duelig mand eller erstatter rederen udgiften hertil. For i videst muligt omfang at få en klar afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde er den afskedsberettigende begivenhed begrænset til personkredsen ægtefælle og børn, hvorimod andre familiemedlemmers sygdom eller død uanset slægtskabets nærhed eller den personlige tilknytning til sømanden iøvrigt, f. eks. gennem fælles hjem, ikke er tilstrækkeligt til at berettige sømanden til at kræve afsked efter stk. 1, men eventuelt efter bestemmelsen i stk. 2. Ved alvorlig sygdom er tænkt på de tilfælde, hvor den syges liv må antages at være i fare. Om fornødent må sømanden ved en lægeerklæring eller lignende sandsynliggøre, at der foreligger en sådan sygdom.

Efter stk. 2 kan en sømand endvidere kræve afsked, når der efter forhyringen er indtruffet andre omstændigheder, som gør det til en velfærdssag for ham at kunne fratræde. Retten er dog udover, hvad der følger af stk. 3, betinget af, at der, hvis

skibet bliver usødygtigt, kan skaffes en kvalificeret mand til at overtage hans stilling om bord.

Ved udformningen af stk. 2 er der iøvrigt ikke tilsigtet nogen ændring i den efter sømandslovens § 35 bestående adgang til at kræve afsked. Ret til afsked efter stk. 2 kan således f. eks. foreligge, hvor sømanden kan få højere stilling, i land eller til søs, som det er af væsentlig betydning for ham at opnå, eller som ovenfor nævnt i tilfælde af dødsfald eller alvorlig sygdom inden for den del af den nærmeste familie, der ikke er omfattet af stk. 1.

Efter *stk. 3* er sømanden, hvis han fratræder af en af de af *stk. 2* omfattede velfærdsgrunde, pligtig til at erstatte rederen udgifterne ved at skaffe en ny mand. I lighed med det norske udkast foreslås det, at der ved fastsættelsen af erstatningens størrelse skal kunne tages hensyn til længden af sømandens resterende tjenestetid og omstændighederne iøvrigt. Der kan således ved erstatningsfastsættelsen bl. a. tages hensyn til, at fratrædelsen sker en kortere tid før det tidspunkt, da sømanden ville have opnået ret til fri hjemrejse i henhold til udkastets § 8. Som øvrige omstændigheder, der kan tages i betragtning, kan nævnes karakteren af det forhold, der begrunder retten til afsked, sømandens økonomiske forhold og udgiftens størrelse.

Til § 13. Ret til afsked ved skibets usødygtighed m. m.

Efter udkastets § 13 kan en sømand kræve afsked, dels når skibet er usødygtigt eller mandskabets opholdsrum er sundhedsfarlige, og manglerne ikke afhjælpes, dels når skibsføreren i strid med § 50 undlader at lade skibet syne, samt endelig når sømanden har været udsat for mishandling, uden at skibsføreren har ydet ham forlangt beskyttelse. Såfremt sømanden fratræder af disse grunde, har han ret til erstatning samt fri rejse med underhold efter reglerne i § 19, stk. 1 og 2 - for skibsofficerernes vedkommende sammenholdt med § 37.

Bestemmelsen gentager med redaktionelle ændringer sømandslovens §§ 38 og 39.

Til § 14. Ret til afsked ved krigsfare og ondartet epidemi.

Efter *stk. 1* kan sømanden kræve afsked, hvis det efter forhyringen viser sig, at der er fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende eller udsat for krigsskade, eller at en sådan fare er blevet væsentlig forøget, eller hvis det efter forhyringen viser sig, at der hersker ondartet epidemi i en havn, hvortil skibet er bestemt. Bestemmelsen svarer med en redaktionel ændring til sømandslovens § 36.

Da det med henblik på mulighederne for i påkommende tilfælde hurtigst muligt at skaffe en afløser er af betydning, at der snarest skaffes klarhed vedrørende fratrædelsesspørgsmålet, fastsættes det i *stk. 2*, at krav om afsked skal fremsættes snarest, efter at sømanden har fået kundskab om forholdet. Det kræves altså ikke, at sømanden omgående tager stilling, men der må, som efter gældende ret, gives ham en rimelig tid til at overveje, om han vil fratræde. Benytter sømanden sin ret til at kræve afsked, kan han efter 2. pkt. fratræde straks, hvis rejsen ikke er påbegyndt, og ellers i første havn, skibet anløber.

I det norske udkasts § 13 foreslås det, at en sømand, der fratræder i de her omhandlede tilfælde, skal have ret til at få dækket 2/3 af udgifterne til rejse med underhold til hjemstedet eller i visse tilfælde til forhyringsstedet. Dette skal dog ikke gælde, hvis der inden 7 dage skaffes sømanden tilsvarende stilling på andet norsk skib i fratrædelseslandet. I det svenske udkasts § 9 er der ikke optaget nogen bestemmelse om ret til delvis dækning af rejseudgifterne i de her omhandlede fratrædelsestilfælde.

I kommissionen har repræsentanterne for de søfarendes organisationer fremsat forslag om, at der ydes en sømand, der fratræder i henhold til udkastets § 14, stk. 1, fri hjemrejse, eventuelt således at rederen og staten hver betaler halvdelen af rejseudgiften eller i hvert fald en væsentlig del af den. Til støtte for forslaget er der bl. a. henvist til, at muligheden for fratræden efter § 14, stk. 1 ikke bør gøres illusorisk på grund af en hjemrejseudgift, som sømanden ikke kan klare. Mange danske skibe anløber sjældent eller aldrig dansk havn, hvorfor afsked på grund af krigsfrygt kan være en såre bekostelig beslutning at tage for den søfarende, og han bør ikke af økonomiske årsager hindres i at udnytte retten til at kræve afsked. De de søfarende er uden indflydelse på skibenes sejladsområder, bør lovbestemmelsen indeholde et reelt frigørelsesmiddel for den søfarende, der ikke ønsker at følge med ind i krigszoner.

Over for disse betragtninger er det i kommissionen blevet anført, at fratrædelsesretten efter sømandslovens § 36 ikke kan betegnes som illusorisk. Erfaringerne har vist, at den søfarende, der virkelig nærer en alvorlig frygt på grund af krigshandlinger, ikke lader sig afholde fra at fratræde af økonomiske årsager. Fratræden vil undertiden kunne ske på stedet i et område, der giver mulighed for, at den søfarende kan få en ny hyre, og er han rederiansat, kan rederiet overføre ham til tjeneste på et andet skib. Selvom dette ikke måtte være muligt, behøver sømanden ikke af økonomiske grunde at give afkald på retten til afsked. Hvis han ikke kan betale rejseudgiften, vil de danske udenrigsrepræsentationer altid træde hjælpende til, og vel skal den søfarende tilbagebetale repræsentationens udlæg, men der tilstås ham i praksis en rimelig afdragsordning. En ret til at fratræde med fri hjemrejse i krigsfaretilfælde kunne let give anledning til misbrug, individuelt eller kollektivt. Ved udformningen af en lovbestemmelse som den omhandlede må hensynet til den del af besætningen, der ikke kræver afsked, også have for øje. En ret til afsked med fri hjemrejse kunne efter omstændighederne føre til fratrædelser i et sådant omfang, at skibet og den resterende del af mandskabet måtte forblive i fareområdet, fordi skibet ikke havde tilstrækkelig bemanning. En bestemmelse om ret til fri hjemrejse, helt eller delvis, i krigsfaretilfældene vil blive særdeles vanskelig at administrere, hvad enten rederen eller staten skal betale rejseudgiften eller en del af denne. Derimod må de søfarendes organisationer antages at have væsentlig bedre muligheder for på en hensigtsmæssig måde at praktisere en bistandsordning, der giver mulighed for at yde rejsetilskud m. v. i de tilfælde, hvor en sådan hjælp virkelig er på sin plads.

Kommissionen har ikke fundet det hensigtsmæssigt at løse dette ret komplicerede hjemrejseproblem ad lovgivningsvejen.

Til § 15. Ret til afsked ved forhyring for en bestemt rejse.

I stk. 1 gentages i princippet bestemmelsen i sømandslovens § 37, hvorefter en for bestemt rejse forhyret sømand kan kræve afsked, hvis rejsen bliver væsentlig forandret. Som efter udkastets § 14, stk. 2 skal krav om afsked fremsættes snarest, efter at sømanden har fået kundskab om ændringen. Er rejsen ikke begyndt, kan fratrædelse ske straks, og ellers i første anløbshavn.

Fratræder sømanden i medfør af denne bestemmelse, har han efter udkastets stk. 2 krav dels på 1 måneds hyre efter tjenesteforholdets ophør, dels på fri rejse med underhold til forhyringsstedet, hvis han fratræder, inden rejsen er begyndt, og ellers til det aftalte fratrædelsessted. Bestemmelsen svarer til sømandslovens § 37, stk. 2 med den ændring, at også det menige mandskab får ret til 1 måneds hyre, mod nu hyre for en halv måned.

Til § 16. Ret til afsked ved flag- og rederskifte.

Ifølge sømandslovens § 40, stk. 1 kan en sømand kræve afsked med ret til hyre og fri rejse efter reglerne om uberettiget afsked i § 34, hvis skibet mister retten til at føre dansk flag. Efter stk. 2 kan en sømand også kræve afsked, men uden ret til "erstatningshyre" og fri rejse, hvis skibet overtages af en anden dansk reder. Endelig bestemmes det i stk. 3, at den omstændighed, at skibet får en anden fører, ikke giver en sømand ret til at kræve afsked. Denne sidste bestemmelse må i dag anses for overflødig, hvorfor den er udeladt i udkastet.

Efter udkastets § 16, stk. 1 har en sømand ret til at kræve afsked, når skibet mister retten til at føre dansk flag, hvis ikke andet følger af aftalen. Formuleringen er som i sømandslovens § 40, stk. 1, bortset fra at der er tilføjet ordene "hvis ikke andet følger af aftalen". Som i udkastets § 20, der modsvarer sømandslovens § 41 om skibets forlis m. v., er disse ord i første række indsat med henblik på den rederiansatte sømand, hvis tjenesteforhold ikke er begrænset til det skib, der eksempelvis ved salg til udenlandsk reder mister retten til at føre dansk flag. Da det er den almindelige opfattelse, at den rederiansatte sømand ikke kan kræve afsked efter sømandslovens § 40, stk. 1, medfører udkastet ikke nogen realitetsændring på dette punkt.

Benytter en sømand, der kan kræve afsked i anledning af flagskifte, denne ret, således at hans tjenesteforhold hos rederen, den hidtidige ejer, hermed ophører, har han efter udkastets stk. 3 ret til erstatning og fri rejse med underhold efter reglerne i § 19, stk. 1 og 2, der modsvarer sømandslovens § 34, stk. 1 og 2. Det afgørende for retten til erstatning m. v. er, om hans ansættelse hos den tidligere ejer af skibet, den danske reder, ophører, ikke om sømanden tager ansættelse hos den nye ejer og eventuelt uden afbrydelse fortsætter tjenesten på skibet. En forudsætning for retten til erstatning m. v. er

dog naturligvis i alle tilfælde, at sømandens tjenesteforhold hos den hidtidige reder ikke på tidspunktet for flagskiftet er bragt til ophør på kontraktsmæssig måde, f. eks. ved rettidig opsigelse til fratræden på aftalt sted.

Samme adgang som ved flagskifte til at kræve afsked vil en sømand efter udkastets *stk. 2* have, hvis skibet overtages af en anden dansk reder. Bestemmelsen svarer til sømandslovens § 40, *stk. 2* med den ændring, der også foreslås i det norske udkast, at det er en betingelse for retten til at kræve afsked, at sømanden på forespørgsel af skibsføreren straks meddeler, at han ikke ønsker at fortsætte tjenesteforholdet hos den nye reder. Betingelsen er indføjet for hurtigst muligt at få skabt klarhed over skibets bemanning ved rederskiftet. Ved at undlade efter en rimelig betænkningstid at besvare skibsførerens forespørgsel vil sømanden miste retten til at fratræde tjenesten på skibet i anledning af rederskiftet.

Til § 17. Afsked på grund af sygdom m. v.

Udkastets § 17 svarer til sømandslovens § 32, dog at bestemmelsen i *stk. 1, 2. pkt.* om afsked af en gravid arbejdstager er ny. Efter *stk. 1* kan skibsføreren afskedige en sømand, der som følge af sygdom eller legemsskade for længere tid er uskikket til at udføre sit arbejde, eller som lider af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende. Bestemmelserne i §§ 29 og 30 om sygehyre m. v. finder da anvendelse. Endvidere kan skibsføreren afskedige en søfarende, der som følge af graviditet bliver ude af stand til at varetage sin tjeneste. Bestemmelsen i § 29, *stk. 4* om den gravides ret til efterhyre og eventuelt tillige de i medfør af § 11, 2. pkt. fastsatte bestemmelser om hjemrejse finder da anvendelse.

Efter *stk. 2* kan en sømand endvidere afskediges, hvis han, uden at være fundet syg, som led i eller som følge af en i medfør af § 4, *stk. 2* påbudt lægeundersøgelse bliver forhindret i at fortsætte tjenesten. Afskediges en sømand efter denne bestemmelse, har han hos staten ret til hyre og fri rejse efter bestemmelsen i § 19, *stk. 4*, jfr. bemærkningerne til denne bestemmelse.

Bestemmelserne i *stk. 1, 2. pkt.* om afsked på grund af graviditet og i *stk. 2* om afsked i anledning af påbudt lægeundersøgelse finder anvendelse på såvel det menige mandskab som på skibsofficererne. Derimod gælder bestemmelsen i *stk. 1, 1. pkt.* om "sygeafsked" kun i begrænset omfang for skibsofficererne, jfr. § 36 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 18. Afsked på grund af tjenesteforseelser m. v.

I *stk. 1* gentages sømandslovens § 33, *stk. 1*, hvorefter skibsføreren kan afskedige en sømand, *hvis* han er uduelig, *hvis* han ikke kommer om bord i rette tid, og skibet skal afgå, eller en anden må antages i hans sted, *hvis* han forser sig groft i tjenesten, *hvis* han gør sig skyldig i tyveri eller anden grov forbrydelse, *hvis* han udsætter skibet for alvorlige vanskeligheder ved at skjule nogen om bord eller under visse omstændigheder skjuler gods om bord, eller *hvis* han indbringer en tvist om tjenesteforholdet for udenlandsk myndighed.

Kommissionen har overvejet, om man bør opgive denne opregning og erstatte den med en generel bestemmelse om, at sømanden kan afskediges ved grov misligholdelse af kontrakten, jfr. herved funktionærlovens § 4. Der er imidlertid enighed om, at opregningen, selvom den ikke kan anses som udtømmende, bør bibeholdes som bedst dækkende forholdene til søs.

Stk. 2, 1. pkt. gentager bestemmelsen i sømandslovens § 33, *stk. 2* om, at der skal holdes forhør, inden sømanden afskediges, selvom det ikke er muligt at afhøre ham personligt. I de tilfælde, hvor sømanden ikke kommer om bord i rette tid, og skibet skal afgå, kan kravet om forhør inden afsked imidlertid medføre uforholdsmæssig stor forstyrrelse ved skibets afgang. Der foreslås derfor i *2. pkt.* en ny bestemmelse om, at forhøret i de i *stk. 1, nr. 2* nævnte tilfælde kan udskydes til efter afskeden, hvis det er nødvendigt af hensyn til skibets afsejling, men forhør skal i så fald afholdes snarest derefter. Kommissionen har iøvrigt ikke ved dette forslag tilsigtet nogen ændring af gældende praksis vedrørende afholdelse af forhør.

I *stk. 3* foreslås i lighed med det norske udkast optaget en ny bestemmelse om, at skibsføreren, såfremt han vil afskedige en sømand i de i *stk. 1, nr. 3-5* nævnte tilfælde, skal træffe bestemmelse herom snarest og senest inden 7 dage efter, at han har fået kendskab til forholdet, medmindre særlige grunde nødvendiggør en overskridelse af denne frist.

I stk. 4 gentages sømandslovens § 33, stk. 3 om, at sømanden ikke har ret til hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste. Dog har sømanden, hvis han afskediges efter stk. 1, nr. 2, og det viser sig, at han er uden skyld, og han er arbejdsudygtig på grund af sygdom eller legemsskade, ret til sygehyre efter reglerne i § 29, stk. 2.

I sømandslovens § 33, stk. 4 indeholdes en bestemmelse om, at såfremt en sømand afskediges i medfør af stk. 1, punkt 3 som følge af grove tjenesteforseelser, punkt 4 om tyveri eller andre grove forbrydelser m. m. eller punkt 5 som følge af, at han har indbragt en tvist om tjenesteforholdet for udenlandsk myndighed, kan han ikke kræve fri hjemrejse efter § 26.

Efter kommissionens opfattelse bør en sømand, som gennem den fornødne tjenestetid har optjent ret til fri hjemrejse, bevare denne ret, uanset om sømanden er afskediget fra tjenesten på grund af misligholdelse af tjenesteaftalen. I lighed med de norske og svenske udkast er der derfor ikke i udkastet optaget en til sømandslovens § 33, stk. 4 svarende bestemmelse.

Til § 19. Erstatning og fri rejse ved uberettiget afsked af sømand.

Udkastets § 19 modsvarer sømandslovens § 34, for så vidt angår det menige mandskab. Efter denne lovbestemmelse har en sømand, der afskediges uden sådan grund, som nævnes i § 32, stk. 1 (sygdom m. v.) eller § 33 (disciplinære grunde m. v.), ret til hyre for 1 måned, hvis han hører til det menige mandskab, og for 3 måneder, hvis han er skibsofficer. Erstatningsydelsen er en fikseret standarderstatning uafhængig af sømandens individuelle tab.

I udkastets § 19, stk. 1, der direkte kun omfatter den menige sømand (bestemmelsen om skibsofficerers erstatning er optaget i udkastets § 37), foreslås den fikserede erstatningshyre ændret til en minimalerstatning. Som efter sømandslovens § 34 vil sømanden altid have krav på 1 måneds hyre, men ændringen medfører, at der kan ydes den sømand, der kan dokumentere et større tab end 1 måneds hyre, erstatning for dette tab efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Bestemmelsen bringes herved mere på linie med almindelige erstatningsprincipper og erstatningsreglerne i andre love, jfr. herved funktionærlovens § 3 og medhjælperlovens § 23.

Stk. 2 gentager bestemmelsen i sømandslovens § 34, stk. 2 om sømandens ret til fri rejse. Er et bestemt fratrædelsessted aftalt, har sømanden ret til fri rejse med underhold til dette sted. Kunne tjenesteforholdet ifølge udkastets § 6 kun opsiges til ophør i dansk havn, gælder rejseretten til sådan havn eller, hvis sømanden har hjemsted her i riget, til hjemstedet.

Spørgsmålet om, hvorvidt der fra rederiets (skibsførerens) side er sket et "kontraktsbrud", der giver sømanden ret til erstatning og fri rejse i henhold til udkastets § 19, stk. 1 og 2, må som hidtil i påkommende tilfælde afgøres ved domstolene, og udkastet tilsigter ikke i så henseende nogen ændring i den bestående retstilstand, således som denne har fundet udtryk i retspraksis. På et enkelt punkt, hvor der råder nogen usikkerhed om erstatningsreglens anvendelsesområde, har kommissionen dog fundet det ønskeligt, at der ved en bestemmelse i loven tilvejebringes større klarhed. Det drejer sig om de tilfælde, hvor en sømand efter opsigelse fratræder på aftalt eller i medfør af udkastets § 6 bestemt fratrædelsessted før opsigelsesfristens udløb, og hvor denne "for tidlige afmønstring" er sket efter skibsførerens bestemmelse. Ved Højesterets dom af 3. maj 1935 (Ugeskrift for Retsvæsen 1935 s. 667) blev et sådant tilfælde, hvor sømanden var blevet afmønstret nogle få dage før opsigelsesfristens udløb, men med hyre til fristens udløb, anset for omfattet af erstatningsbestemmelsen. Det skal dog bemærkes, at sagen blev pådømt efter § 34 i sømandsloven af 1923, der havde en anden formulering end den gældende lovs § 34. Når fratrædelse i de omhandlede tilfælde sker med hyre og underhold til opsigelsesfristens udløb, finder kommissionen det ikke rimeligt, at sømanden kan kræve erstatning på 1 måneds hyre efter reglen i stk. 1. Der er derfor som stk. 3 indsat en ny bestemmelse om, at bestemmelserne i stk. 1 og 2 ikke finder anvendelse i de nævnte opsigelsestilfælde. Dette gælder, uanset om opsigelsen er afgivet af rederen (skibsføreren) eller af sømanden.

Ifølge sømandslovens § 34, stk. 3, har sømanden ret til den lovfikserede erstatning og den frie rejse mod staten i de tilfælde, hvor sømanden afskediges i medfør af § 32, stk. 2, fordi han som led i eller som følge af en i medfør af § 10, stk. 3 påbudt lægeundersøgelse bliver forhindret i at fortsætte tjenesten. Denne bestemmelse har i visse tilfælde ført til mindre rimelige resultater. Der har foreligget tilfælde, hvor lægeundersøgelsen har kunnet afsluttes på få dage, hvorefter sømanden påny har fået hyre, men desuagtet har haft ret til 1 eller 3 måneders hyre, alt efter om han hørte til det menige mandskab eller til skibsofficersgruppen. På den anden side findes der også eksempler på, at den påbudte lægeundersøgelse har forhindret

en menig sømand i påny at lade sig forhyre i længere tid end den periode, erstatningshyren dækker. Dette er især tilfældet, når der skal foretages ventrikelskylning, idet resultatet normalt først foreligger ca. 6 uger efter skylningens foretagelse.

Bestemmelsen foreslås derfor i udkastets *stk. 4* ændret derhen at sømanden i de nævnte afskedstilfælde har ret til hyre af staten for den tid, han som følge af lægeundersøgelsen bliver forhindret i at lade sig forhyre. Forslaget forventes ikke at ville medføre øgede udgifter for statskassen.

Til § 20. Tjenesteforholdets ophør ved tab af skibet m. m.

Efter *stk. 1* ophører, hvis ikke andet følger af aftalen, en sømands tjenesteforhold, når skibet går tabt ved søulykke, eller hvis det efter en søulykke anses for uistandsætteligt. Sømanden har dog pligt til mod hyre og underhold at deltage i bjærgningen samt blive til stede til afgivelse af søforklaring. Bestemmelsen gentager sømandslovens § 41, stk. 1, dog er udtrykket “eller bliver det efter søulykke erklæret for uistandsætteligt” ændret til “eller anses det efter søulykke for uistandsætteligt”. Ændringen tilsigter at bringe bestemmelsens formulering i overensstemmelse med praksis, idet man i de tilfælde, hvor skibet er blevet vrag eller på anden måde er gået til grunde, ikke har fastholdt kravet om en egentlig besigtigelse med tilhørende kondemnationserklæring. Rederiansatte sømænd vil normalt ikke være omfattet af bestemmelsen, idet det sædvanligvis af tjenesteaftalen vil følge, at tjenesteforholdet til rederiet ikke ophører ved tab af skibet.

Stk. 2 svarer til sømandslovens § 41, stk. 3, men med den ændring, at sømandslovens § 41, stk. 3 kun gælder for den danske sømand, der har hjemsted her i riget, mens udkastets *stk. 2* gælder for alle søfarende, hvis tjenesteforhold ophører ved tab af skibet, samt at hjemrejse- og beklædningsudgifterne efter sømandslovens § 41, stk. 3 påhviler staten, mens disse udgifter efter udkastet påhviler rederen.

Statens udgifter i medfør af sømandslovens § 41 har andraget i:

1964-65:	2.900	kr.
1966-67:	56.000	kr.
1967-68:	65.400	kr.
1968-69:	17.756	kr.
1969-70:	5.919	kr.
1970-71:	34.090	kr.

Der er således tale om forholdsvis små beløb også sammenlignet med, hvad der går tabt ved et forlis. Sømandslovens bestemmelse om statens betalingspligt har givet anledning til administrative refusionsvanskeligheder. Dette skyldes, at det ofte først længe efter udgifternes afholdelse har kunnet klarlægges, hvem der endeligt skulle afholde udgifterne som følge af den ovenfor omtalte betingelse om erklæring for uistandsættelighed i sømandslovens § 41, stk. 1. Hertil kommer, at det i praksis ofte har voldt betydelige vanskeligheder at fastslå, hvilke besætningsmedlemmer der som rederiansatte ikke var omfattet af statens betalingspligt. Det er ikke fundet hensigtsmæssigt at lade staten dække udgifterne for nogle sømænd, mens rederen skal dække de tilsvarende udgifter for den voksende gruppe af rederiansatte sømænd.

Efter *stk. 2* vil den sømand, hvis tjenesteforhold er ophørt i medfør af *stk. 1*, have ret til fri hjemrejse med underhold samt nødvendig beklædning for rederens regning. For hjemrejsen finder bestemmelsen i § 8, stk. 2 om pligt til at overtage stilling på et andet skib tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen i udkastets *stk. 3* svarer til sømandslovens § 41, stk. 2. Under den i *stk. 2* nævnte hjemrejse har sømanden ret til hyre. Endvidere har han ret til hyre for den tid, han efter forliset er arbejdsløs, dog højst for 2 måneder udover den tid, for hvilken han får hyre efter *stk. 1*.

Til § 21. Hyren og dens beregning.

Stk. 1 gentager sømandslovens § 18, stk. 1 om, fra hvilket tidspunkt hyren begynder at løbe.

Stk. 2 gentager sømandslovens § 18, stk. 2, 1. pkt. om, til hvilket tidspunkt hyren løber.

Stk. 3 gentager den del af sømandslovens § 18, stk. 3, der udtaler, at hyre ikke betales for tid, i hvilken sømanden ulovligt unddrager sig tjenesten.

Stk. 4 gentager med en redaktionel ændring sømandslovens § 18, stk. 5 om en måneds længde ved beregningen af hyre for en del af en måned.

Stk. 5 gentager sømandslovens § 22, stk. 1 om beregning af hyre efter tid i de tilfælde, hvor hyren er fastsat til et bestemt beløb for rejsen.

Stk. 6 gentager sømandslovens § 22, stk. 2 om beregningen af hyre, når rejsen, for hvilken der er fastsat et bestemt hyrebeløb, varer kortere eller længere end forudsat ved forhyringen.

Stk. 7 gentager sømandslovens § 24, stk. 3 om beregning af hyre i tilfælde af, at skibet bliver borte.

Til § 22. Hyrens udbetaling.

Stk. 1 gentager sømandslovens § 19, stk. 1, hvorefter hyre kun kan fordres udbetalt, når skibet ligger i havn, og i samme land ikke oftere end hver 7. dag.

Stk. 2 gentager sømandslovens § 19, stk. 2, hvorefter hyren udbetales i rede penge eller, hvis sømanden kræver det, i anvisning på rederen, samt at sømanden kan kræve udbetaling i stedets mønt efter dagens kurs.

Stk. 3 gentager sømandslovens § 19, stk. 3 om sømandens adgang til vederlagsfrit gennem dansk konsul at sende hyremidler fra udlandet til Danmark med den udvidelse, at adgangen udover for den danske sømand også står åben for den her i riget hjemmehørende sømand.

Anordning nr. 4 af 12. januar 1953 om hjemsendelse af danske søfolks hyremidler omfatter danske søfolk, hvad enten de er forhyrede med danske eller udenlandske skibe. Med formuleringen af stk. 3 har kommissionen tilsigtet opretholdelse af den i anordningen fastsatte adgang for søfarende med tilknytning til det danske samfund til at kunne sende hyremidler til Danmark gennem danske konsuler.

Stk. 4 gentager sømandslovens § 20 om sømandens adgang til at fordre hyre udbetalt ved træksedler til bestemt person eller pengeinstitut her i riget.

Til § 23. Rederens adgang til at modregne i samt tilbageholde hyre.

I § 23 gentages med en enkelt ændring i stk. 2 sømandslovens § 21.

Efter stk. 1 kan rederen, bortset fra de tilfælde hvor det ved særlig lovbestemmelse er pålagt ham at tilbageholde i hyre, i hyren kun modregne beløb til dækning af disciplinbod eller erstatningsansvar, som sømanden har pådraget sig i den aktuelle tjeneste. Medmindre sømanden træffer anden bestemmelse, skal modregning ske i hyre, der udbetales sømanden, fremfor i hyre, der udbetales ved træksedler.

Efter stk. 2 har skibsføreren ret til af den hyre, sømanden selv kan hæve, d. v. s. hyren minus trækseddelbeløb, at tilbageholde en trediedel, indtil tjenesten fratrædes. Størrelsen af det maksimale beløb, der kan tilbageholdes, er efter sømandslovens § 21, stk. 2 en halv måneds hyre, hvilket maksimum foreslås nedsat til højst 7 dages hyre.

Fra de søfarendes side har der været fremsat forslag om, at stk. 2 burde udgå. Når bestemmelsen alligevel foreslås medtaget, har dette sin baggrund i de for søfarten gældende særlige vilkår. Efter udkastets § 22, stk. 1, der gentager

sømandslovens § 19, stk. 1, kan en sømand kræve hyre udbetalt, når skibet ligger i havn, dog ikke oftere end hver 7. dag i samme land. Især indenfor liniefarten kan dette ved mange havneanløb medføre, at en sømand kan kræve udbetalt hyre med meget korte intervaller, i ekstreme tilfælde flere gange på samme dag. Hvis der i slige tilfælde ikke var hjemmel til at sikre en vis margin gennem muligheden for tilbageholdelse af en mindre del af hyren, ville dette medføre, at man i skibet, hver gang en sømand krævede hyre udbetalt, måtte foretage en fuldstændig opgørelse over sømandens tilgodehavende, herunder sømandsskattetilsvaret, hvilket ikke i alle tilfælde kan anses for hensigtsmæssigt eller rimeligt.

Til § 24. Opgørelse over indtjent hyre.

I bemærkningerne til § 3 er nærmere redegjort for forslaget om at erstatte den del af afregningsbogen, der indeholder tjenesteaftalen, med et mere tidssvarende system. Afregningsbogen indeholder imidlertid udover tjenesteaftalen tillige regnskabsmæssige oplysninger over indtjent hyre m. m. For at sikre sømanden samme regnskabsmæssige oplysninger som efter sømandslovens § 11, stk. 5 in fine er i § 24 fastsat, at der skal udleveres sømanden en månedlig opgørelse over indtjent hyre med tillæg, udbetalt hyre og, hvis udbetaling foretages i anden mønt end den aftalte, den kurs, der lægges til grund.

Da bestemmelsen tilsigter i hele tjenesteperioden at sikre sømanden periodevis regnskabsmæssige opgørelser, følger heraf, at sømanden ved tjenesteforholdets ophør har krav på en slutopgørelse for den sidste opgørelsesperiode uanset dennes længde.

Det er forudsat, at opgørelsen indeholder alle for sømanden fornødne specificerede afregningsoplysninger.

Det er bl. a. af hensyn til indpasningen i de enkelte rederiers regnskabssystemer ikke fundet hensigtsmæssigt at fastsætte formkrav for de periodevis opgørelser.

Til § 25. Fordeling af sparet hyre, når mandskabet formindskes under rejsen.

I *stk. 1* gentages bestemmelsen i sømandslovens § 23, stk. 1 om fordelingen af den hyre, rederen sparer ved, at en rejse helt eller delvis udføres med mindre mandskab end forudsat, alene med den ændring, at medens fordelingen af den sparede hyre efter sømandsloven skal ske ligeligt mellem sømændene af den formindskede mandskabsgruppe, skal fordelingen efter udkastet ske mellem sømændene i forhold til deres normale hyre. Sparet hyre ved forkortsejlad skal altid fordeles, medmindre det godtgøres, at formindskelsen ikke har påført mandskabsgruppen forøget arbejde. Det har ikke i hidtidige retstvister været muligt for rederen at føre dette bevis, hvorfor man har overvejet at lade denne del af bestemmelsen udgå. Man har imidlertid afstået herfra, da det ikke kan udelukkes, at der f. eks. ved en ændret organisation af arbejdet om bord kan opstå en situation, hvor en reder kan bevise, at der ikke er påført den formindskede mandskabsgruppe forøget arbejde.

I *stk. 2* er der indsat en begrænsning på størrelsen af en sømands ret til andel i sparet hyre, idet denne andel ikke kan overstige den hyre, han selv oppebærer.

I *stk. 3* gentages sømandslovens § 23, stk. 2 om, at der kun én styrmand tilbage, deles sparet styrmandshyre lige mellem ham og skibsføreren.

Til § 26. Hyrens ophør og efterhyre ved død.

Stk. 1 gentager bestemmelsen i sømandslovens § 24, stk. 1 om, at dør en sømand, løber hyren til og med dødsdagen, hvis den ikke ifølge bestemmelse i dette kapitel er ophørt at løbe på et tidligere tidspunkt.

I sømandslovens § 24, stk. 2, 1. pkt. er fastsat, at dør en dansk sømand, mens han er i rederens tjeneste, har hans enke eller børn under 18 år ret til hyre for 1 måned. Denne ret foreslås i udkastets *stk. 2, 1. og 2. pkt.* udbygget således, at retten til 1 måneds efterhyre for det første skal tilkomme ægtefælle - altså også en enkemand - eller børn under 18 år efter enhver sømand, være sig dansk eller udenlandsk, der dør, medens han er i rederens tjeneste. Dernæst foreslås størrelsen af efterhyren i lighed med, hvad der er tilfældet i funktionærlovens § 8, sat i forhold til længden af afdødes ansættelsestid hos rederen, således at efterhyren udgør 2 eller 3 måneders hyre, når sømanden ved dødsfaldet har haft uafbrudt ansættelse i rederens tjeneste i henholdsvis 2 eller 3 år.

Efter stk. 2, 3. og 4. pkt., der gentager bestemmelserne i sømandslovens § 24, stk. 2, 2. og 3. pkt., skal samme efterhyre som fastsat i stk. 2, 1. og 2. pkt. betales af rederen, hvis sømanden dør, medens han har ret til sygehyre efter § 29, stk. 2, idet rederen dog som hidtil i disse tilfælde i efterhyren kan fradrage sygehyre, som han har betalt eller skal betale.

Til § 27. Omfanget af sygeplejen.

Udkastet svarer til sømandslovens § 27 om retsstillingen, når sømanden bliver syg under tjenesten, især om hvorledes skibsledelsen skal sørge for hans pleje og for hans person iøvrigt. Om hvorledes den økonomiske byrde ved plejen af en syg sømand skal fordeles henvises til § 30.

Til § 28. Forholdene, når syg sømand efterlades i udlandet.

Udkastet svarer bortset fra redaktionelle ændringer til sømandslovens § 31, stk. 1.

Til § 29. Hyre og sygehyre under sygdom.

Udkastets *stk. 1 og 2, 1. og 2. pkt.* træder i stedet for sømandslovens § 18, stk. 2, 2. pkt. Det følger forudsætningsvis af sømandslovens § 18, at arbejdsudygtighed på grund af sygdom for så vidt betragtes som lovligt forfald, som den syge sømand principielt har ret til løbende hyre, normalt til han fratræder tjenesten om bord (afmønstres). Man har imidlertid fundet det naturligt, at der i sømandsloven i lighed med medhjælperlovens §§ 14 og 16 og funktionærlovens § 5 optages en bestemmelse herom, hvorfor der i udkastets *stk. 1* foreslås optaget en bestemmelse om, at en sømand under tjenesten har ret til hyre, selvom han er arbejdsudygtig som følge af sygdom eller legemsskade.

Efter *stk. 2, 1. pkt.* løber en ved tjenestens ophør syg eller skadet sømands hyre videre, så længe arbejdsudygtigheden består, dog ikke udover 2 måneder. Bestemmelsen svarer i realiteten til sømandslovens § 18, stk. 2, 2. pkt. med den udvidelse, at det menige mandskab i stedet for indtil 1 måneds sygehyre får ret til indtil 2 måneders sygehyre. Om skibsofficerers retsstilling ved sygdom henvises til §§ 35, stk. 1, og 36 og bemærkningerne hertil.

Stk. 2, 2. *pkt.* om, at en sømand, med mindre bestemte tegn på sygdom er påvist, ikke har ret til hyre i flere dage, end han har været i tjenesten, svarer til sømandslovens § 18, stk. 2 in fine.

I *stk. 2, 3. pkt.* foreslås det, at staten, såfremt en sømands arbejdsudygtighed skyldes kønssygdom, træder i rederens sted og udreder sygehyren. Bestemmelsen er begrundet i det offentlige interesse i bekæmpelsen af kønssygdomme, hvilket hensyn gør sig gældende overfor alle søfarende. Udover statens overtagelse af redernes hidtidige sygehyreudgifter til kønssyge danske søfarende indebærer forslaget i forhold til sømandsloven en udvidelse ved også at give udlændinge ret til sygehyre på lige fod med danske søfarende. Statens udgift til sygehyre til kønssyge søfarende skønnes ikke at ville overstige 100.000 kr. årlig.

Efter *stk. 3*, der træder i stedet for sømandslovens § 18, stk. 3 bortset fra 1. led og § 18, stk. 4, er fastsat, hvilke indskrænkninger der skal gælde for den i stk. 1 og 2 fastsatte ret for sømanden til løbende hyre og sygehyre. Sømanden vil herefter ikke have ret til hyre for den tid, han er arbejdsudygtig som følge af sygdom eller legemsskade, han svigagtigt har fortiet ved ansættelsen, ligesom han, når bortses fra kønssygdom, heller ikke vil have ret til hyre, hvis han efter ansættelsen har pådraget sig sygdommen eller skaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed. Særreglen om ret til hyre eller sygehyre ved arbejdsudygtighed som følge af kønssygdom foreslås udvidet til også at omfatte udenlandsk sømand.

I *stk. 4* er der som omtalt i bemærkningerne til § 11 optaget en bestemmelse om efterhyre til en kvindelig søfarende, hvis tjenesteforhold ophører på grund af graviditet. Ifølge udkastet skal rederen for den tid, en kvindelig søfarende er arbejdsløs efter tjenestens ophør som følge af graviditet, betale hende hyre i indtil 2 måneder. Man forudsætter herved, at nævnte efterhyreperiode på indtil 2 måneder kan medregnes ved opgørelse af den i § 8 i lov nr. 236 af 3. juni 1967 om børnetilskud og andre familieydelse med senere ændringer omhandlede arbejdsperiode, jfr. den som bilag nr. 4 optagne skrivelse af 6. november 1969 fra socialministeriet. For at undgå misbrug af denne ret til efterhyre er det i 2. *pkt.* fastsat, at en kvindelig søfarende ikke har ret til efterhyre, hvis hun ved sin ansættelse har fortiet, at hun var gravid, eller har undladt at oplyse, at hun har mærket symptomer, som kunne tyde på graviditet.

I *Stk. 5* foreslås indført en bestemmelse om, at er en sømand gennem en social tryghedsordning sikret dagpenge under sygdom eller graviditet, har sømanden alene krav på at få udbetalt hyre med det beløb, som hyren måtte overstige dagpengene for den samme periode. Det samme skal efter sidste punktum gælde, såfremt en gravid kvindelig søfarende er berettiget til at få udbetalt arbejdsløshedsunderstøttelse. Ved en social tryghedsordning er alene tænkt på en offentlig ordning, men derimod ikke på de forsikringer, den enkelte på privat basis måtte have tegnet.

Til § 30. Betaling af pleje, rejse m. m. ved sygdom.

Udkastet, der dækker området i sømandslovens § 28, fastsætter, i hvilket omfang rederen skal afholde udgifterne til pleje og fri rejse for en syg eller skadet søfarende.

Ved udkastets udformning har man tilstræbt at tage højde dels for søfartens særlige forhold og sædvaner, dels for den nyordning, der vil følge af lov nr. 311 af 9. juni 1971 om offentlig sygesikring.

Efter sygeforsikringsloven havde en søfarende ret til medlemskab af en sygekasse på samme vilkår som øvrige borgere. Efter loven kunne de fleste ydelser imidlertid kun gives inden for landets grænser, hvilket medførte, at medlemskab af en sygekasse blev uden væsentlig betydning i sygdomstilfælde, der ramte en søfarende under sejlads i udenrigsfart. Dette førte til, at et betydeligt antal søfarende ikke var nydende sygekassemedlemmer og derfor alene var sikret i sygdomstilfælde i det omfang, sømandslovens § 28 fastlægger.

Gennemførelsen af lov nr. 311 af 9. juni 1971 om offentlig sygesikring medfører en ændring derved, at de søfarende i lighed med andre vil blive omfattet af den offentlige sygesikring.

Det har i kommissionen været overvejet, om der efter gennemførelsen af en obligatorisk offentlig sygesikring af de søfarende, der ydede sikring under de søfarendes ophold såvel her i landet som i udlandet, ville være behov for opretholdelse af sømandslovens sociale sygeforsikringsbestemmelser. Der er imidlertid i kommissionen enighed om, at principperne for omfanget af rederens plejepligt m. m. overfor en syg eller skadet søfarende fortsat bør fastlægges i sømandsloven uafhængig af, hvilke sikrings- eller forsikringsmæssige ordninger der måtte blive gennemført indenfor den almindelige sociallovgivning.

Efter kommissionens opfattelse bør den offentlige sygesikring for de søfarendes vedkommende udformes på en sådan måde, at retten til ydelserne, herunder betaling af rejseudgifter, også skal gælde under ophold udenlands, og at alle udenlandske søfarende, der er forhyrede med dansk skib, omfattes af sygesikringen i et omfang svarende til de pligter, rederen efter sømandsloven har over for den syge sømand, jfr. betænkning nr. 568/1970 om sikring af søfarende i sygdomstilfælde. Kommissionen forudsætter herved, at rederen hos den offentlige sygesikring kan få refunderet udlæg til pleje og fri rejse til syge og skadede søfarende, og at nyordningen ikke medfører øgede udgifter for rederne.

I *stk. 1* fastsættes, at under tjenesten bærer rederen med de i *stk. 3-5* anførte undtagelser alle udgifter ved en sømands pleje. Efter sømandslovens § 28, *stk. 1* bærer rederen plejeudgifterne, sålænge tjenesteforholdet består. Da imidlertid udtrykket tjenesteforholdet er flertydigt, idet det alt efter omstændighederne kan dække såvel ansættelsesforholdet til et bestemt skib som ansættelsen i rederiet som sådant, har man ændret "sålænge tjenesteforholdet består" til "under tjenesten", hvilket vil sige under ansættelsen på det enkelte skib. Denne ændring svarer til den inden for området udviklede praksis.

Om rederens udvidede plejepligt overfor rederiansatte menige søfarende henvises til § 34, overfor skibsofficerer til § 35, *stk. 1*, jfr. § 34, og overfor skibsføreren til § 43, nr. 9.

Efter sømandslovens § 28, *stk. 2, 1. pkt.* har ved tjenesteforholdets ophør en syg eller tilskadekommet sømand som hovedregel ret til pleje for rederens regning i indtil 12 uger, hvis han er dansk og plejes i udlandet, og ellers i indtil 6 uger. Efter kommissionens opfattelse bør plejerettens omfang ikke være afhængig af den søfarendes nationalitet. Det foreslås derfor i *stk. 2, 1. pkt.*, at en ved tjenestens ophør - d. v. s. fratræden fra tjeneste på det bestemte skib - syg eller tilskadekommet sømand med de i *stk. 3-5* nævnte undtagelser har ret til pleje for rederens regning i indtil 12 uger, dog

ikke udover 2 uger efter, at han er ankommet til det land, hvor den pågældende er hjemmehørende. Som hidtil er det rederen, der skal afholde udgifterne, og konsulen, der afgør, hvor sømanden skal plejes.

I stk. 2, 2. pkt. gentages sømandslovens § 28, stk. 2, 2. pkt., hvorefter fristen for plejeretten regnes fra afmønstringen eller, hvis sømanden ikke afmønstres, fra den dag, da skibet afgår.

Efter sømandslovens § 28, stk. 2, 3. pkt. har en dansk sømand, der har hjemsted her i riget, og som afmønstres som følge af sygdom eller legemsskade, eller som ved sin fratræden lider af sådan sygdom eller legemsskade, som kan foranledige afmønstring, desuden ret til fri rejse med underhold for rederens regning til hjemstedet. Efter kommissionens opfattelse bør de søfarendes frie rejseret ved sygdom udvides til på samme måde som efter § 28 i den norske sømandslov at omfatte alle søfarende uanset nationalitet alene med den modifikation, at rederen, for så vidt angår søfarende, der ikke er hjemmehørende her i riget, kan vælge enten at sende den syge til hjemstedet eller til forhyringsstedet.

Det foreslås derfor i udkastets stk. 2, 3. pkt., at såfremt en sømand som følge af sygdom eller legemsskade afmønstres, eller hvis han ved fratrædelsen led af en afmønstringsberettigende sygdom eller legemsskade, har sømanden ret til fri rejse med underhold til hjemstedet for rederens regning. Efter stk. 2, 4. pkt. kan rederen dog, såfremt sømanden ikke er hjemmehørende i Danmark, i stedet for hjemrejse vælge at betale sømandens rejse med underhold til den havn, hvor sømanden blev forhyret, forudsat at myndighederne i forhyringshavnen ikke nægter sømanden adgang til landet eller betinger hans adgang dertil af en sikkerhed, som han ikke kan stille. Disse bestemmelser udelukker naturligvis ikke, at den syge sømand uden forøget udgift for rederen kan vælge at blive sendt til et andet sted end hjemsted eller forhyringshavn.

Svarende til sømandslovens § 28, stk. 2, 4. pkt. fastsætter udkastets stk. 2, 5. pkt., at gør sømanden krav på fri rejse, og hans helbredstilstand tillader det, finder bestemmelsen i udkastets § 8, stk. 2 om pligt til at tage stilling på et andet skib tilsvarende anvendelse.

I stk. 3 gentages i 1. pkt. bestemmelsen i sømandslovens § 28, stk. 3, 1. pkt., hvorefter den sømand, der ved sin ansættelse svigagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden, ikke får ret til pleje eller fri rejse for rederens regning. Efter sømandslovens § 28, stk. 3, 2. pkt. får en sømand, når undtages kønssygdom, som dansk sømand lider af, heller ikke ret til pleje og fri rejse, såfremt han har pådraget sig sygdommen eller legemsskaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed. Baggrunden for at gøre en undtagelse for kønssygdomme er ønsket om at fremme sygdomsbekæmpelsen. Kommissionen finder, at hensynet til sygdomsbekæmpelsen gør sig gældende uanset den kønssyge sømands nationalitet, hvorfor man foreslår, at den hidtidige nationalitetsbegrænsning ophæves. Efter udkastets stk. 3, 2. pkt. har en sømand, når undtages kønssygdom, ikke ret til pleje og fri rejse, såfremt han efter ansættelsen har pådraget sig sygdommen eller skaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed.

I stk. 4 fastsættes, svarende til sømandslovens § 28, stk. 4 alene med den ændring, at nationalitetskriteriet er ændret til et bopælskriterium, at hvis sømanden er hjemmehørende her i riget og lider af kønssygdom eller tuberkulose, overtager staten udgifterne ved den i stk. 2, jfr. stk. 3, nævnte pleje og hjemrejse.

Udkastets stk. 5 svarer til sømandslovens § 28, stk. 5, dog at bestemmelsen foreslås udvidet til også at omfatte pligten til at bekoste en hjemrejse (eller en rejse til forhyringsstedet).

Til § 31. Refusion af udgifter til syg eller skadet sømand, som ikke påhviler rederen.

Udkastet erstatter med enkelte ændringer sømandslovens § 31, stk. 2. Kredsens af søfarende foreslås udvidet fra "en dansk sømand" til "en dansk eller her i riget hjemmehørende sømand". Endvidere er det i udkastet udtrykkelig fremhævet, at der skal være tale om en syg eller skadet sømand.

Ved etableringen af en obligatorisk offentlig sygesikring for de søfarende findes de her omhandlede statsudgifter, der er af en meget ringe størrelsesorden, naturligt at burde dækkes af en sådan ordning.

Bestemmelsen i sømandslovens § 31, stk. 2 om refusion af de omhandlede udgifter ved sømandens død er af systematiske grunde flyttet til udkastets § 33, stk. 3.

Til § 32. Ordning af begravelse m. m. ved en sømands død.

Stk. 1 svarer bortset fra 2. pkt. til sømandslovens § 29, stk. 1.

Efter 1. pkt. skal skibsføreren, når en sømand dør, underrette afdødes nærmeste pårørende samt sørge for afdødes begravelse eller ligbrænding. I 2. pkt. foreslås indføjet en bestemmelse om, at indtræffer dødsfaldet i udlandet, skal skibsføreren tillige underrette nærmeste danske konsul. Hvis ligbrænding finder sted, skal efter 3. pkt. skibsføreren sørge for askens hjemsendelse. Om afholdelse af udgifterne til de her omhandlede foranstaltninger henvises til § 33.

Stk. 2 om udarbejdelse af fortegnelse over afdødes efterladenskaber m. m. samt om, hvorledes man om bord skal forholde sig med disse ting, svarer til sømandslovens § 29, stk. 2, 1. og 2. pkt. Bestemmelsen i sømandslovens § 29, stk. 2, 3. pkt. om, hvorledes man kan forholde sig med fordærlige ting, må anses for unødvendig og er derfor ikke medtaget i udkastet.

Til § 33. Dækning af udgifterne ved sømands begravelse m. m.

Stk. 1 og 2 svarer til sømandslovens § 30 (stk. 1 og 2) bortset fra, at ordene "en dansk sømand" i sømandslovens § 30, stk. 2 i udkastets stk. 2 er ændret til "en sømand".

Som nævnt i bemærkningerne til § 31 er i *stk. 3* medtaget en bestemmelse, der reelt dækker den del af sømandslovens § 31, stk. 2, der omhandler adgangen til i visse særlige tilfælde at få refusion af statskassen af udgifter opstået i forbindelse med en sømands død.

Til § 34. Aftale om fortsat tjeneste i rederiet (rederiansættelse).

De i udkastets §§ 3-33 foreslåede bestemmelser angående tjenesteaftalen er af de grunde, der er anført i det indledende afsnit, side 8-9, i første række udformet med henblik på den traditionelle ansættelsesform, ansættelse på et bestemt skib, men finder, ligesom de tilsvarende regler i sømandsloven, i princippet også anvendelse på den rederiansatte sømands tjenesteaftale. Ofte vil en del af de bestemmelser, der kan fraviges ved parternes aftale, imidlertid ikke komme til anvendelse, når der foreligger en rederiansættelse, enten fordi aftalen udtrykkeligt fraviger lovens regler, eksempelvis angående opsigelsesfrist og fratrædelsessted, eller fordi en sådan fravigelse må antages at være forudsat som et naturligt led i rederiansættelse, jfr. herved bemærkningerne til udkastets § 16 om retten til at kræve afsked ved flagskifte m. v. og til udkastets § 20 om tjenesteforholdets ophør ved forlis m. v.

Kommissionen har indgående overvejet, om der er behov for særlige lovbestemmelser om de rederiansattes tjenesteaftale. Efter kommissionens opfattelse er dette kun tilfældet, for så vidt angår bestemmelserne om sømandens rettigheder ved sygdom m. v. og død. Bestemmelsen i sømandslovens § 18, stk. 2 om retten til sygehyre antages ikke at omfatte de tilfælde, hvor en rederiansat sømand bliver arbejdsudygtig på et tidspunkt, da han vel er ansat i rederiet, men ikke er sat til tjeneste på et af rederiets skibe. Det er også den almindelige opfattelse, at bestemmelserne i sømandslovens § 28 om ret til pleje og hjemrejse kun er anvendelige, såfremt sygdommen eller skaden er indtrådt, medens den rederiansatte sømand var i tjeneste på et skib.

Kommissionen foreslår i udkastets § 34 en udvidelse af den rederiansatte sømands rettigheder ved sygdom m. v. og død. Efter 1. pkt. skal bestemmelserne i udkastets § 29 om hyre under sygdom (skade) og graviditet og § 26 om efterhyre ved død for den rederiansatte sømands vedkommende finde anvendelse, selvom han ikke var i tjeneste på et af rederiets skibe på tidspunktet for arbejdsudygtighedens indtræden. Efter 2. pkt. skal det samme gælde bestemmelserne i udkastets § 30, stk. 2 om ret til pleje og fri rejse og § 33 om betaling af begravelsesudgifter m. v., men dog kun såfremt sygdommen (skaden) eller dødsfaldet er indtrådt under et af rederen beordret ophold uden for sømandens hjemland. Retten til pleje for rederens eller statskassens regning omfatter endvidere kun pleje, der ydes uden for sømandens hjemland i indtil 12 uger fra sygdommens (skadens) indtræden.

Bestemmelserne i udkastets § 34 finder i princippet anvendelse på såvel det menige mandskab som skibsofficererne, for hvis vedkommende der dog foreslås visse særregler, jfr. udkastets §§ 35-36 og bemærkningerne hertil, smh. for skibsførerens vedkommende med udkastets § 41, stk. 3.

Til §§ 35-39. Særlige bestemmelser om skibsofficerernes tjenesteaftale.

I §§ 35-39 er samlet særbestemmelserne vedrørende skibsofficerernes tjenesteaftale (bortset fra den specielle bestemmelse om fordeling af sparet hyre i udkastets § 25, stk. 3). Om begrebet skibsofficer og særbestemmelsernes anvendelsesområde henvises til bemærkningerne til § 1, stk. 2.

Til § 35. Opsigelsesvarsler.

Som det er tilfældet efter sømandsloven, vil udkastets bestemmelser om tjenesteaftalen som hovedregel være fælles for skibsofficererne og det menige mandskab, jfr. *stk. 1*, hvorefter de i de foregående paragraffer givne bestemmelser finder tilsvarende anvendelse på en skibsofficers tjenesteaftale med de nedenfor nævnte undtagelser.

I forhold til sømandsloven foreslås fælles bestemmelser således indført, for så vidt angår sygehyrens varighed (sømandslovens § 18, stk. 2, smh. med udkastets § 29, stk. 2), og for så vidt angår erstatningsbestemmelsen vedrørende den for en bestemt rejse forhyrede (sømandslovens § 37, smh. med udkastets § 15). Det samme gælder bestemmelsen om erstatning ved afsked i forbindelse med en påbudt lægeundersøgelse (sømandslovens § 32, stk. 2, smh. med udkastets § 17, stk. 2). De i udkastets §§ 11 og 17, stk. 1, 2. pkt., jfr. § 29, stk. 4, foreslåede nye bestemmelser om afsked i anledning af graviditet er også fælles for de to mandskabsgrupper.

Særbestemmelser for skibsofficererne vil efter udkastet fortsat gælde opsigelsesvarslets længde (sømandslovens § 13, stk. 3, jfr. § 15, smh. med udkastets § 5, jfr. § 7, og § 35, stk. 2-4) og erstatningshyrens størrelse (minimum) (sømandslovens § 34, stk. 1, smh. med udkastets § 19, stk. 1, og § 37).

Nye undtagelser eller funktionærretlige særbestemmelser for skibsofficerer foreslås indført angående rederens (skibsførerens) ret til at afskedige en skibsofficer i sygdomstilfælde (udkastets § 36) og angående ret til fratrædelsesløn til godtgørelse ved usaglig opsigelse m. v. (udkastets §§ 38 og 39).

I *stk. 2* bestemmes, at hver af parterne, såfremt ikke andet følger af aftalen, ved opsigelse kan bringe tjenesteforholdet til ophør med 3 måneders varsel. Som efter den tilsvarende kontraktsudfyldende bestemmelse i sømandslovens § 13, stk. 3 kan parterne i princippet frit aftale såvel et kortere som et længere varsel (om begrænsninger i denne frihed henvises til bemærkningerne nedenfor til § 35, stk. 3, samt til § 7, jfr. § 35, stk. 4). Efter den mellem Danmarks Rederiforening og Dansk Styrmandsforening indgåede overenskomst ansættes en styrmand i rederiet med 3 måneders gensidig opsigelse (for 2., 3. og 4. styrmænds vedkommende dog med 1 måneds opsigelse inden for det første ansættelsesår i rederiet). Efter 5 års ansættelse forlænges opsigelsesfristen til 4 måneder. I det væsentlige tilsvarende bestemmelser er optaget i rederiforeningens overenskomster med Maskinmestrenes Forening, Radiotelegrafistforeningen af 1917 og Sø-Restaurations Forbund i Danmark.

I *stk. 3* foreslås optaget en ufravigelig bestemmelse om, med hvor kort et varsel rederen kan opsiges en skibsofficer, jfr. herved princippet i funktionærlovens § 2. Efter bestemmelsen i *1. pkt.* skal opsigelse fra rederens side - uden hensyn til, hvad der er bestemt i aftalen - ske med mindst 1 måneds varsel i det første ansættelsesår og derefter med mindst 3 måneders varsel.

Bestemmelsen omfatter ikke aftaler om ansættelse for et bestemt tidsrum eller for en bestemt rejse, hvor tjenesteforholdet ophører uden varsel, når det aftalte tidsrum er forløbet eller rejsen er endt. Fortsætter tjenesteforholdet herudover, må bestemmelsen i *stk. 3, 1. pkt.* derimod finde anvendelse.

Efter *2. pkt.* skal bestemmelsen i *1. pkt.* ikke gælde ved aftaler om tjeneste som afløser, forudsat at tjenesten ikke varer udover 9 måneder. Denne undtagelse fra hovedreglen tager i første række sigte på ferie- og sygeafløsere, men omfatter også anden form for afløsertjeneste. Varer tjenesten i mere end 9 måneder, kommer hovedreglen i *1. pkt.* til anvendelse på ansættelsen. Det må i påkommende tilfælde påhvile rederen at godtgøre, at der foreligger en aftale om tjeneste som afløser. Ved "ansættelse på prøve" finder hovedreglen i *1. pkt.* anvendelse.

Som gældende for alle opsigelige tjenesteaftaler bestemmes det i 3. pkt., at opsigelsesfristen ikke må være kortere for rederen end for skibsofficeren, jfr. den tilsvarende bestemmelse i udkastets § 5, 2. pkt.

Det følger af stk. 4, at bestemmelsen i udkastets § 7 om retten til at fratræde efter en vis tids tjeneste fortsat også skal gælde for skibsofficererne, blot med den forskel fra det menige mandskab, at opsigelsesvarslet, i mangel af aftale om et kortere varsel, skal være 3 måneder. Der henvises iøvrigt til bemærkningerne til § 7.

Til § 36. Tjenesteforholdets ophør ved arbejdsudygtighed som følge af sygdom m. v.

Efter sømandslovens § 32, stk. 1 kan skibsføreren afskedige en sømand, herunder en skibsofficer, hvis denne som følge af sygdom eller legemsskade for længere tid er uskikket til at udføre sit arbejde, eller hvis han lider af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende. Hvis ikke andet følger af aftalen, kan "sygeafsked" ske, uanset om skibsofficeren uden for sygdomstilfælde har krav på eksempelvis 3 måneders opsigelsesvarsel eller et endnu længere varsel. På den anden side vil den afskedigede skibsofficer normalt have ret til indtil 2 måneders sygehyre efter sømandslovens § 18 og eventuelt ret til pleje og hjemrejse efter sømandslovens § 28.

Efter bestemmelsen i udkastets § 36, stk. 1 vil adgangen til sygeafsked af en skibsofficer som hovedregel bortfalde, således at arbejdsudygtighed som følge af sygdom principielt skal betragtes som lovligt forfald, jfr. princippet i funktionærlovens § 5. Vil rederen (skibsføreren) bringe tjenesteforholdet til ophør, må det derfor ske ved opsigelse. Er skibsofficeren for længere tid uskikket til at udføre sit arbejde, kan han imidlertid efter 2. pkt. opsiges til fratrædelse uden hensyn til, hvad der i tjenesteaftalen måtte være bestemt om fratrædelsessted. Det samme gælder, hvis skibsofficeren lider af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende.

Adgangen til at afskedige en skibsofficer i sygdomstilfælde foreslås bevaret i et vist omfang. Efter stk. 2, 1. pkt. finder bestemmelserne i udkastets § 17, stk. 1 om afsked som følge af sygdom eller legemsskade tilsvarende anvendelse, såfremt en skibsofficer er forhyret for bestemt tid eller for en bestemt rejse eller som afløser inden for det i § 35, stk. 3 nævnte tidsrum på 9 måneder. I disse tilfælde kan en skibsofficer altså afskediges i samme omfang som efter gældende ret, d. v. s. når han som følge af sygdommen (skaden) for længere tid er uskikket til at udføre sit arbejde eller lider af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende. Afsked kan efter 2. pkt. endvidere ske, hvis en skibsofficer ved sin ansættelse svigagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden, eller han efter ansættelsen har pådraget sig sygdommen eller skaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed.

Den i § 35, stk. 1 foreslåede begrænsning i afskedsretten omfatter ikke den specielle bestemmelse om ret til at afskedige en sømand, der - uden at være fundet syg - som led i eller som følge af en påbudt lægeundersøgelse bliver forhindret i at fortsætte tjenesten, jfr. bestemmelsen i udkastets § 17, stk. 2, der i henhold til § 35, stk. 1 finder anvendelse på skibsofficerer, selvom de ikke er ansat på en af de i § 35, stk. 2 nævnte måder. Det samme gælder den i udkastets § 17, stk. 1, 2. pkt. foreslåede ret til at afskedige en søfarende, der som følge af graviditet bliver ude af stand til at varetage sin tjeneste.

Bestemmelsen i stk. 3 afgrænser nærmere retten til sygehyre efter tjenesteforholdets ophør i opsigelsestilfældene, hvor den arbejdsudygtige skibsofficer har ret til hyre, medens opsigelsesfristen løber ("opsigelseshyre"), jfr. bemærkningerne i det indledende afsnit, side 10-11. Var tjenesteforholdet opsagt, da skibsofficeren blev arbejdsudygtig, eller opsiges det herefter, løber efter 1. pkt. sygehyre vel fra tjenesteforholdets (opsigelsesfristens) udløb, men således at det i § 29, stk. 2, jfr. § 34, nævnte tidsrum for den maksimale sygehyre 2 måneder regnes fra det tidspunkt, da skibsofficeren som arbejdsudygtig fratrådte tjenesten om bord. Har den arbejdsudygtige skibsofficer ved sin fratrædelse af tjenesten om bord ret til "opsigelseshyre" i mindst 2 måneder, opnår han ikke tillige ret til sygehyre efter § 29. Udløber opsigelsesfristen derimod inden 2 måneder efter fratrædelsen, får skibsofficeren ret til sygehyre til det tidspunkt, da der er forløbet 2 måneder fra fratrædelsen. Resterer der eksempelvis ved fratrædelsen en opsigelsesfrist på 1 måned, har skibsofficeren efter fristens udløb ret til indtil 1 måneds sygehyre. Sker fratrædelsen samtidig med opsigelsesfristens udløb, har den arbejdsudygtige skibsofficer ret til indtil 2 måneders sygehyre.

Efter 2. pkt. gælder samme regel i de tilfælde, hvor en skibsofficer bliver arbejdsudygtig på et tidspunkt, da han ikke var i tjeneste på et af rederiets skibe, f. eks. i en ventetidsperiode. I disse tilfælde regnes de 2 måneder fra

arbejdsudygtighedens indtræden. Bestemmelserne i stk. 3 finder anvendelse, hvad enten opsigelse er sket fra rederens (skibsførerens) side eller fra skibsofficerens side.

Efter *stk. 4* skal bestemmelserne i § 34 om den rederiansatte sømands ret til hyre under sygdom (legemsskade) eller graviditet og til pleje og eventuel hjemrejse ved sygdom eller legemsskade (arbejdsudygtighed) indtruffet, medens sømanden ikke er i tjeneste på skib, finde anvendelse på en skibsofficer, selvom hans tjenesteforhold ikke er knyttet til rederiet som anført i § 34. Det tilsvarende skal gælde, for så vidt angår retten efter § 26 til efterhyre ved død. I opsigelsestilfældene skal sygehyrebestemmelserne dog selvsagt kun anvendes i det omfang, disse bestemmelser ifølge § 36, stk. 3 gælder for den rederiansatte skibsofficer.

De af kommissionen foreslåede ufravigelige bestemmelser om et mindstevarsel ved opsigelse fra rederens side (§ 35, stk. 3) og om, at arbejdsudygtighed som følge af sygdom er lovligt forfald (§ 36, stk. 1), må som funktionærretlige beskyttelsesregler også gælde for den ikke rederiansatte skibsofficer. Disse bestemmelsers sammenhæng med reglerne om skibsofficerernes rettigheder i sygdomstilfælde, navnlig om retten til sygehyre, taler for, at den i § 34 fastsatte udvidelse af anvendelsesområdet for reglerne om sygehyre, pleje m. v. skal gælde for skibsofficerer, selvom parterne har valgt en ansættelsesform, der ikke er en rederiansættelse som anført i § 34. Når bortses fra forhyring for en bestemt rejse, vil en skibsofficer iøvrigt oftest i praksis være rederiansat, men også retstekniske hensyn taler for en klar regel om, at de udvidede bestemmelser om sygehyre m. v. skal gælde for alle skibsofficerer, altså også i de tilfælde, hvor en skibsofficer undtagelsesvis ikke kan antages at være knyttet til rederiet som sådant på den i § 34 nævnte måde. Bliver således eksempelvis en ikke rederiansat skibsofficer arbejdsudygtig som følge af sygdom, medens opsigelsesfristen løber, vil han - i det i § 36, stk. 3 anførte omfang - have ret til sygehyre, selvom han ikke er i tjeneste på det skib, med hvilket han har været forhyret.

Til § 37. Erstatning ved uberettiget afsked af en skibsofficer.

Bestemmelsen svarer til udkastets § 19 blot med den forskel, at minimumserstatningen (erstatningshyren) er fastsat til 3 måneders hyre. Der henvises iøvrigt til bemærkningerne til § 19.

Til § 38. Særlig fratrædelsesløn.

Bestemmelsen svarer i princippet til funktionærlovens § 2 a.

Efter *stk. 1* skal rederen ved opsigelse af en skibsofficer, der har været uafbrudt beskæftiget hos rederen i 12, 15 eller 18 år, ved officerens fratræden betale et beløb svarende til henholdsvis 1, 2 eller 3 måneders hyre.

Bestemmelsen i stk. 1 finder dog efter *stk. 2* ikke anvendelse, såfremt skibsofficeren ved fratrædelsen vil oppebære pension fra rederen eller folkepension.

Efter *stk. 3* finder bestemmelsen i stk. 1 tilsvarende anvendelse, hvor skibsofficeren uberettiget afskediges.

Til § 39. Godtgørelse ved usaglig opsigelse m. v.

Bestemmelsen svarer i princippet til funktionærlovens § 2 b. Kommissionen har overvejet, om der bør indføres tilsvarende lovregler for det menige mandskab, men har fundet det rettest, at bestemmelser angående det her omhandlede spørgsmål for arbejdstagere, der ikke er funktionærer, i overensstemmelse med de her i landet hidtil fulgte principper fastsættes ved overenskomst mellem arbejdsmarkedets parter, jfr. § 4 i den tidligere hovedaftale af 18. november 1960 mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen De samvirkende Fagforbund.

Efter *stk. 1* kan der tillægges en opsagt skibsofficer, der er fyldt 20 år, og som har været uafbrudt beskæftiget i det pågældende rederi i mindst 1 år før opsigelsen, en godtgørelse på indtil 3 måneders hyre, såfremt opsigelsen ikke kan anses for rimeligt begrundet i officerens eller rederiets forhold. Bestemmelsen svarer i forenklet form til funktionærlovens § 2 b, stk. 1.

Efter *stk. 2*, der svarer til funktionærlovens § 2 b, stk. 2, kan godtgørelsen efter 10 års ansættelse udgøre 4 måneders hyre og efter 15 års ansættelse 6 måneders hyre.

Efter stk. 3 finder bestemmelserne i stk. 1 og 2 tilsvarende anvendelse i tilfælde af uberettiget afsked, jfr. herved funktionærlovens § 2 b, stk. 3.

Til § 40. Indgåelse af skibsførerens tjenesteaftale.

I 1. pkt. gentages sømandslovens § 1, hvorefter rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med skibsføreren om ansættelsesvilkårene. I 2. pkt. foreskrives, at der i denne aftale bl. a. skal indeholdes, hvad der er aftalt om fratrædelsessted og opsigelsesfrist.

I modsætning til det i § 3, stk. 1, 2. pkt. fastsatte krav om, at mandskabets skibstjenesteaftaler skal indeholdes i en af handelsministeren godkendt formular, er der ikke i § 40 foreskrevet noget om formen for skibsførerens tjenesteaftale.

Til § 41. Adgangen til at bringe skibsførerens aftale til ophør ved opsigelse og afsked.

Stk. 1 gentager sømandslovens § 3, stk. 1 om, at rederen til enhver tid kan afskedige skibsføreren.

Efter stk. 2 har den skibsfører, der afskediges på grund af uduelighed, uredelighed eller grov eller oftere gentagen fejl eller forsømmelse i tjenesten, ikke krav på hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste. Bestemmelsen svarer til sømandslovens § 5 alene med den forskel, at gentagne fejl eller forsømmelser i lighed med den strafferetlige bestemmelse i udkastets § 74, der gentager sømandslovens § 77, sidestilles med grov fejl eller forsømmelse.

Efter stk. 3, der erstatter sømandslovens § 2, stk. 1, § 3, stk. 2 og 3, og § 4, gøres bestemmelserne for skibsofficerer i §§ 35, stk. 2 og 3, og 36-39 anvendelige på ophøret ved opsigelse m. v. af skibsførerens tjenesteforhold. Der henvises til bemærkningerne til nævnte bestemmelser.

Til § 42. Skibsførerens stilling ved skibets forlis.

Stk. 1 svarer til sømandslovens § 6, stk. 1 alene med den ændring, at udtrykket "eller bliver det efter søulykke erklæret for uistandsætteligt" i lighed med, hvad der er tilfældet for den tilsvarende bestemmelse i § 20, stk. 1 om mandskabets retsstilling ved skibets forlis, er ændret til "eller anses det efter søulykke for uistandsætteligt". Om baggrunden for denne ændring henvises til bemærkningerne til § 20, stk. 1.

Stk. 2 svarer til sømandslovens § 6, stk. 2 alene med de forskelle, der følger af de foretagne ændringer i udkastets § 20, stk. 2 og 3 i forhold til sømandslovens § 41, stk. 2 og 3. Der henvises til bemærkningerne til § 20, stk. 2 og 3.

Til § 43. I hvilket omfang foranstående bestemmelser finder anvendelse på skibsførerens tjenesteforhold.

I bestemmelsen fastsættes, i hvilket omfang de foranstående §§ 3-34 skal finde anvendelse på skibsførerens tjenesteforhold.

Nr. 1 svarer til sømandslovens § 7, nr. 5 om foreskreven lægeundersøgelse.

Nr. 2 svarer til den del af sømandslovens § 2, stk. 1, der vedrører lovligt fratrædelsessted for skibsføreren.

Nr. 3 svarer til sømandslovens § 2, stk. 2 med den ændring, at tidsfristen er ændret fra halvandet år til 9 måneder, hvorved tidsfristen kommer til at svare til den for mandskabet gældende, jfr. udkastets § 7.

Nr. 4 om ret til fri hjemrejse efter 6 måneders tjeneste svarer til sømandslovens § 7, nr. 2 alene med de reelle ændringer, der følger af udkastets § 8, hvortil henvises.

Nr. 5 fastsætter, at såfremt omstændighederne tillader det, har skibsføreren på samme måde som mandskabet ret til afsked i tilfælde af, at hans ægtefælle eller barn er afgået ved døden eller er alvorlig syg. Når bestemmelsen i § 12, stk. 1 ikke ubetinget foreslås overført på skibsførerens tjenesteforhold, hænger dette sammen med, at det ikke kan udelukkes, at forholdene omkring driften af skibet kan være sådanne, at skibsførerens tilstedeværelse er absolut påkrævet. På den

anden side taler almene menneskelige hensyn for, at skibsføreren på samme måde som andre søfarende i videst muligt omfang har ret til at fratræde.

Nr. 6 tillægger skibsføreren samme ret som mandskabet til at kræve afsked, såfremt skibet mister retten til at føre dansk flag. Bestemmelsen er ny, for så vidt angår skibsføreren, idet han i modsætning til mandskabet ikke har denne ret efter sømandsloven.

Nr. 7 fastsætter, at skibsføreren på samme måde som mandskabet har krav på, at staten betaler ham hyre og hjemrejse, såfremt han afskediges, fordi han, uden at være fundet syg, som led i eller som følge af en påbudt lægeundersøgelse bliver forhindret i at fortsætte i tjenesten. Bestemmelsen er ny, for så vidt angår skibsføreren, idet han i modsætning til mandskabet ikke har denne ret efter sømandsloven. Statens udgifter efter denne bestemmelse skønnes at blive af yderst beskeden størrelse.

Nr. 8, der træder i stedet for sømandslovens § 7, nr. 3, jfr. § 24, tillægger skibsføreren samme ret til efterhyre ved død som andre skibsofficerer.

Nr. 9, der træder i stedet for sømandslovens § 4 og § 7, nr. 1, giver skibsføreren samme ret til hyre og pleje under sygdom samt fri rejse som skibsofficererne.

Nr. 10 tillægger som for mandskabets vedkommende rederen adgang til refusion fra staten af visse udgifter vedrørende skibsføreren, som det ikke efter dansk ret påhviler rederen at bære. Bestemmelsen, der er ny, for så vidt angår skibsføreren, skønnes ikke at ville betyde nogen nævneværdig udgift for staten.

Nr. 11 erstatter sømandslovens § 7, nr. 3, jfr. §§ 29 og 30, med de ændringer, der følger af udkastets §§ 32 og 33, hvortil henvises.

Nr. 12 erstatter sømandslovens § 7, nr. 4, jfr. § 42, med den ændring, der følger af udkastets § 55, hvortil henvises.

Til § 44. Kaplak og tantième til skibsføreren.

Udkastet svarer til sømandslovens § 8.

Til § 45. Skibsførerens myndighed.

Stk. 1. svarer til sømandslovens § 44, stk. 1, hvorefter skibsføreren har den højeste myndighed om bord.

Stk. 2 og 3 svarer til sømandslovens § 44, stk. 2 og § 45, stk. 4. Sølovens § 63, stk. 3 svarer i princippet til sømandslovens § 44, stk. 2.

Da man så vidt muligt bør lette den enkeltes adgang til at orientere sig om de rettigheder og pligter, der påhviler den pågældende inden for et område eller i en given situation, finder kommissionen, at der, uanset bestemmelsen i sølovens § 63, stk. 3, fortsat i tilknytning til sømandsloven bør findes samtlige tjeneste- og ansvarsregler, der angår mandskabet.

Til § 46. Fordeling af arbejdet og om ansvarsområdet for skibsofficerer m. fl.

Stk. 1 om, at der ved fordelingen af arbejdet skal tages hensyn til enhvers stilling om bord og så vidt muligt til hans faglige dygtiggørelse, svarer med enkelte redaktionelle ændringer til sømandslovens § 55, stk. 1.

I *stk. 2* foreslås af et flertal af kommissionen indsat en bestemmelse om, at handelsministeren efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd fastsætter de af hensyn til sikkerheden til søs fornødne bestemmelser om ansvarsområdet for skibsofficerer og andre, der har ledende stilling om bord. Med bestemmelsen tilsigtes alene en smidiggørelse af bestemmelserne i sømandslovens §§ 44-48, således at skibsofficerers tjeneste- og ansvarsområder ved administrative forskrifter kan ændres i det omfang, den fremtidige udvikling indenfor skibsfartserhvervet måtte tilsige noget sådant. Som bilag nr. 1 er optaget et udkast til en sådan bekendtgørelse om skibsofficerers tjeneste- og ansvarsområde om bord i skibe. Udkastet svarer bortset fra enkelte redaktionelle ændringer til sømandslovens §§ 45-48.

Et mindretal af kommissionen (Fønsskov, A. C. Hansen, Arne Jensen, Mols Sørensen og Udby-Hansen) har udtalt, at bestemmelsen i stk. 2, der giver handelsministeren meget vidtgående beføjelser, ikke bør indgå i loven, men at bestemmelserne om ansvarsfordelingen om bord som hidtil i sin helhed indarbejdes i lovteksten. Den rivende tekniske og anden udvikling, som skibsfarten har gennemløbet i efterkrigsårene, har ikke på noget område været hæmmet af, at ansvarsbestemmelserne er lovbundne. Der er heller ikke grund til at tro, dette vil blive tilfældet fremover. Subsidiært har mindretallet den opfattelse, at bestemmelserne om ansvarsfordeling bør indgå i en eventuel bekendtgørelse som en helhed, og ikke som foreslået kun delvist.

Til § 47. Pligten til at efterkomme ordrer, erstatningspligt m. v.

Efter *stk. 1* skal en sømand efterkomme de ordrer, han modtager i tjenesten, ligesom han ved tydeligt svar skal tilkendegive, at han har forstået disse. Han har endvidere pligt til at rette sig efter de bestemmelser, der gives for ordenen om bord. Bestemmelsen erstatter sømandslovens §§ 49, stk. 2, 50, stk. 1, og 51, stk. 1, alene med de ændringer, der følger af, at de i disse bestemmelser indeholdte etisk begrundede forskrifter er udeladt. Pligten for sømanden efter sømandslovens § 51, stk. 1 til at tiltræde tjenesten om bord til den fastsatte tid er udeladt som overflødig, idet sømandens tilsidesættelse af at tiltræde tjenesten til den fastsatte tid vil være omfattet af den ham påhvilende almindelige pligt til at efterkomme tjenstlige ordrer.

Stk. 2. om, at sømanden, hvis han bliver forhindret i at komme om bord i rette tid, straks skal underrette skibsføreren, svarer til sømandslovens § 51, stk. 5.

Efter bestemmelsen i sømandslovens § 52 kan skibsføreren i visse tilfælde lade en sømand bringe om bord ved politiets hjælp. Denne bestemmelse har de søfarendes organisationer foreslået ophævet som utidssvarende. Der er i kommissionen enighed om, at bestemmelsen stort set har virket til fordel for vedkommende sømand og i mange tilfælde har forhindret, at en beruset sømand er blevet agterudsejlet. Det må imidlertid antages, at samme resultat som regel vil opnås ved, at skibsføreren giver de stedlige myndigheder underretning om sømandens udeblivelse. Efter de stedlige regler vil det ofte påhvile skibsføreren at give en sådan underretning, men også iøvrigt vil det efter omstændighederne være naturligt, at skibsføreren for om muligt at undgå en også for sømanden uønskelig agterudsejling underretter de stedlige myndigheder. På denne baggrund har kommissionen fundet det forsvarligt at foreslå bestemmelsen i sømandslovens § 52 ophævet. Tilsvarende forslag er fremsat i det svenske og det norske udkast og vil muligvis også blive stillet i det finske udkast.

Stk. 3 om sømandens pligt til at erstatte skader, han forvolder ved fejl eller forsømmelse i tjenesten, samt om mulighederne for nedsættelse af erstatningsbeløbets størrelse svarer til sømandslovens § 50, stk. 2. De søfarende er gennem denne bestemmelse gunstigere stillet end andre arbejdstagere. I sølovens § 67 er der givet en tilsvarende regel angående skibsførerens erstatningsansvar.

Til § 48. Værn mod ulykker og sundhedsfare.

I *stk. 1* fastsættes, at den, der leder arbejdet om bord ved arbejdets tilrettelæggelse, har pligt til at sørge for, at sømanden er tilbørligt værnet mod ulykkestilfælde og sundhedsfarlig påvirkning, ligesom han gennem instruktion og tilsyn skal sikre, at arbejdet udføres på forsvarlig måde under hensyntagen til ulykkes- og sundhedsrisikoen. Bestemmelsen skal ses som en videreudbygning af bestemmelsen i sømandslovens § 55, stk. 2, 1. pkt.

Med henblik på den størst mulige reduktion af ulykkes- og sundhedsrisikoen for den enkelte findes det påkrævet, at der udover de arbejdsledelsen efter *stk. 1* påhvilende pligter også pålægges sømanden pligt til at rette sig efter de foranstaltninger, der af arbejdsledelsen er truffet for at sikre sømanden og andre om bord. Der er derfor i *stk. 2* pålagt sømanden pligt til at medvirke til, at de foranstaltninger, der er truffet for at sikre mod ulykker eller skadelige påvirkninger, kommer til at virke efter hensigten, samt til i det hele at iagttage fornøden forsigtighed både for sig selv og overfor andre om bord.

Tilsidesættelse af de i *stk. 1* og *2* omhandlede pligter vil efter udkastets § 74 kunne straffes med bøde eller hæfte.

Efter stk. 3 kan handelsministeren fastsætte nærmere bestemmelser til forebyggelse af og beskyttelse mod sygdoms- og ulykkesfarer om bord. Bestemmelsen går videre og er mere generel end den tilsvarende bestemmelse i sømandslovens § 55, stk. 2, sidste pkt. Med den handelsministeren tillagte bemyndigelse er der bl. a. åbnet mulighed for, at handelsministeren kan udfærdige de forud for Danmarks ratifikation af ILO-konvention nr. 134 om beskyttelse af søfarende mod erhvervsulykker fornødne bestemmelser, herunder indførelse af et system med sikkerhedsrepræsentanter eller sikkerhedskomiteer i skibene. Endvidere åbner bestemmelsen mulighed for, i det omfang det findes hensigtsmæssigt efter søfartens forhold, at handelsministeren kan udfærdige regler svarende til de i den almindelige arbejderbeskyttelseslovgivning indeholdte bestemmelser.

Til § 49. Kost og sundhedsforhold.

Stk. 1 om, at skibsføreren skal påse, at mandskabet får god og tilstrækkelig kost, samt om, at handelsministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvad der kræves i så henseende, svarer bortset fra en redaktionel ændring til sømandslovens § 57, stk. 1.

I stk. 2 gentages sømandslovens § 57, stk. 2 om mandskabets ret til passende erstatning, hvis skibsføreren under rejsen finder det nødvendigt at mindske kosten.

I stk. 3 fastsættes, at skibsføreren ikke for egen regning må påtage sig at sørge for mandskabets forplejning. Bestemmelsen svarer bortset fra en redaktionel ændring til sømandslovens § 57, stk. 3. Repræsentanterne for de søfarendes organisationer er af den opfattelse, at heller ikke andre ombordværende bør kunne påtage sig mandskabsforplejningen for egen regning.

Stk. 4 om skibsførerens pligt til at føre tilsyn med sundhedsforholdene og renligheden om bord samt om handelsministerens bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om, hvad der kræves i så henseende, svarer bortset fra redaktionelle ændringer til sømandslovens § 58.

Til § 50. Sødygtighedssyn.

Bestemmelsen gentager sømandslovens § 59 om mandskabets adgang til at klage over skibets sødygtighed og skibsførerens deraf følgende pligt til at lade foretage kontrolsyn.

Til § 51. Hviletid m. v.

Bestemmelsen svarer bortset fra mindre redaktionelle ændringer til sømandslovens § 56.

Til § 52. Sømandens ret til at gå i land i fritiden.

Efter stk. 1 har en sømand, mens skibet ligger i havn, ret til at gå i land i sin fritid, medmindre det er nødvendigt, at han bliver om bord af hensyn til skibets, de øvrige ombordværendes eller lastens sikkerhed, udførelse af nødvendigt skibsarbejde eller skibets forestående afrejse eller forhaling. I forhold til bestemmelsen i sømandslovens § 51, stk. 2 er der foretaget en enkelt ændring, der alene tilsigter tydeligere at fremhæve det i og for sig selvgivne, at en sømand kan gå i land i sin fritid, medmindre hans tilstedeværelse om bord er påkrævet.

I stk. 2 gentages sømandslovens § 51, stk. 3 om sømandens ret til en gang månedlig at gå i land for at ordne egne anliggender. Da bestemmelsen i dag virker noget utidssvarende, og især da bestemmelsen kun har meget ringe praktisk betydning, har det været overvejet at lade bestemmelsen udgå. Når den desuagtet foreslås opretholdt, skyldes det, at der er tale om en udpræget beskyttelsesregel til fordel for sømanden.

I stk. 3 gentages sømandslovens § 51, stk. 4 om skibsførerens pligt til vederlagsfrit at skaffe bådforbindelse med land, således at mandskabet kan gå i land i fritiden.

Til § 53. Sømandens ret til at medtage ejendele m. m.

Bestemmelsen gentager sømandslovens § 54 om sømandens adgang til at medtage ting til personlig brug, om betaling af fragt for ulovligt medtaget gods, m. m. For skibsføreren gælder bestemmelsen i sølovens § 69, hvorefter skibsføreren ikke

uden rederens tilladelse må medtage varer til salg for egen regning. Gør han det, er han pligtig at betale fragt og erstatte forvoldt skade. Kommissionen har ikke fundet det hensigtsmæssigt at overflytte denne bestemmelse til sømandsloven eller at lade udkastets § 53, stk. 1 og 2 omfatte skibsføreren.

Til § 54. Efterladte ejendele.

§ 54 svarer til bestemmelsen i sømandslovens § 53, stk. 1 om, hvorledes der skal forholdes med de ejendele, en sømand ved tjenesteforholdets ophør har efterladt om bord, alene med den ændring, at den i sømandslovens § 53, stk. 1, sidste pkt. foreskrevne opbevaringsperiode på 2 år inden effekternes bortsalg foreslås nedsat til 1 år.

Efter sømandslovens § 53, stk. 2 kan betaling af erstatning, rederen måtte have imod sømanden ifølge tjenesteforholdet, eller sikkerhedsstillelse for et sådant krav gøres til vilkår for ejendelenes udlevering til sømanden. Kommissionen foreslår denne særbestemmelse ophævet, således at spørgsmålet om, hvorvidt rederen er berettiget til at stille vilkår for ejendelenes udlevering, må afgøres efter dansk rets almindelige regler om tilbageholdelsesret. Tilbageholdelsesret vil herefter normalt have, når der er tale om betaling af udgifter, rederen har afholdt til ejendelenes opbevaring, forsendelse m. v.

Til § 55. Erstatning for mistede eller beskadigede ejendele.

Efter sømandslovens § 42, 1. pkt. skal rederen efter almindelige, af kongen givne bestemmelser betale erstatning til den danske sømand, der mister ejendele ved skibets forlis, ved sørøveri eller brand eller andet havari, der rammer skibet.

Da erstatningen bør tilkomme enhver søfarende uanset nationalitet, er "en dansk sømand" i sømandslovens § 42 i den tilsvarende bestemmelse i udkastets § 55, 1. pkt. ændret til "en sømand". Endvidere er udtrykkeligt medtaget beskadigelse af ejendele.

I sømandslovens § 42, 2. pkt. udtales, at fradrag i erstatningsbeløbet ikke kan gøres for nødvendig beklædning, som sømanden i henhold til § 41, stk. 3 har modtaget fra staten. Efter den til sømandslovens § 41, stk. 3 svarende bestemmelse i udkastets § 20, stk. 2, 1. pkt. skal rederen imidlertid fremtidig afholde beklædningsudgiften, hvorfor det findes rimeligt, at rederen skal kunne fradrage beklædningsudgiften efter udkastets § 20, stk. 2, 1. pkt. i erstatningen efter udkastets § 55.

Efter udkastets § 43, nr. 12 finder bestemmelserne i udkastets § 55 også anvendelse på ejendele tilhørende skibsføreren.

Til § 56. Magtmidler.

Udkastet svarer bortset fra en enkelt redaktionel ændring i stk. 3 til sømandslovens § 60.

Til § 57. Grovere forbrydelse begået af søfarende.

Udkastet gentager sømandslovens § 61.

Til § 58. Tvistigheder angående tjenesteforholdet.

Stk. 1 svarer til sømandslovens § 43, stk. 1, 1. pkt. om, at en søfarende kan kræve skibsførerens afregning prøvet af dansk mønstringsbestyrer, alene med den ændring, at mønstringsbestyrer (på Førerne landfogeden eller en sysselmand) er erstattet med mønstringsmyndighed.

Stk. 2 svarer bortset fra en redaktionel ændring i sidste punktum til sømandslovens § 43, stk. 2 om, at såfremt der, mens skibet er uden for riget, opstår tvist om sømandens afregning eller om tjenesteforholdet iøvrigt, kan sagen forelægges dansk konsul. Tvisten må derimod ikke indbringes for fremmed myndighed.

Efter *stk. 3* er mønstringsmyndighedens eller konsulens afgørelse bindende for parterne, indtil tvisten kan indbringes for dansk domstol. Har sømanden ikke værneting her i riget, kan sag mod ham anlægges i den retskreds, hvor skibet har hjemsted. Udkastet svarer, alene med den ændring at der som i stk. 1 anføres mønstringsmyndigheden i stedet for mønstringsbestyreren, til sømandslovens § 43, stk. 3.

Stk. 4 svarer bortset fra en forhøjelse af det i bestemmelsen nævnte pengebeløb fra 100 kr. til 500 kr. til sømandslovens § 43, stk. 4.

Til § 59. Hvornår disciplinbod kan pålægges, samt om bodens størrelse.

Af hensyn til sikkerheden til søs samt ikke mindst af hensyn til mandskabet har kommissionen ikke fundet det muligt at ophæve disciplinbodsinstituttet.

Efter sømandslovens § 62 kan der pålægges en sømand disciplinbod på tab af hyre for indtil 7 dage i de i bestemmelsen under numrene 1-9 anførte tilfælde.

Udkastets § 59, stk. 1-2 svarer med en lidt ændret opbygning til sømandslovens § 62, dog med den i stk. 2 anførte ændring, at disciplinboden ved førstegangsforseelser kun kan fastsættes til tab af hyre i indtil 3 dage, mens bodens størrelse i gentagelsestilfælde om bord i samme skib kan gå op til tab af indtil 7 dages hyre. Den foreslåede ændring, der svarer til det tilsvarende forslag i det norske udkast, tilsigter en bedre afbalancering af størrelsen af pålagte bodsbeløb for disciplinære forseelser samt en klar differentiering mellem førstegangsforseelser og gentagelsestilfælde.

Til § 60. Hvornår disciplinbod ikke kan pålægges.

I stk. 1 gentages sømandslovens § 62, stk. 2 om, at disciplinbod ikke kan pålægges på skibe i indenrigsfart samt på andre skibe under ophold i dansk havn eller for forseelser, der er begået i dansk havn og kunne have været påtalt inden skibets afgang.

I stk. 2 foreslås optaget en ny bestemmelse, hvorefter en sømand ikke for samme forseelse kan pålægges en slags dobbeltstraf ved både at blive pålagt disciplinbod og at blive afskediget fra tjenesten. En tilsvarende bestemmelse findes i den norske sømandslovs § 64, stk. 1.

Stk. 3 svarer bortset fra mindre redaktionelle ændringer til sømandslovens § 63 om, at disciplinbod ikke kan pålægges tidligere end 24 timer og ikke senere end 7 dage efter, at forseelsen er begået, medmindre særlige vægtige grunde nødvendiggør det.

Til § 61. Hvilke forhold der skal tages hensyn til ved fastsættelse af disciplinbod.

Udkastet gentager sømandslovens § 65 om, at der ved fastsættelse af disciplinbodens størrelse skal tages hensyn til såvel forseelsens størrelse og de omstændigheder, hvorunder den er begået, som sømandens tidligere opførsel. Er der tale om en mindre forseelse, og det må antages, at en advarsel er tilstrækkelig, bør disciplinbod ikke pålægges.

Til § 62. Disciplinnævns nedsættelse, sammensætning, m. m. samt om fremgangsmåden ved pålæg af disciplinbod.

I stk. 1 gentages sømandslovens § 64, stk. 1 om, at disciplinbod pålægges en sømand af et disciplinnævn, der nedsættes af skibsføreren for hver enkelt sag.

Stk. 2 svarer med visse redaktionelle ændringer til sømandslovens § 64, stk. 2 bortset fra sidste punktum, der ikke foreslås medtaget i udkastet, da denne bestemmelse om, at medlemmerne af et disciplinnævn så vidt muligt alle skal være danske, anses for unødvendig. Efter stk. 2 består et disciplinnævn af skibsføreren som formand og 4 andre medlemmer, hvoraf 2 udtages blandt skibsofficerne, mens de to andre skal vælges blandt det menige mandskab, således at så vidt muligt mindst ét af de fra hver side udtagne medlemmer skal tilhøre samme tjenesteområde som sømanden. Den ene af det menige mandskabs repræsentanter skal så vidt muligt være mandskabsgruppens tillidsmand.

I stk. 3 gentages § 64, stk. 3, 1.-4. pkt. om fremgangsmåden før bodspålæggelse med afhøring af sømanden og vidner m. m., om forklaringernes indførelse i skibsdagbog eller forhørsbog samt om indførelsen af nævnets afgørelse i vedkommende bog. Bestemmelsen i sømandslovens § 64, stk. 3, 5. pkt. om, at nævnets medlemmer med deres underskrifter bekræfter rigtigheden af det i bogen tilførte, er optaget i udkastets stk. 6, 1. pkt.

I stk. 4 gentages sømandslovens § 64, stk. 4 om, at såfremt de i stk. 1-3 fastsatte forskrifter ikke er overholdt, er pålæg af disciplinbod ugyldigt.

I stk. 5 gentages for alle tilfældes skyld den ret teoretiske bestemmelse i sømandslovens § 64, stk. 5 om, at formandens stemme i tilfælde af stemmelighed er afgørende.

I stk. 6, 1. pkt. fastsættes som nævnt ovenfor, svarende til sømandslovens § 64, stk. 3, sidste pkt., at rigtigheden af, hvad der angående sagen er tilført skibsdagbogen eller en særlig forhørsbog, bekræftes ved underskrift af nævnets medlemmer. Efter sømandsloven er kravet om samtlige medlemmers underskrift gennem denne bestemmelses placering foran § 64, stk. 4 gjort til en gyldighedsbetingelse for pålæg af disciplinbod. Da det rent formelle underskriftskrav alene bør tjene ordens- og bevismæssige hensyn, er bestemmelsen foreslået flyttet, således at dens iagttagelse ikke længere vil være en betingelse for gyldigheden af et disciplinnævns afgørelse.

I stk. 6, 2. pkt. fastsættes, at sømanden kan kræve at få udleveret en af skibsføreren bekræftet udskrift af, hvad der om sagen er tilført skibsdagbogen eller forhørsbogen. Bestemmelsen svarer bortset fra redaktionelle ændringer til sømandslovens § 64, stk. 6.

Efter stk. 7 bemyndiges handelsministeren til at fastsætte nærmere regler om behandlingen af disciplinnævns sager samt om indretningen og autorisationen af den særlige forhørsbog. Bestemmelsen svarer bortset fra redaktionelle ændringer til sømandslovens § 64, stk. 7.

Til § 63. Eftergivelse af disciplinbod.

Udkastet gentager sømandslovens § 66, hvorefter skibsføreren helt eller delvis kan eftergive pålagt disciplinbod. For at beslutning om eftergivelse skal være gyldig, skal beslutningen indføres i skibsdagbogen eller den særlige forhørsbog og underskrives af skibsføreren samt 2 vidner.

Til § 64. Sømandens adgang til at klage over disciplinnævns afgørelse.

Udkastet gentager med en redaktionel ændring sømandslovens § 67, hvorefter en sømand kan indbringe en sag om en ham pålagt disciplinbod for retten på rederiets hjemsted senest 1 år efter sømandens afmønstring fra skibet.

Til § 65. Underretsbehandling af klage over disciplinnævns afgørelse.

Udkastet gentager sømandslovens § 68, hvorefter en sømands klage over en pålagt disciplinbod behandles som underretssag uden retsafgift for klageren og med adgang for retten til at forkorte stævnevarslet.

Til § 66. Indsendelse af disciplinbod til handelsministeriet samt om bodens anvendelse i velgørende øjemed.

Efter sømandslovens § 69 skal ved sømandens afmønstring disciplinbodsbeløb sammen med en af skibsføreren bekræftet udskrift af forhørsrapporten overgives til dansk mønstringsbestyrer eller dansk konsul eller på Færøerne til landfogeden eller en sysselmand og uden ophold indsendes til handelsministeriet. I praksis indsendes langt det overvejende antal forhørsudskrifter og bodsbeløb direkte fra skibet gennem rederiet til handelsministeriet. Denne fremgangsmåde må anses for den administrativt mest enkle og effektive.

I udkastets 1. pkt. foreslås derfor sømandslovens § 69, 1. pkt. gentaget men med udeladelse af det hidtidige mellemlid "overgives til dansk mønstringsbestyrer eller dansk konsul eller, på Færøerne, til landfogeden eller en sysselmand".

I 2. pkt. gentages sømandslovens § 69, 2. pkt. om, at disciplinbodsbeløb anvendes i velgørende øjemed til fordel for sømænd eller deres pårørende efter nærmere af handelsministeren fastsatte regler.

Til § 67. Straf af rederen for undladelse af oprettelse af skriftlig tjenesteaftale m. m.

I stk. 1 fastsættes, at undlader rederen at sørge for oprettelse af en skriftlig tjenesteaftale som foreskrevet i § 3 for mandskabet og i § 40 for skibsføreren, straffes han med bøde. Udkastet erstatter sømandslovens § 70, stk. 1, der dog kun vedrører skibsførerens tjenesteaftale.

I stk. 2 gentages sømandslovens § 70, stk. 2, hvorefter den reder, der undlader at påse, at skibsføreren underkastes påbudt lægeundersøgelse, straffes med bøde.

Til § 68. Straf for misbrug af magtmidler m. m.

Efter udkastet, der med en enkelt ændring i stk. 4 svarer til sømandslovens § 71, straffes skibsføreren eller dennes stedfortræder med bøde eller hæfte, hvis han misbruger de ham tillagte magtmidler, hvis han behandler en sømand med unødigt hårdhed, hvis han tilsidesætter sine pligter overfor en syg eller tilskadekommet sømand, eller han forholder en sømand ulovlig kost. Under skærpende omstændigheder kan ved dommen tillige retten til at føre skib frakendes ham enten for en vis tid eller for bestandig. Efter sømandslovens § 71, stk. 4 kan kongen tilbagegive retten, når to år er forløbet fra domsafsigelsen, jfr. den tilsvarende bestemmelse i sølovens § 318, stk. 5. Efter udkastets § 68, stk. 4 skal retten kunne tilbagegives af handelsministeren, således som det efter sømandslovens § 76, stk. 4 (udkastets § 73, stk. 4) gælder for retten til at gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester.

Til § 69. Straf af skibsføreren for undladelse af oprettelse af skriftlig tjenesteaftale m. m.

Efter udkastet straffes skibsføreren eller dennes stedfortræder med bøde, hvis han ved indgåelse af tjenesteaftale for rederen undlader at sørge for, at aftalen oprettes skriftligt, hvis han anvender nogen til arbejde om bord, som er under minimumsaldere, eller som ikke har gennemgået påbudt lægeundersøgelse, hvis han forsømmer at indsende beretning om sødygtighedssyn efter § 50, hvis han anvender nogen til arbejde i strid med hviletidsreglerne i § 51, stk. 2, eller hvis han overtræder bestemmelserne i § 79 om pligt til at have visse dokumenter om bord tilgængeligt også for mandskabet.

Udkastet svarer til sømandslovens § 72 med den ændring i nr. 1, der er en følge af bestemmelsen i udkastets § 3 om oprettelse af skriftlig aftale.

Til § 70. Straf for rømning.

Udkastet gentager sømandslovens § 73 om, at undlader skibsføreren eller nogen af mandskabet i den hensigt at unddrage sig tjenesten at indfinde sig om bord i rette tid eller forlader skibet, straffes han med bøde. Under skærpende omstændigheder, f. eks. hvor rømningen medfører fare for menneskeliv eller for skibet, kan hæfte idømmes.

Til § 71. Straf for at sætte sig op imod skibsføreren.

Udkastet gentager sømandslovens § 74, hvorefter den sømand, der sætter sig op imod skibsføreren eller den, som i skibsførerens sted har befalingen, eller som nægter lydighed, straffes med bøde eller hæfte.

Til § 72. Straf for mod bedre vidende at klage over skibets sødygtighed.

Udkastet gentager sømandslovens § 75, hvorefter den sømand, der mod bedre vidende fremsætter eller deltager i klage over skibets sødygtighed, og kontrolsyn foranlediges derved, straffes med bøde eller hæfte.

Til § 73. Straf m. m. for ved grov fejl eller grov forsømmelse at foranledige søulykke.

Udkastet gentager sømandslovens § 76.

I stk. 1 fastsættes, at den sømand, der ved grov fejl eller grov forsømmelse i tjenesten forårsager grundstødning, forlis eller anden søulykke, straffes med bøde eller hæfte. Det samme gælder, såfremt en sømand ved gentagne fejl eller forsømmelser er skyld i en sådan begivenhed.

En forudsætning for tiltalerejsning er således, at der er indtruffet en søulykke. Der vil derfor kun kunne rejses tiltale efter sømandsloven mod en sømand, der har været beruset i tjenesten, såfremt der i forbindelse hermed er indtruffet en søulykke. Er der ikke samtidig indtruffet en søulykke, vil en under tjenesten værende beruset sømand alene kunne tiltales for overtrædelse af straffelovens § 138. Det har af kommissionen været overvejet at foreslå indsat en bestemmelse i sømandsloven, der selvstændigt kriminaliserer beruselse i tjenesten, men man finder dog, at spørgsmålets afgørelse bør afvente et eventuelt ændringsforslag fra sølovsudvalget til den om skibsførerens forseelser tilsvarende bestemmelse i sølovens § 318.

Er den skyldige styrmand eller maskinmester, kan han efter *stk. 2* under skærpende omstændigheder også ved dommen helt eller delvis frakendes retten til at gøre tjeneste som sådan enten for en bestemt periode eller for bestandig.

I *stk. 3* bestemmes, at frakendes sønæringsretten helt eller delvis i medfør af *stk. 2*, indsender anklagemyndigheden sønæringsbevis og domsudskrift til handelsministeriet. Er der tale om en delvis frakendelse, meddeler handelsministeriet den pågældende fornødent sønæringsbevis.

Handelsministeren kan efter *stk. 4* helt eller delvis tilbagegive frakendt ret til at gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester, når der er forløbet 1 år fra domsafsigelsen.

Til § 74. Straf for andre fejl eller forsømmelser, der påhviler rederen, skibsføreren eller sømanden.

Udkastet gentager sømandslovens § 77 om, at såfremt rederen, skibsføreren eller nogen af mandskabet gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen fejl eller forsømmelse med hensyn til forpligtelser efter udkastets øvrige bestemmelser, eller af de i medfør af disse udstedte forskrifter, som ikke er omfattet af nogen af de foregående straffebestemmelse, straffes den pågældende med bøde eller hæfte.

Til § 75. Hensyntagen til pålæg af disciplinbod ved straffastsættelsen.

Udkastet gentager sømandslovens § 78 om, at såfremt disciplinbod er pålagt for en tjenesteforseelse, skal der tages hensyn hertil ved fastsættelse af straf for forseelsen efter dette kapitel. Straffen kan ikke blot nedsættes, men helt bortfalde.

Til § 76. Forudsætningerne for at rejse tiltale ved visse forseelser.

Svarende til sømandslovens § 79, stk. 1 fastsættes i *stk. 1*, at tiltale mod nogen af mandskabet for overtrædelse af § 70, stk. 1 om rømning, § 71 om opsætsighed og lydighedsnægtelse og § 74 om gentagne fejl og forsømmelser kun rejses på begæring af rederen eller skibsføreren. En undtagelse er dog gjort for tiltale efter § 74 for overtrædelse af § 48 om værn mod ulykker og sundhedsfare.

Svarende til sømandslovens § 79, stk. 2, 1. pkt. fastsættes i *stk. 2*, at tiltale ikke kan rejses i sager angående forseelser som nævnt i § 68, § 70, stk. 2 eller § 73, forinden erklæring er indhentet fra handelsministeriet. En til sømandslovens § 79, stk. 2, 2. pkt. svarende bestemmelse foreslås ikke optaget i udkastet.

Det har i kommissionen nærmere været overvejet, om den i udkastets stk. 2 anførte bestemmelse burde opretholdes. Der kan i denne forbindelse henvises til betænkning nr. 368/1964 om behandlingen af søsager pag. 28-29, hvor det bl. a. anføres, at bestemmelser om, at handelsministeriets erklæring skal indhentes, inden tiltale rejses, bør udgå af de respektive sølove, idet bestemmelserne er overflødige, ligesom det er en selvfølge, at anklagemyndigheden til brug ved afgørelsen af tiltalespørgsmålet indhenter erklæringer m. v. fra de sagkyndige organer. Den til sømandslovens § 79, stk. 2 svarende bestemmelse i sølovens § 293 blev ophævet ved lov nr. 227 af 8. juni 1966. Af bemærkningerne til ophævelsesbestemmelsen fremgår bl. a., at forslaget blev fremsat efter henstilling fra justitsministeriet, idet bestemmelsen fandtes overflødig og ikke stemmende med anklagemyndighedens stilling.

Fra de søfarendes og rederiforeningernes repræsentanter i kommissionen er heroverfor fremført, at erfaringerne efter ophævelsen i 1966 af bestemmelsen i sølovens § 293 klart taler for at opretholde bestemmelsen i sømandslovens § 79, stk. 2, 1. pkt. Efter disse medlemmers opfattelse er det for erhvervet en betryggelse, at tiltale i de omhandlede tilfælde ikke kan rejses, uden at sagen har været forelagt handelsministeriet til udtalelse, idet man herved sikrer dels en søfartskyndig behandling af sagerne, dels en mere ensartet tiltalepraksis for hele landet.

Til § 77. Udvidet anvendelse af visse bestemmelser under forudsætning af gensidighed.

I princippet svarende til sømandslovens § 85 bemyndiger udkastet handelsministeren til under forudsætning af gensidighed helt eller delvis at udvide de bestemmelser til fordel for her i riget hjemmehørende sømænd, som indeholdes i § 8 om fri hjemrejse med underhold efter en vis tids tjeneste, § 11 om den gravide søfarendes ret til fri hjemrejse for statens regning og § 30 om den syge sømands ret til fri rejse, til også at gælde andre sømænd.

Det afgørende for, om gensidighedskravet kan anses for opfyldt, må efter kommissionens opfattelse være, om danske søfarende i et andet lands handelsskibe har ret til de samme ydelser som flaglandets egne borgere, således at der ikke nødvendigvis skal stilles krav om ydelse for ydelse indenfor de i udkastet nævnte områder.

Til § 78. Bemyndigelse til at fremsætte nærmere regler om bl. a. retten til pleje i tilfælde af sygdom eller tilskadekomst.

I *stk. 1* bemyndiges handelsministeren til efter forhandling med udenrigsministeren at fastsætte nærmere regler om retten til pleje i tilfælde af sygdom eller tilskadekomst, til fri rejse med underhold i visse tilfælde og til hjemsendelse af hyremidler på statens ansvar samt om pligten til at sørge for begravelse eller ligbrænding. Bortset fra visse mindre ændringer svarer udkastet til sømandslovens § 86.

I *stk. 2* bemyndiges handelsministeren til at fastsætte bestemmelser om udstedelse og brugen af søfartsbøger, mønstringsbeviser og bemandingsskemaer. Omfanget af bemyndigelsen svarer inden for de nævnte områder til den i sømandslovens § 11, *stk. 7* fastsatte.

I *stk. 3* gentages sømandslovens § 11, sidste stykke, hvorefter der i søfartsbogen eller i mønstringsbeviset ikke må gøres nogen antegnelse om den forhyredes forhold i tjenesten eller nogen ham overgået straffedom.

Til § 79. Hvilke love m. m. der skal findes om bord.

I *stk. 1* fastsættes, at det påhviler skibsføreren at sørge for, at der om bord i skibet og tilgængeligt for mandskabet findes et eksemplar af loven og de i medfør af denne udstedte bekendtgørelser. Bestemmelsen svarer bortset fra redaktionelle ændringer til sømandslovens § 87, *stk. 1*.

I *stk. 2* gentages sømandslovens § 87, *stk. 2* om, at såfremt forhyring er sket i henhold til tariftale, skal der også om bord findes et eksemplar af denne tilgængelig for mandskabet.

Til § 80. Adgang til opsigelse i færøsk eller grønlandsk havn.

I *stk. 1* fastsættes, at adgangen til efter § 6, jfr. § 43 nr. 2, at opsiges en her i riget hjemmehørende sømands tjenesteforhold til ophør i dansk havn kun medfører ret til at opsiges forholdet til ophør i færøsk eller grønlandsk havn, hvis sømanden har hjemsted henholdsvis på Færøerne eller i Grønland.

Efter *stk. 2* påvirkes en her i riget hjemmehørende sømands ret efter § 8, jfr. § 43, nr. 4, til fri hjemrejse med underhold efter en vis tids tjeneste ikke af, om han i løbet af det i § 8 nævnte tidsrum af 3 måneder har haft adgang til at fratræde i færøsk eller i grønlandsk havn, medmindre han har hjemsted henholdsvis på Færøerne eller i Grønland.

Udkastet svarer til sømandslovens § 89 med den ændring, at det hidtidige nationalitetskriterium er ændret til et bopælskriterium i lighed med, hvad der er tilfældet i udkastets §§ 6 og 8, smh. med sømandslovens §§ 13 og 26, samt at den i *stk. 2* anførte frist er bragt i overensstemmelse med den tilsvarende tidsfrist i § 8.

Til § 81. Adgangen til at fravige foranstående bestemmelser i specialskibe m. m.

Udkastet svarer med enkelte ændringer til sømandslovens § 88, *stk. 3*. Efter bestemmelsen kan handelsministeren for ikke registreringspligtige skibe og for skibe til fiskeri eller andet særligt formål fastsætte lempelser i lovens regler.

Til § 82. Udkastets ikrafttræden.

Udkastet fastsætter, at tidspunktet for ikrafttrædelsen bestemmes af handelsministeren, samt at den gældende sømandslov ved udkastets ikrafttræden ophæves.

Til § 83. Færøerne og Grønland.

Udkastet svarer bortset fra visse redaktionelle ændringer til sømandslovens § 88, *stk. 1* og 2.

Efter udkastets *stk. 1* kan det ved kgl. anordning bestemmes, i hvilket omfang loven skal finde anvendelse på skibe hjemmehørende på Færøerne.

Efter stk. 2 kan loven ved kgl. anordning sættes i kraft for skibe hjemmehørende i Grønland med de afvigelser, de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bilag 3.

Kommissionens udkast til bekendtgørelse om skibsofficerers tjenesteog ansvarsområde om bord i skibe.

I medfør af § 46, stk. 2, i sømandslov nr. 000 af _____ 19__ fastsættes herved følgende:

§ 1. Den øverste styrmand foretager fordelingen af arbejdet mellem styrmændene i samråd med skibsføreren, for så vidt denne ikke har truffet bestemmelse derom.

§ 2. En styrmand skal særlig være skibsføreren til hjælp ved navigeringen og de dertil hørende observationer og beregninger. Han fører tilsyn med det øvrige mandskab og med skibet, dets tilbehør og udrustning, for så vidt ikke andet følger af § 3. Han skal sørge for de fornødne optegnelser over modtaget og udleveret gods og føre tilsyn med lastning, stuvning og losning af gods. Angående hans pligt til at føre skibsdagbogen gælder, hvad søloven bestemmer.

Stk. 2. En vagthavende styrmand er ansvarlig for sin navigering.

§ 3. Maskinchefen leder og er ansvarlig for maskintjenesten. Han skal særlig sørge for forsvarlig drift, behandling og vedligeholdelse af skibets maskineri med tilhørende anlæg og indretninger samt af skibsskroget indenfor kedel- og maskinrum med tilhørende tanke og akselgange. Han fører tilsyn med skibets forråd af brændsel og andre maskinfornödenheder og kontrollerer mængden og beskaffenheden deraf ved modtagelsen. Han ordner tjenesteforholdet mellem maskinmestrene og fører tilsyn med maskinmandskabet og dets opholdsrum. Angående hans pligt til at føre maskindagbogen gælder, hvad søloven bestemmer.

Stk. 2. Finder maskinchefen mangler ved de nævnte dele af skibet, dets tilbehør eller udrustning, skal han uden ophold underrette skibsføreren.

§ 4. Er der foruden maskinchefen flere maskinmestre om bord, anses det overladt den øverste af disse at foretage fordelingen af arbejdet mellem dem i samråd med maskinchefen, for så vidt denne ikke har truffet bestemmelse derom.

§ 5. En vagthavende maskinmester er ansvarlig for betjeningen af skibets maskineri.

§ 6. Har maskinchefen forfald, eller er han fraværende, træffer den øverste tilstedeværende maskinmester i tilfælde, for hvilke forskrift ikke er givet af maskinchefen, i hans sted afgørelse, som ikke kan opsættes.

§ 7. Hovmesteren skal særlig sørge for tilberedningen og serveringen af kosten, føre tilsyn med provianten og sørge for renholdelsen af de rum, som skibsføreren bestemmer.

§ 8. Radiotelegrafisten skal særlig forestå radiotjenesten. Han er ansvarlig for driften, behandlingen og vedligeholdelsen af skibets radioanlæg med dertil hørende udstyr og reservemateriel. Om hans pligt til at føre radiodagbogen gælder, hvad søloven og loven om tilsyn med skibe bestemmer.

Stk. 2. Finder radiotelegrafisten mangler ved radioanlægget, skal han uden ophold underrette skibsføreren.

§ 9. Bekendtgørelsen træder i kraft den _____

Bilag 4.

I dette bilag opføres i venstre spalte de gældende bestemmelser i sømandslov nr. 229 af 7. juni 1952, medens lovforslagets bestemmelser opføres i højre spalte.

Gældende sømandslov.

§ 82. På personer ombord, der er ansat af rederen eller skibsføreren, men ikke hører til den egentlige besætning, får reglerne i denne lovs 2.-5. og 7. kapitel tilsvarende anvendelse.

§ 83. På andre personer, der er ansat ombord, får reglerne i § 10, § 27, § 28, næstsidste stk., § 29, § 31, stk. 2, § 41, stk. 2 og 3, § 49, § 50, § 54, § 56, stk. 2, § 57, § 58, § 60, § 61 og § 77 tilsvarende anvendelse.

§ 83. Stk. 2. De er pligtige efter evne at udføre det arbejde, som skibsføreren finder nødvendigt for skibets sikkerhed.

§ 84. Også på sømænd, der tages med skibet i medfør af sølovens § 34*), får de i § 83, stk. 1, nævnte regler tilsvarende anvendelse.

§ 1. Rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med skibsføreren om ansættelsesvilkårene.

§ 9. Skibsføreren kan på rederens vegne ansætte såvel styrmænd, maskinmestre, hovmestre og radiotelegrafister som det øvrige mandskab.

Stk. 2. Angående ansættelse af maskinmandskab skal skibsføreren så vidt muligt indhente forslag fra maskinchefen. Han bør rådføre sig med første styrmand angående ansættelse af dæksmandskab og med hovmesteren angående ansættelse af medhjælp for ham.

§ 11. Stk. 2. Tjenesteaftalen indføres med underskrift af begge parter i skibsbemandingslisten og med underskrift af skibsføreren i en afregningsbog, der overleveres sømanden.

Stk. 3. I tjenesteaftalen skal angives:

1. sømandens fulde navn, fødselsår og fødselsdag, fødested og hjemsted,
2. den stilling, han er antaget til,
3. den rejse eller den tid, som aftalen gælder, eller hvad der måtte være aftalt om afmønstringssted eller opsigelsesfrist,
4. den aftalte hyre og dagen, fra hvilken den skal løbe, samt, hvis hyren er fastsat til et bestemt beløb for en rejse, dennes antagelige varighed,
5. hvad der er aftalt om overtidsbetaling, samt
6. de øvrige ansættelsesvilkår.

Stk. 4. Tjenesteaftalen kan henvise til en tarifaftale.

Stk. 5. I afregningsbogen skal indføres tiden for sømandens tiltræden og fratræden, opsigelse af tjenesteforholdet med angivelse af dagen derfor, hvad der udbetales sømanden som hyre eller for overtid og, hvis udbetaling sker i anden mønt end den aftalte, den kurs, der lægges til grund.

- - -

Stk. 7. ... Nærmere bestemmelser om udstedelsen, indretningen og brugen af samt prisen for sådanne bøger, beviser m. v. gives af handelsministeren. ...

- - -

§ 11. Stk. 1. En sømand, der forhyres, skal være forsynet med søfartsbog eller mønstringsbevis. Bogen eller beviset overgives skibsføreren og holdes i forvaring hos ham, så længe tjenesteforholdet varer.

§ 10. Unge mænd under 15 år og unge kvinder under 18 år må ikke anvendes til arbejde ombord.

Stk. 2. Som kullempere må ingen under 18 år, som fyrbøder eller motormand ingen under 19 år anvendes.

Stk. 3. Ingen må tiltræde eller gøre tjeneste ombord, som ikke med tilfredsstillende resultat har gennemgået den for sådan tjeneste af kongen nærmere foreskrevne lægeundersøgelse.

§ 13. Stk. 3. Opsigelsesfristen er tre måneder for styrmænd, maskinmestre, hovmestre og radiotelegrafister og syv dage for det øvrige mandskab.

§ 13. Er ikke andet aftalt, kan hver af parterne opsige tjenesteforholdet til ophør i dansk havn, som skibet anløber.

§ 89. Adgang til opsigelse af en skibsførers eller dansk sømands tjenesteforhold til ophør i dansk havn medfører kun, hvis han har hjemsted på Færøerne, ret til at opsige forholdet til ophør i færøsk havn, og kun, hvis han har hjemsted i Grønland, ret til at opsige det til ophør i grønlandsk havn.

§ 13. Stk. 2. Er sømanden ikke dansk, eller er han ikke forhyret her i riget, kan forholdet også opsiges til ophør i fremmed havn, som skibet anløber for losning, lastning eller oplægning.

§ 12. Er en sømand forhyret for bestemt tid, og tiden udløber under en rejse, fortsætter tjenesteforholdet, til skibet anløber dansk havn eller, om det forinden anløber fremmed havn for losning, lastning eller oplægning, til denne havn.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis sømanden er forhyret med aftalt opsigelsesfrist og opsigelse sker på et sådant tidspunkt, at fristen udløber under en rejse.

§ 14. Fortsætter en for bestemt tid eller for en bestemt rejse forhyret sømand i tjenesten, efter at tiden er udløbet eller rejsen endt, uden at ny aftale træffes, kan hver af parterne med varsel som nævnt i § 13, stk. 3, opsige tjenesteforholdet til ophør i dansk havn, som skibet anløber.

Stk. 2. Sømanden kan tillige opsige forholdet til ophør i fremmed havn, som skibet anløber for losning, lastning eller oplægning. Er sømanden ikke dansk, eller er han ikke forhyret her i riget, har rederen samme ret.

§ 15. Uden hensyn til hvad der er bestemt i aftalen eller bestemt i § 13 om dansk fratrædelseshavn, kan en sømand, som har været i tjenesten i et år, og som har opsagt tjenesteforholdet med varsel som nævnt i § 13, stk. 3, fratræde i dansk havn, som skibet anløber, eller i fremmed havn, som det anløber for losning, lastning eller oplægning. Ved ny mønstring kan dog en ny frist på indtil et år begynde at løbe, hvis sømanden udtrykkelig samtykker deri.

§ 26. Vil en dansk sømand, der har hjemsted her i riget, og som fratræder sin tjeneste i udlandet, rejse til hjemstedet, skal staten og rederen betale hver halvdelen af udgifterne ved rejsen med underhold, såfremt sømanden har været i tjenesten uden afbrydelse i et år og ikke i løbet af de sidste seks måneder har haft adgang til at fratræde i dansk havn. Sømanden er dog pligtig at fortsætte i tjenesten i indtil tre måneder, hvis det kan påregnes, at skibet indenfor den tid kommer til en havn, hvorfra hjemrejsen kan ordnes væsentlig billigere eller lettere. Fratræder han efter egen opsigelse eller afskedsbegæring, må krav om fri hjemrejse være fremsat samtidig dermed.

§ 89. Stk. 2. En skibsførers eller dansk sømands ret til fri hjemrejse med underhold efter længere tjenestetid påvirkes ikke af, om han i løbet af det sidste år har haft adgang til at fratræde i færøsk eller i grønlandsk havn, medmindre han har hjemsted henholdsvis på Færøerne eller i Grønland.

§ 26. Stk. 2. Hjemrejsen ordnes af konsulen eller, hvis der ikke er dansk konsul på stedet, af skibsføreren. Ordner konsulen hjemrejsen, skal skibsføreren på forlangende stille sikkerhed for rederens andel af udgifterne. Kan der skaffes sømanden hyre på et skib, der er bestemt til Danmark eller til en havn, hvorfra hjemrejsen bekvemt kan ordnes, er han pligtig at overtage stillingen, om den ikke er af lavere grad eller dårligere lønnet end den, han havde.

§ 35. Godtgør en sømand, at han kan få stilling på skib af højere grad end den, han har, eller få anden stilling, som det er af væsentlig betydning for ham at opnå, kan han kræve afsked, om han uden øget udgift for rederen stiller en duelig mand i sit sted.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis der efter forhyringen er indtruffet en omstændighed, som gør det til en velfærdssag for ham at kunne fratræde.

§ 38. Er skibet usødygtigt eller mandskabets opholdsrum sundhedsfarlige, og skibsføreren ikke sørger for, at manglerne afhjælpes, kan en sømand kræve afsked med ret til hyre og fri rejse med underhold efter reglerne i § 34.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis skibsføreren i strid med § 59 undlader at lade skibet syne.

§ 39. Har skibsføreren mishandlet en sømand, eller har andre mishandlet ham ombord på skibet, uden at skibsføreren har ydet ham forlangt beskyttelse, eller har skibsføreren forholdt ham forsvarlig kost, kan han kræve afsked med ret til hyre og fri rejse med underhold efter reglerne i § 34.

§ 36. Hersker der ondartet farsot i en havn, til hvilken skibet er bestemt, har en sømand, om dette først efter forhyringen er kommet til hans kundskab, ret til at kræve afsked straks, hvis rejsen ikke er begyndt, og ellers i den første havn, skibet anløber, efter at han har fået kundskab om forholdet.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis der er fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende eller udsat for krigsskade, eller hvis sådan fare er blevet væsentlig forøget.

§ 37. Er en sømand forhyret for en bestemt rejse, og denne bliver væsentlig forandret, kan han kræve afsked straks, hvis rejsen ikke er begyndt, og ellers i den første havn, som skibet anløber, efter at han har fået kundskab om forandringen.

Stk. 2. Fratræder sømanden, har han ret til hyre for en måned efter tjenesteforholdets ophør, hvis han er styrmand, maskinmester, hovmester eller radiotelegrafist, og for en halv måned efter tjenesteforholdets ophør, hvis han hører til det øvrige mandskab. Desuden har han ret til fri rejse med underhold til forhyringsstedet, hvis han fratræder, før rejsen er begyndt, og ellers til det aftalte afmønstringssted.

§ 40. Mister skibet retten til at føre dansk flag, kan en sømand kræve afsked med ret til hyre og fri rejse med underhold efter reglerne i § 34.

Stk. 2. Overtages skibet af en anden dansk reder, har en sømand ret til at kræve afsked.

Stk. 3. Det giver ikke en sømand ret til at kræve afsked, om skibet får anden fører.

§ 10. En sømand, der efter aftalen eller efter bestemmelse i dette kapitel har ret til at fratræde, er pligtig at forblive i tjenesten for at yde bistand ved arbejde, som nødvendigt må udføres, når skibet kommer i havn, dog ikke udover to dage efter ankomstdagen.

Stk. 2. Skal søforklaring afgives, er han mod hyre og underhold pligtig at blive på stedet, til forklaringen er afgivet.

§ 32. Hvis en sømand som følge af sygdom eller legemsskade for længere tid er uskikket til at udføre sit arbejde eller han lider af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende, kan skibsføreren afskedige ham med ret til hyre efter reglerne i § 18.

Stk. 2. Endvidere kan en sømand afskediges, hvis han uden at være fundet syg som et led i eller som følge af en i medfør af § 10, stk. 3, påbudt lægeundersøgelse bliver forhindret i at fortsætte tjenesten.

§ 34. Stk. 3. Retten efter stk. 1 og 2 haves i de i § 32, stk. 2, nævnte tilfælde mod staten.

§ 33. Skibsføreren kan endvidere afskedige en sømand:

1. hvis han er uduelig til den tjeneste, han er forhyret til,
2. hvis han ikke kommer ombord i rette tid og skibet skal afgå, eller en anden må antages i hans sted,
3. hvis han forser sig groft i tjenesten, såsom ved gentagen ulydighed, voldsom adfærd mod overordnede, mishandling af andre ombordværende eller gentagen beruselse i tjenesten,
4. hvis han gør sig skyldig i tyveri eller anden grov forbrydelse, udsætter skibet for alvorlige vanskeligheder ved at skjule nogen ombord eller skjuler gods ombord, som er toldpligtigt, eller som det er forbudt at udføre fra afgangsstedet eller at indføre til bestemmelsesstedet, eller
5. hvis han indbringer en tvist om tjenesteforholdet for udenlandsk myndighed.

Stk. 2. Før en sømand afskediges efter denne paragraf, skal forhør holdes efter reglerne i § 64, selvom det ikke er muligt at afhøre sømanden personligt.

Stk. 3. Sømanden har ikke ret til hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste. Hvis det ved afskedigelse efter pkt. 2 viser sig, at sømanden er uden skyld, og han er arbejdsudygtig på grund af sygdom eller legemsskade, har han dog ret til hyre efter reglerne i § 18, stk. 2, 2. pkt.

Stk. 4. Afskediges sømanden efter pkt. 3, pkt. 4 eller pkt. 5, kan han ikke kræve fri hjemrejse efter § 26.

§ 34. Afskediges en sømand uden sådan grund, som nævnes i § 32, stk. 1, eller § 33, har han ret til hyre for tre måneder efter tjenesteforholdets ophør, hvis han er styrmand, maskinmester, hovmester eller radiotelegrafist, og for en måned efter tjenesteforholdets ophør, hvis han hører til det øvrige mandskab.

Stk. 2. Desuden har han, hvis et bestemt fratrædelsessted er aftalt, ret til fri rejse med underhold til dette og, hvis tjenesteforholdet ifølge § 13 kun kunne opsiges til ophør i dansk havn, ret til fri rejse med underhold til sådan havn eller, om han har hjemsted her i riget, til hjemstedet.

§ 41. Går skibet tabt ved søulykke, eller bliver det efter søulykke erklæret for uistandsætteligt, ophører en sømands tjenesteforhold, hvis ikke andet følger af aftalen. Mod hyre og underhold er han dog pligtig at tage del i bjærgningen og blive til stede til afgivelse af søforklaring.

Stk. 2. For den tid, en sømand er arbejdsløs som følge af forliset, skal rederen betale ham hyre, dog højst for to måneder. Uanset nævnte begrænsning har han altid ret til hyre under den eventuelle hjemrejse.

Stk. 3. Den danske sømand, hvis tjenesteforhold ophører i medfør af reglen i stk. 1, og som har hjemsted her i riget, har ret til fri rejse med underhold til hjemstedet samt nødvendig beklædning for statens regning. Reglerne i § 26, stk. 2, om pligt til at overtage en stilling på et andet skib får tilsvarende anvendelse.

§ 17. Hvis myndighederne i en fremmed havn, hvor en sømand skal fratræde, nægter ham adgang til landet eller betinger hans adgang dertil af en sikkerhed, som han ikke kan stille, er han pligtig at forblive i tjenesten, indtil skibet kommer til en havn, hvor afmønstring kan foregå. Kan det med rimelighed ske, er han også berettiget dertil.

§ 18. Hyren løber fra og med den dag, sømanden tiltræder tjenesten ombord. Hvis han på forlangende af rederen afleverer søfartsbog eller pas forinden, eller han må foretage rejse fra forhyringsstedet for at komme til skibet, løber dog hyren fra og med den dag, da afleveringen finder sted, eller rejsen påbegyndes.

Stk. 2. Hyren løber til og med den dag, tjenesten ophører, eller, hvis afmønstring skal foretages efter nævnte dag, til og med afmønstringsdagen. ...

Stk. 3. Hyre betales ikke for tid, i hvilken sømanden ulovligt unddrager sig sin tjeneste, ...

Stk. 5. Ved beregning af hyre for en del af en måned regnes denne til tredive dage.

§ 22. Er hyren fastsat til et bestemt beløb for rejsen, lægges den i tjenesteaftalen optagne angivelse af rejsens antagelige varighed til grund i tilfælde, hvor hyre skal beregnes efter tid.

Stk. 2. Selvom rejsen kommer til at vare kortere tid end forudsat ved forhyringen, har sømanden krav på hele den betingede hyre. Kommer rejsen til at vare længere end forudsat, har han krav på et forholdsmæssigt tillæg, hvis ikke andet er aftalt.

§ 23. Bliver en rejse helt eller delvis udført med mindre mandskab end forudsat, eller bliver det arbejdsdygtige mandskab formindsket under rejsen, fordeles sparet hyre for den tid, skibet er i søen, ligeligt mellem sømændene af den formindskede mandskabsgruppe, medmindre det godtgøres, at formindskelsen ikke har påført gruppen forøget arbejde. Dog fradrages, hvad udgifterne til overtidbetaling måtte være forøget med som følge af formindskelsen.

Stk. 2. Er kun een styrmand tilbage, deles sparet styrmandshyre lige mellem ham og skibsføreren.

§ 19. Udbetaling af hyre kan kun fordres, når skibet ligger i havn, og i samme land ikke oftere end hver syvende dag.

Stk. 2. Hyre udbetales i rede penge, for så vidt sømanden ikke forlanger anvisning på rederen. Udbetaling kan fordres i stedets mønt efter dagens kurs.

§ 20. Hyre kan som månedlig træk fordres udbetalt til en bestemt person her i riget eller indsat i dansk pengeinstitut. En sømand kan dog ikke fordre udbetaling efter flere sideløbende træksedler end tre.

§ 19. *Stk. 3.* En dansk sømand kan uden udgift sende hyremidler fra udlandet til Danmark gennem dansk konsul. For forsendelsen er staten ansvarlig.

§ 21. Uden sømandens samtykke kan foruden sådanne beløb, som det i henhold til særlig lovbestemmelse er pålagt rederen at tilbageholde, kun beløb til dækning af disciplinbod eller erstatningsansvar, som en sømand har pådraget sig i tjenesten, modregnes i hyren. Modregning skal ske i hyre, der udbetales sømanden, fremfor i hyre, der udbetales som træk, medmindre sømanden bestemmer andet.

Stk. 2. Af hyre, sømanden selv kan hæve, har skibsføreren ret til at tilbageholde en trediedel, indtil tjenesten fratrædes. Det tilbageholdte beløb må dog ikke overstige en halv måneds hyre.

§ 11. *Stk. 5.* I afregningsbogen skal indføres tiden for sømandens tiltræden og fratræden, opsigelse af tjenesteforholdet med angivelse af dagen derfor, hvad der udbetales sømanden som hyre eller for overtid og, hvis udbetaling sker i anden mønt end den aftalte, den kurs, der lægges til grund.

§ 27. Når skibsføreren forlanger det, er en sømand pligtig at lade sig undersøge af en læge, dog uden udgift for sømanden.

Stk. 2. Er der grund til at antage, at en sømand er syg, skal skibsføreren såvidt muligt lade ham undersøge af en læge.

Stk. 3. Er en sømand syg eller kommet til skade, skal skibsføreren sørge for, at han ombord eller i land får forsvarlig pleje, derunder underhold, lægehjælp og lægemidler.

Stk. 4. Er der grund til at antage, at en sømand lider af en sygdom, som medfører fare for de ombordværende, skal skibsføreren lade ham bringe i land, hvis betryggende foranstaltninger mod faren ikke kan træffes ombord.

Stk. 5. Kan en syg eller tilskadekommet sømand ikke selv tage vare på sine ejendele, skal skibsføreren drage omsorg for dem.

Sidste stk. Bliver en syg eller tilskadekommet sømand efterladt i udlandet, skal skibsføreren overgive ham til konsulens forsyng eller, hvis der ikke er dansk konsul på stedet, på anden måde skaffe ham forsvarlig pleje og underrette nærmeste danske konsul. På begæring af sømanden skal skibsføreren underrette hans nærmeste pårørende.

§ 31. *Stk. 1.* Når skibsføreren i udlandet efterlader en syg eller tilskadekommet sømand til dansk konsuls forsyng, skal han stille sådan sikkerhed, som konsulen kan godkende, for de udgifter, som det efter §§ 28 og 30 påhviler rederen at bære. Hyrebeløb, som sømanden har krav på, eller som han kan få krav på i medfør af § 18, stk. 2, 2. punktum, overgives til konsulen. Hyrebeløb, som sømanden har krav på, kan han fordre videregivet til sig, medmindre de må påregnes at medgå til dækning af udgifter for sømandens regning, eller han er i en tilstand, der gør ham uegnet til at varetage sine anliggender.

§ 18. *Stk. 2.* Hyren løber til og med den dag, tjenesten ophører, eller, hvis afmønstring skal foretages efter nævnte dag, til og med afmønstringsdagen. Er sømanden arbejdsudygtig på grund af sygdom eller legemsskade, løber hyren videre, sålænge han er arbejdsudygtig, dog ikke ud over to måneder, hvis han er styrmand, maskinmester, hovmester eller radiotelegrafist, eller en måned, hvis han hører til det øvrige mandskab, og ikke i flere dage, end han har været i tjenesten, medmindre bestemte tegn på sygdom eller legemsskade er påvist.

Stk. 3. Hyre betales ikke for tid, i hvilken sømanden ulovligt unddrager sig sin tjeneste, eller i hvilken han er arbejdsudygtig på grund af sygdom eller legemsskade, som han svigagtigt har fortiet ved sin ansættelse.

Stk. 4. Hyre betales ej heller for tid, i hvilken sømanden er arbejdsudygtig som følge af sygdom eller legemsskade, som han har pådraget sig med forsæt eller ved grov uagtsomhed. Dette gælder dog ikke, hvis sømanden er dansk og hans arbejdsudygtighed skyldes kønssygdom.

§ 28. Udgifterne ved en sømands pleje bæres med de af denne paragrafs stk. 3-5 følgende undtagelser af rederen, sålænge tjenesteforholdet består.

Stk. 2. Er en sømand syg eller tilskadekommet ved tjenesteforholdets ophør, har han med de af denne paragrafs stk. 3-5 følgende undtagelser ret til pleje for rederens regning i indtil 12 uger, hvis han er dansk og plejes i udlandet, og ellers i indtil 6 uger. Tiden regnes fra afmønstringen eller, om han ikke afmønstres, fra den dag, da skibet afgår. Hvis han er dansk og har hjemsted her i riget, og han afmønstres på grund af sygdom eller legemsskade eller ved sin fratræden lider af sådan sygdom eller legemsskade, som kan foranledige afmønstring, har han desuden ret til fri rejse med underhold for rederens regning til hjemstedet. Gøres ret til fri hjemrejse fra udlandet gældende, og sømandens helbredstilstand tillader det, får bestemmelsen i § 26, stk. 2, om pligt til at tage stilling på et andet skib tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Hvis sømanden svigagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden ved sin ansættelse, har han ikke ret til pleje for rederens regning eller fri hjemrejse. Når undtages kønssygdom, som dansk sømand lider af, gælder det samme, hvis han har pådraget sig sygdommen eller legemsskaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed.

Stk. 4. Hvis sømanden er dansk og lider af kønssygdom eller tuberkulose, overtager staten de udgifter ved pleje efter afmønstringen eller ved hjemrejse, der ville påhvile rederen, om ikke denne regel gjaldt.

Stk. 5. Er sømanden sygeforsikret i en statsanerkendt sygekasse, i en statskontrolleret sygeforening, i en udenlandsk sygekasse eller -forening eller i et privat forsikringselskab, eller er han omfattet af en social tryghedsordning, har rederen eller staten ikke pligt til at bekoste sådan pleje efter afmønstringen, som kan kræves ydet derfra.

§ 31. Stk. 2. Har skibsføreren i udlandet været nødt til efter afmønstringen at gøre sådanne udlæg til hjemsendelse eller pleje af en dansk sømand, til anden hjælp for ham ifølge forsorgsretlig forskrift eller i anledning af hans død, som ikke efter dansk ret påhviler rederen, og som ikke kunne være undgået gennem bistand af dansk konsul, kan erstatning kræves af staten.

§ 29. Dør en sømand, skal skibsføreren underrette hans nærmeste pårørende og sørge for hans begravelse eller ligbrænding. Finder ligbrænding sted, skal skibsføreren sørge for hjemsendelse af asken.

Stk. 2. Skibsføreren skal snarest muligt vidnefast lade optage en fortegnelse over, hvad den afdøde har efterladt ombord. Indtræffer dødsfaldet i udlandet, skal han aflevere fortegnelsen til nærmeste danske konsul. Kan efterladenskaberne ikke uden ulempe beholdes ombord, skal også de overgives til konsulen. Forsåvidt de er udsat for at fordærves, forinden overgivelse til dansk konsul kan finde sted, kan dog skibsføreren sælge dem på betryggende måde.

§ 24. Dør en sømand, løber hyren til og med dødsdagen, hvis ikke den ifølge bestemmelse i dette kapitel er ophørt at løbe tidligere.

§ 24. Stk. 3. Bliver skibet borte, uden at det kan oplyses, når ulykken indtraf, gås ved beregning af hyren ud fra, at dødsfaldet er indtruffet ved udløbet af den tid, som i almindelighed medgår for et skib som det forulykkede til en rejse på samme årstid fra det sted, hvorfra man sidst havde efterretning om skibet, til bestemmelsesstedet.

Stk. 2. Dør en dansk sømand, medens han er i rederens tjeneste, har hans enke eller hans børn under 18 år ret til hyre for en måned. Det samme gælder, hvis sømanden dør, medens han er berettiget til hyre efter § 18, stk. 2, 2. pkt. I så fald kan dog rederen fradrage hyre, som han har betalt eller skal betale efter nævnte bestemmelse.

§ 30. Udgifterne ved en sømands begravelse eller ved ligbrænding samt hjemsendelse og gravsætning af hans aske skal betales af rederen, hvis sømanden dør, medens tjenesteforholdet består, eller medens han endnu har ret til pleje for rederens regning.

Stk. 2. Dør en dansk sømand, medens han har ret til pleje for statens regning, betaler staten udgifterne ved hans begravelse eller ved ligbrænding samt hjemsendelse og gravsætning af aske.

§ 31. Stk. 2. Har skibsføreren i udlandet været nødt til efter afmønstringen at gøre sådanne udlæg til hjemsendelse eller pleje af en dansk sømand, til anden hjælp for ham ifølge forsorgsretlig forskrift eller i anledning af hans død, som ikke efter dansk ret påhviler rederen, og som ikke kunne være undgået gennem bistand af dansk konsul, kan erstatning kræves af staten.

§ 1. Rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med skibsføreren om ansættelsesvilkårene.

§ 3. Skibsføreren kan til enhver tid afskediges af rederen.

Stk. 2. Afskediges han uden sådan grund, som nævnes i § 4 eller § 5, har han ret til hyre for tre måneder efter sin fratræden.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 34, stk. 2, får tilsvarende anvendelse.

§ 5. Afskediges skibsføreren på grund af uduelighed, uredelighed, grov fejl eller grov forsømmelse i tjenesten, tilkommer der ham ikke hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste.

§ 2. Stk. 1. Er ikke andet aftalt, kan hver af parterne opsige tjenesteforholdet med tre måneders varsel til ophør i dansk havn, som skibet anløber for losning, lastning eller oplægning.

§ 4. Afskediges skibsføreren på grund af sygdom eller legemsskade, som gør ham uskikket til at føre skibet, har han ret til hyre for tre måneder efter tjenesteforholdets ophør. Har han fortiet sygdommen eller skaden svigagtigt ved sin ansættelse, har han dog ikke krav på hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste. Når undtages kønssygdom, gælder det samme, dersom han har pådraget sig sygdommen eller skaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed.

§ 6. Går skibet tabt som følge af søulykke, eller bliver det efter søulykke erklæret for uistandsætteligt, ophører skibsførerens tjenesteforhold, hvis ikke andet følger af aftalen. Mod hyre og underhold er han dog pligtig at blive tilstede og sørge for ordningen af de anliggender, som vedrører skibet, de ombordværende eller lasten.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 41, stk. 2 og 3, får tilsvarende anvendelse.

§ 2. Er ikke andet aftalt, kan hver af parterne opsige tjenesteforholdet med tre måneders varsel til ophør i dansk havn, som skibet anløber for losning, lastning eller oplægning.

Stk. 2. Har skibsføreren været i tjenesten om bord i halvandet år, kan han, om ikke andet er aftalt, også opsige tjenesteforholdet med nævnte varsel til ophør i fremmed losse-, laste- eller oplægningshavn.

§ 4. Afskediges skibsføreren på grund af sygdom eller legemsskade, som gør ham uskikket til at føre skibet, har han ret til hyre for tre måneder efter tjenesteforholdets ophør. Har han fortiet sygdommen eller skaden svigagtigt ved sin ansættelse, har han dog ikke krav på hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste. Når undtages kønssygdom, gælder det samme, dersom han har pådraget sig sygdommen eller skaden med forsæt eller ved grov uagtsomhed.

§ 7. For skibsføreren gælder:

1. om pleje og fri hjemrejse med underhold i tilfælde af sygdom eller legemsskade, hvad § 28 bestemmer for en dansk sømand,
2. om fri hjemrejse med underhold efter længere tjenestetid, hvad § 26 bestemmer for en dansk sømand,
3. om hyre ved dødsfald, om begravelse eller ligbrænding og om behandling af efterladenskaber, hvad §§ 24, 29 og 30 bestemmer for en sømand.
4. om erstatning for tabte ejendele, hvad § 42 bestemmer for en dansk sømand, samt
5. om pligt til at underkaste sig lægeundersøgelse, hvad § 10, stk. 3, bestemmer for en sømand.

§ 8. Er der tilsagt skibsføreren andel i skibets fragt (kaplak) eller i anden indtægt af rejsen eller andel i rederens overskud (tantieme), og tjenesteforholdet ophører før rejsens slutning eller regnskabsårets udløb, skal rederen betale en forholdsmæssig del af nævnte vederlag. Med fragt ligestilles godtgørelse for overliggetid.

Stk. 2. Haves ret til hyre ifølge § 3, § 4, § 6 eller § 7 for længere tid, end skibsføreren har været i tjenesten, betales sådant vederlag, som er nævnt i denne paragrafs stk. 1 for tiden efter tjenesteforholdets ophør med det beløb, hvormed det dobbelte af første styrmands hyre måtte overstige skibsførerens faste hyre.

§ 44. Skibsføreren har den højeste myndighed ombord.

§ 45. *Stk. 4.* Har skibsføreren forfald, eller er han fraværende, træffer den øverste tilstedeværende styrmand i tilfælde, for hvilke forskrift ikke er givet af skibsføreren, i hans sted afgørelse, som ikke kan opsættes.

§ 44. *Stk. 2.* Dør skibsføreren, eller bliver han ude af stand til at føre skibet, eller forlader han tjenesten, træder første styrmand i hans sted, indtil en anden fører er ansat.

§ 55. Ved anordning af arbejdet skal hensyn tages til enhvers stilling ombord og såvidt muligt til hans dygtiggørelse i sit fag.

§ 45. Første styrmand foretager fordelingen af arbejdet mellem styrmændene i samråd med skibsføreren, forsåvidt ikke denne har truffet bestemmelse derom.

Stk. 2. En styrmand skal særlig være skibsføreren til hjælp ved navigeringen og de dertil hørende observationer og beregninger. Han fører tilsyn med det øvrige mandskab og med skibet, dets tilbehør og udrustning, forsåvidt ikke andet følger af § 46. Han skal sørge for de fornødne optegnelser over modtaget og udleveret gods og føre tilsyn med lastning, stuvning og losning af gods. Angående hans pligt til at føre skibsdagbogen gælder, hvad søloven bestemmer.

Stk. 3. En vagthavende styrmand er ansvarlig for sin navigering.

Stk. 4. Har skibsføreren forfald, eller er han fraværende, træffer den øverste tilstedeværende styrmand i tilfælde, for hvilke forskrift ikke er givet af skibsføreren, i hans sted afgørelse, som ikke kan opsættes.

§ 46. Maskinchefen leder og er ansvarlig for maskintjenesten. Han skal særlig sørge for forsvarlig drift, behandling og vedligeholdelse af skibets maskineri med tilhørende anlæg og indretninger samt af skibsskroget indenfor kedel- og maskinrum med tilhørende kulkasser, tanke og akselgange. Han fører tilsyn med skibets forråd af brændsel og andre maskinfornødenheder og kontrollerer mængden og beskaffenheden deraf ved modtagelsen. Han ordner tjenesteforholdet mellem maskinmestrene og fører tilsyn med maskinmandskabet og dets opholdsrum. Angående hans pligt til at føre maskindagbogen gælder, hvad søloven bestemmer.

Stk. 2. Finder maskinchefen mangler ved de nævnte dele af skibet, dets tilbehør eller udrustning, skal han uden ophold underrette skibsføreren.

Stk. 3. Er der foruden maskinchefen flere maskinmestre ombord, anses det overladt den øverste af disse at foretage fordelingen af arbejdet mellem dem i samråd med maskinchefen, forsåvidt ikke denne har truffet bestemmelse derom.

Stk. 4. En vagthavende maskinmester er ansvarlig for betjeningen af skibets maskineri.

Stk. 5. Har maskinchefen forfald, eller er han fraværende, træffer den øverste tilstedeværende maskinmester i tilfælde, for hvilke forskrift ikke er givet af maskinchefen, i hans sted afgørelse, som ikke kan opsættes.

§ 47. Hovmesteren skal særlig sørge for tilberedningen og serveringen af kosten, føre tilsyn med provianten og sørge for renholdelsen af de rum, som skibsføreren bestemmer.

§ 48. Radiotelegrafisten skal særlig forestå radiotjenesten. Han er ansvarlig for driften, behandlingen og vedligeholdelsen af skibets radioanlæg med dertil hørende udstyr og reservemateriel. Om hans pligt til at føre radiodagbogen gælder, hvad søloven og loven om tilsyn med skibe bestemmer.

Stk. 2. Finder radiotelegrafisten mangler ved radioanlægget, skal han uden ophold underrette skibsføreren.

§ 49. *Stk. 2.* Enhver skal opføre sig sømmeligt, ædrueligt og fredeligt og følge forskrifter, som gives for ordenen ombord. Når en sømand modtager en ordre, skal han ved tydeligt svar tilkendegive, at han har forstået den.

§ 50. *Stk. 1.* En sømand skal adlyde ordrer, han modtager i tjenesten, vise omsorg for skib og last og i det hele udføre sin tjeneste med omhu og påpasselighed.

§ 51. *Stk. 1.* En sømand er pligtig at tiltræde sin tjeneste ombord til den fastsatte tid.

Stk. 5. Bliver en sømand forhindret i at komme ombord i rette tid, skal han uden ophold underrette skibsføreren.

§ 52. Undlader en sømand at tiltræde tjeneste ombord i rette tid, eller forlader han uberettiget skibet, eller kommer han ikke tilbage i rette tid efter at have været i land, kan skibsføreren lade ham bringe ombord ved politiets hjælp, hvis skibet

ellers ikke har tilstrækkeligt mandskab, eller sømanden træffes beruset. Denne bestemmelse gælder dog ikke for skib, der går i indenrigsfart.

§ 50. Stk. 2. Den skade, en sømand forvolder ved fejl eller forsømmelse i tjenesten, er han pligtig at erstatte. Retten kan dog nedsætte erstatningsbeløbet under hensyntagen til den udviste skyld, skadens størrelse og omstændighederne iøvrigt.

§ 55. Stk. 2. Den, der leder arbejdet, er pligtig at iagttage de fornødne forsigtighedsregler til værn mod ulykkestilfælde og sygdom. Kongen kan give nærmere forskrifter i så henseende.**§ 57.** Skibsføreren skal påse, at mandskabet får god og tilstrækkelig kost. Nærmere bestemmelser om, hvad der kræves i så henseende, gives af kongen.

Stk. 2. Finder skibsføreren det under rejsen nødvendigt at mindske kosten, har mandskabet krav på en passende erstatning.

Stk. 3. Skibsføreren må ikke tage mandskabets bespisning i entreprise.

§ 58. Skibsføreren skal føre tilsyn med sundhedsforholdene, opholdsrummene og renligheden ombord. Nærmere bestemmelser om, hvad der kræves i så henseende, gives af kongen.

§ 59. Fremsætter over halvdelen af mandskabet klage over skibets sødygtighed til den forestående rejse, er skibsføreren pligtig at lade foretage kontrolsyn i overensstemmelse med de efter loven om tilsyn med skibe gældende regler. I fremmed havn, hvor adgang til kontrolsyn efter disse regler ikke haves, skal skibsføreren henvende sig til vedkommende myndighed på stedet med begæring om udmeldelse af synsmænd.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis maskinchefen eller første styrmand fremsætter tilsvarende klage med hensyn til de dele af skibet, dets tilbehør eller udrustning, som han har tilsyn med.

Stk. 3. Viser det sig ved synet, at klagen har savnet rimelig grund, erstattes skaden efter reglerne i § 50, stk. 2.

Stk. 4. Afholdes syn i medfør af denne paragraf udenfor riget, skal den danske konsul på stedet, hvis sagen har været ham forelagt, og ellers skibsføreren uopholdelig indsende beretning til handelsministeriet.

§ 56. En sømand skal have fornøden tid til hvile og søvn.

Stk. 2. Er en sømand under 16 år, skal han i tiden mellem kl. 20 og kl. 8 have en sammenhængende hviletid på mindst 9 timer. Er en sømand over 16 år, skal han inden for hvert døgn have en hviletid på mindst 8 timer, der kan deles i højst to perioder. Fra disse bestemmelser kan dog kongen gøre undtagelse, forsåvidt angår skibe med bruttodrægtighed under 500 tons.

Stk. 3. På søndage og andre her i riget anordnede helligdage må der ikke pålægges en sømand arbejde, som kan opsættes.

Stk. 4. På sådanne helligdage bør der endvidere såvidt muligt gives enhver af besætningen, som ønsker det, lejlighed til uforstyrret at holde gudstjeneste ombord.

§ 51. Stk. 2. Under skibets ophold i havn eller på anden sikker ankerplads har en sømand ret til at gå i land i sin fritid, forsåvidt hans forbliven ombord ikke er påkrævet af hensyn til skibets, ladningens eller de ombordværendes sikkerhed, udførelse af nødvendigt skibsarbejde eller skibets forestående afrejse eller forhaling.

Stk. 3. En gang om måneden skal det under ophold som nævnt tillades en sømand at gå i land for at ordne egne anliggender i tiden efter kl. 12 eller i anden tid, hvorom aftale træffes, og på en dag, da butikker og ekspeditionssteder

holdes åbne. Overstiger opholdet ikke 48 timer, er dog retten til sådan landlov betinget af, at skibets afgang ikke forsinkes derved.

Stk. 4. Forsåvidt det under hensyn til omkostningerne og andre omstændigheder med rimelighed kan ske, skal skibsføreren vederlagsfrit skaffe sådan bådforbindelse med land, at mandskabet kan udnytte dets ret til at gå i land i fritid.

§ 54. Ting til personlig brug kan en sømand medtage i rimeligt omfang, forsåvidt det ikke kan medføre ulempe for skib eller ladning eller fare for uorden ombord. Uden tilladelse af skibsføreren må han ikke medtage varer til salg for egen eller andens regning.

Stk. 2. For ulovlig medtaget gods er sømanden pligtig at betale fragt. Angående erstatning for skade, godset forvolder, gælder reglerne i § 50, stk. 2.

Stk. 3. Finder skibsføreren grund til mistanke om, at noget ulovligt er bragt ombord, kan han lade mandskabets gemmer undersøge. Vedkommende har ret til at være til stede ved undersøgelsen.

Stk. 4. Hvad der ulovligt er medtaget, kan skibsføreren tage i forvaring, lade bringe i land eller om fornødent kaste over bord.

§ 53. Ejendele, en sømand ved tjenesteforholdets ophør har efterladt ombord, skal forvares for hans regning. Skibsføreren skal snarest muligt vidnefast lade optage en fortegnelse derover. Forsåvidt forvaring under hensyn til ejendelenes beskaffenhed, omkostningerne og andre omstændigheder ikke med rimelighed kan ske, kan de dog sælges på betryggende måde. Det samme gælder, hvis sømanden ikke inden 2 år har henvendt sig til rederen for at få ejendelen udliveret.

Stk. 2. Betaling af erstatningskrav, rederen måtte have imod sømanden ifølge tjenesteforholdet, eller sikkerhedsstillelse for sådant krav kan gøres til vilkår for udlevering til sømanden.

§ 42. Har en dansk sømand mistet ombordværende ejendele ved forlis af skibet, ved sørøveri eller brand eller andet havari, der rammer skibet, skal rederen betale erstatning efter almindelige bestemmelser, som kongen giver. Fradrag gøres ikke for nødvendig beklædning, sømanden har modtaget i henhold til § 41, stk. 3.

§ 60. Når det er nødvendigt for at opretholde ordenen ombord, kan skibsføreren eller den, der i hans fravær eller forfald er trådt i hans sted, skaffe sig lydighed ved anvendelse af magt.

Stk. 2. Er skibet i fare, eller viser der sig mytteri blandt mandskabet, eller foreligger anden nødstilstand, er det tilladt at bruge ethvert middel, som er nødvendigt for at tilvejebringe orden og lydighed. Enhver af mandskabet er, endog uden opfordring, pligtig at yde hjælp.

Stk. 3. Tilføjes skade den, som nægtede lydighed, kan han kun gøre ansvar gældende, hvis hårdere midler er anvendt, end omstændighederne krævede.

§ 61. Hvis nogen af mandskabet gør sig skyldig i en grovere forbrydelse, og skibet ikke er i dansk havn, skal skibsføreren snarest muligt optage en foreløbig forklaring under iagttagelse af reglerne i § 64. Dette gælder dog ikke, hvis forbrydelsen er forøvet på fremmed territorium og forfølges af stedets myndigheder.

Stk. 2. Indtil dansk konsul eller politiet i Danmark kan tage sig af sagen, skal skibsføreren såvidt muligt sørge for, at den skyldige ikke undviger. Er det nødvendigt, kan skibsføreren lade ham indespærre eller anvende andre magtmidler, men føreren må ikke behandle ham strengere, end øjemedet kræver.

§ 43. En sømand kan fordre skibsførerens afregning prøvet af dansk mønstringsbestyrer. På Færøerne kan afregningen fordres prøvet af landfogeden eller en sysselmand.

Stk. 2. Opstår der, medens skibet er udenfor riget, tvist mellem skibsføreren og en sømand om afregningen eller tjenesteforholdet iøvrigt, kan sagen forelægges dansk konsul. For fremmed myndighed må tvisten ikke indbringes.

Stk. 3. Mønstringsbestyrerens eller konsulens afgørelse er bindende for parterne, indtil tvisten kan indbringes for dansk domstol. Har sømanden ikke andet værning her i riget, kan sag mod ham anlægges i den retskreds, hvor skibet har hjemsted.

Stk. 4. Gælder afgørelsen betaling af et pengebeløb over 100 kroner, kan konsulen, hvis omstændighederne taler derfor, bestemme, at beløbet eller en del deraf skal deponeres hos ham. Et deponeret beløb skal sammen med udskrift af konsulens afgørelse indsendes til handelsministeriet. Er efter seks måneders forløb ikke andet fastslået af dansk domstol, eller tvisten indbragt herfor, udbetales beløbet.

§ 70. Undlader rederen at sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med skibsføreren om ansættelsesvilkårene, straffes han med bøde.

Stk. 2. Med samme straf anses den reder, der undlader at påse, at skibsføreren underkastes påbudt lægeundersøgelse.

§ 71. Skibsføreren - eller den, der er trådt i skibsførerens sted - straffes med bøde eller hæfte:

1. hvis han misbruger de magtmidler, der er tillagt ham ved denne lov,
2. hvis han behandler en sømand med unødigt hårdhed,
3. hvis han tilsidesætter sine pligter over for en syg eller tilskadekommet sømand, eller
4. hvis han forholder en sømand lovlig kost.

Stk. 2. Under skærpende omstændigheder kan tillige ved dommen retten til at føre skib frakendes ham enten for en vis tid eller for bestandig.

Stk. 3. Frakendes nævnte ret ham, skal det bestemmes ved dommen, hvorvidt han kan gøre tjeneste som styrmand. Anklagemyndigheden indsender hans sønæringsbevis og udskrift af dommen til handelsministeriet. Er det bestmt, at han kan gøre tjeneste som styrmand, meddeler handelsministeriet ham fornødent sønæringsbevis.

Stk. 4. Kongen kan tilbagegive frakendt ret til at føre skib, når to år er forløbet fra domsafsigelsen.

§ 74. Hvis en sømand sætter sig op imod skibsføreren eller den, som i skibsførerens sted fører befalingen, eller han nægter lydighed, straffes han med bøde eller hæfte.

§ 75. Hvis en sømand mod bedre vidende fremsætter eller deltager i klage som nævnt i § 59, og kontrolsyn foranlediges derved, straffes han med bøde eller hæfte.

§ 79. Offentlig påtale mod nogen af mandskabet rejses, for så vidt angår forseelser som nævnt i §§ 73, stk. 1, 74 og 77, kun på begæring af rederen eller skibsføreren. Dette gælder dog ikke tiltale efter § 77 for overtrædelse af § 55, stk. 2.

Stk. 2. I sager angående forseelser som nævnt i § 71, § 73, stk. 2, eller § 76 kan påtale ikke rejses, forinden erklæring fra handelsministeren er indhentet. Er tab af menneskeliv eller betydelig skade foranlediget, kan påtale ikke heller frafalde, forinden sådan erklæring foreligger.

§ 76. *Stk. 1.* Foranlediger en sømand grundstødning, forlis eller anden søulykke ved grov fejl eller grov forsømmelse i tjenesten, straffeshan med bøde eller hæfte. Det samme gælder, dersom en sømand gentagne gange ved fejl eller forsømmelse foranlediger en sådan begivenhed.

§ 70. Hvis skibsføreren eller nogen af mandskabet i den hensigt at unddrage sig tjenesten undlader at indfinde sig om bord i rette tid eller forlader skibet, straffes han med bøde.

Stk. 2. Under skærpende omstændigheder, såsom når rømningen medfører fare for menneskeliv eller for skibet, kan hæfte idømmes.

§ 68. *Stk. 2.* Under skærpende omstændig heder, såsom når rømningen medfører fare for menneskeliv eller for skibet, kan hæfte idømmes.

Stk. 3. Frakendes nævnte ret ham helt eller delvis, indsender anklagemyndigheden hans sønæringsbevis og udskrift af dommen til handelsministeriet. Er retten kun delvis frakendt ham, meddeler handelsministeriet ham fornødent sønæringsbevis.

Stk. 4. Handelsministeren kan helt eller delvis tilbagegive frakendt ret til at gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester, når et år er forløbet efter domsafsigelsen.

§ 85. Under forudsætning af gensidighed kan kongen udvide de bestemmelser til fordel for danske sømænd og deres efterladte, som indeholdes i § 18, stk. 4, § 19, stk. 3, § 24, § 26, § 28, § 41 og § 42, til at gælde også for fremmede sømænd.

§ 86. Kongen kan give nærmere bestemmelser om sådan ret til pleje i tilfælde af sygdom eller tilskadekomst, til fri rejse med underhold i visse tilfælde og til hjemsendelse af hyremidler på statens ansvar samt om sådan pligt til at sørge for begravelse eller ligbrænding, som denne lov fastslår.

§ 11. *Stk. 7.* Søfartsbøger, mønstringsbeviser, afregningsbøger, særlige hæfter som nævnt og skibsbemandingslister udfærdiges af mønstringsbestyrerne, på Færøerne af landfogeden og sysselmændene og uden for riget af dansk konsul. Nærmere bestemmelser om udstedelsen, indretningen og brugen af samt prisen for sådanne bøger, beviser m. v. gives af handelsministeren. Betalingen for en afregningsbog eller et særligt hæfte som nævnt erlægges af rederen.

§ 11. *Sidste stk.* I søfartsbogen eller mønstringsbeviset må ikke gøres nogen bemærkning om den forhyredes forhold i tjenesten, ej heller om nogen ham overgået straffedom.

§ 87. Skibsføreren skal sørge for, at et eksemplar af denne lov og af bestemmelser, kongen giver med hjemmel i § 42, § 57, § 58 eller § 86, findes ombord tilgængelig også for mandskabet.

Stk. 2. Er forhyring sket i henhold til tariftale, skal han endvidere sørge for, at et aftryk af denne findes ombord tilgængelig også for mandskabet.

§ 88. *Stk. 3.* For ikke registreringspligtige skibe og for fartøjer til fiskeri eller lignende særligt formål kan lempelser i lovens regler fastsættes af kongen.

§ 90. Denne lov træder i kraft den 1. januar 1953.

Stk. 2. Samtidig ophæves sømandslov nr. 181 af 1. maj 1923 og lov nr. 96 af 7. april 1936 om tillæg til samme lov.

Stk. 3. Personer, der på lovens ikrafttrædelsestidspunkt gør tjeneste ombord, kan fortsætte denne tjeneste uanset bestemmelserne i nærværende lovs § 10, stk. 1 og 2.

§ 88. Kongen kan bestemme, i hvilket omfang denne lov skal finde anvendelse på skibe hjemmehørende på Færøerne.

Stk. 2. Kongen kan sætte denne lov i kraft for Grønlands vedkommende med de undtagelser og lempelser, som forholdene måtte tilsi.

Udkast til sømandslov.

Kapitel I. Indledning.

§ 1. Udtrykket sømand omfatter i denne lov enhver person, bortset fra skibsføreren, der er ansat af rederen til udførelse af skibstjeneste om bord i et skib i søen.

§ 2. På personer, der er ansat af rederen til at udføre andet arbejde om bord end skibstjeneste, samt på personer, der er ansat om bord af andre end rederen, finder følgende bestemmelser anvendelse:

- 1) § 4 om mindstealder, lægeundersøgelse m. v.,
- 2) § 9 om ret til afsked og hjemrejse i tilfælde af graviditet,
- 3) § 19, stk. 2 og 3, om hyre, hjemrejse m. m. i tilfælde af skibets forlis m. v.
- 4) § 27 om omsorgspligt m. v.,
- 5) § 30, stk. 5, om statens overtagelse af udgifterne til pleje og hjemrejse i tilfælde af kønssygdom eller tuberkulose,
- 6) § 31 om statens dækning af visse udgifter til syg eller skadet sømand,
- 7) § 32 om skibsførerens pligt til at sørge for begravelse m. v.,
- 8) § 34, stk. 2 og 3, om statens dækning af udgifterne ved begravelse,
- 9) § 53, stk. 1 og 3, om pligten til at efterkomme ordrer og erstatte skade,
- 10) § 54 om værn mod ulykker og sundhedsfare,
- 11) § 55 om kost- og sundhedsforhold,
- 12) § 57, stk. 2, om hviletid,
- 13) § 59 om adgangen til at medtage gods m. v.,
- 14) § 60 om ejendele, der efterlades om bord,
- 15) § 62 om magtmidler,
- 16) § 63 om skibsførerens pligter i tilfælde af en grovere forbrydelse og
- 17) § 67, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, om straf for visse forseelser.

Stk. 2. Handelsministeren kan efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd fastsætte regler om, at kun de bestemmelser, der er nævnt i stk. 1, skal anvendes på restaurationspersonale og andet personale, der er ansat i et passagerskib til betjening af passagererne.

Stk. 3. De personer, der er nævnt i stk. 1 og 2, skal udføre det arbejde, som skibsføreren finder nødvendigt for skibets sikkerhed.

Stk. 4. På personer, der medtages om bord i medfør af sølovens § 70, finder bestemmelserne i stk. 1 og 3 anvendelse.

Kapitel II. Tjenesteaftalen m. v.

1. Tjenesteaftalens indgåelse og opsigelse.

§ 3. Rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med sømanden om ansættelsesvilkårene. Tjenesteaftalen skal udfærdiges på en formular til hyrekontrakt, hvis form og indhold fastsættes af handelsministeren efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd.

Stk. 2. Skibsføreren kan på rederens vegne ansætte det fornødne mandskab. Stk. 1 finder anvendelse på de tjenesteaftaler, der er indgået af skibsføreren. Forinden maskinmandskab ansættes, skal skibsføreren, hvor det er muligt, indhente forslag fra maskinchefen. Han bør endvidere rådføre sig med den øverste styrmand om ansættelse af dæksmandskab samt med hovmesteren om ansættelse af medhjælp for denne.

Stk. 3. I hyrekontrakten skal anføres:

- 1) den stilling, sømanden er antaget til,
- 2) hvad der er aftalt om fratrædelsessted eller opsigelsesfrist,

- 3) den aftalte hyre og dagen, fra hvilken den skal løbe,
- 4) tidspunktet for sømandens tiltræden af tjenesten,
- 5) dagen for opsigelse af tjenesteaftalen samt
- 6) tidspunktet for sømandens fratræden.

Stk. 4. En sømand, der forhyres, skal være i besiddelse af søfartsbog eller i mangel deraf af mønstringsbevis. Bogen eller beviset overgives til skibsføreren og holdes i forvaring af ham, så længe tjenesteforholdet varer.

§ 4. Mænd under 16 år og kvinder under 18 år må ikke anvendes til arbejde om bord.

Stk. 2. Ingen må tiltræde eller gøre tjeneste om bord, før han med tilfredsstillende resultat har gennemgået den for sådan tjeneste foreskrevne lægeundersøgelse. Lægeundersøgelsen er gratis for sømanden. Handelsministeren fastsætter regler om lægeundersøgelser.

Stk. 3. Til værn for søfarende under 20 år kan handelsministeren fravige bestemmelserne i §§ 5, 6, 7, 11, 19, 20, 27, 57 og 58.

§ 5. Hver af parterne kan opsiges tjenesteaftalen med 7 dages varsel, medmindre andet følger af aftalen. Der kan ikke aftales kortere opsigelsesvarsel for rederen end for sømanden.

§ 6. Er ikke andet aftalt om fratrædelseshavn, kan tjenesteaftalen kun opsiges til ophør i dansk havn, som skibet anløber. Opsigelse kan dog, medmindre andet er aftalt, kun ske til fratræden i havne på Færøerne eller i Grønland, hvis sømanden har bopæl henholdsvis på Færøerne eller i Grønland.

Stk. 2. Har sømanden ikke bopæl i Danmark, eller er han ikke forhyret i Danmark, kan tjenesteaftalen også opsiges til ophør i fremmed havn, som skibet anløber, medmindre havnen alene anløbes kortvarigt for bunkring eller landsætning af syge eller skadede eller i øvrigt af hensyn til de ombordværendes, skibets eller ladningens sikkerhed

Stk 3 Er sømanden forhyret for bestemt tid, og tiden udløber, medens skibet er i søen, fortsætter tjenesteforholdet, indtil skibet kommer til havn. Tjenesteforholdet ophører dog ikke i fremmed havn, hvor der gøres kortvarigt ophold, jfr. stk. 2.

Stk. 4. Er sømanden forhyret for bestemt tid eller bestemt rejse, finder stk. 1 og 2 anvendelse, hvis sømanden er forblevet i tjenesten, efter at tiden er udløbet, eller rejsen er endt, uden at ny aftale om fratrædelseshavn er indgået.

§ 7. En sømand, der har gjort tjeneste på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i 9 måneder, kan, uanset modstående aftale, med 1 måneds varsel, eller hvis kortere varsel er aftalt, da med dette varsel fratræde i enhver havn, skibet anløber. Fratrædelse kan dog ikke ske i fremmed havn, hvor der gøres kortvarigt ophold, jfr. § 6, stk. 2.

Stk. 2. Sømanden kan skriftligt samtykke i, at nye frister på indtil 9 måneder ad gangen kan begynde at løbe. Samtykke kan dog ikke gives tidligere end 1 måned før udløbet af en frist.

§ 8. En sømand, der har bopæl i Danmark, og som i de sidste 3 måneder ikke har haft adgang til at fratræde i dansk havn, har ret til fri rejse til sin bopæl, hvis han uden afbrydelse har været i tjeneste på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i 6 måneder. Staten og rederen betaler hver halvdelen af udgifterne ved rejsen med underhold. Retten til fri hjemrejse påvirkes ikke af, at sømanden i løbet af de sidste 3 måneder har haft adgang til at fratræde i færøsk eller grønlandsk havn, medmindre han har bopæl på Færøerne eller i Grønland.

Stk. 2. Sømanden skal dog fortsætte tjenesten i indtil 1 måned, hvis det kan forventes, at skibet indenfor den tid kommer til en havn, hvorfra hjemrejsen kan ordnes væsentlig billigere eller lettere.

Stk. 3. Fratræder sømanden efter egen opsigelse eller afskedsbegæring, skal krav om fri hjemrejse fremsættes senest samtidig med opsigelsen eller begæringen om afsked.

Stk. 4. Hjemrejsen ordnes af konsulen eller, hvis der ikke er dansk konsul på stedet, af skibsføreren. Ordner konsulen hjemrejsen, skal skibsføreren på forlangende stille sikkerhed for rederens andel af udgifterne.

2. Sømandens ret til at kræve afsked.

§ 9. En gravid søfarende har ret til at kræve afsked, når det af hensyn til hende selv, den forestående fødsel eller barnet må anses for påkrævet. Handelsministeren kan fastsætte regler om retten til at fratræde og om ret til fri rejse med underhold til den pågældendes bopæl i Danmark for statens regning.

§ 10. Får en sømand efter forhyringen underretning om, at hans ægtefælle eller barn er afdøet ved døden eller er alvorlig syg, kan han kræve afsked.

Stk. 2. En sømand kan også kræve afsked, hvis han efter forhyringen får underretning om, at han på andet skib kan få stilling af højere grad, end den han har, eller anden stilling af væsentlig betydning for ham, eller om andre omstændigheder, som gør det til en velfærdssag for ham at kunne fratræde. Bliver skibet derved usødygtigt, kan sømanden dog kun kræve afsked efter 1. pkt., hvis en kvalificeret mand kan skaffes i hans sted.

Stk. 3. Sømanden skal erstatte rederen udgifterne ved at skaffe en ny mand efter stk. 2. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde under hensyn til sømandens resterende tjenestetid og omstændighederne iøvrigt.

§ 11. Sømanden har ret til at kræve afsked, hvis:

- 1) skibet er usødygtigt, eller mandskabets opholdsrum er sundhedsfarlige, og skibsføreren ikke sørger for, at manglerne afhjælpes,
- 2) skibsføreren i strid med § 56 undlader at lade skibet syne, eller
- 3) sømanden har været udsat for mishandling om bord på skibet, uden at skibsføreren trods kendskab hertil har ydet ham beskyttelse.

Stk. 2. En sømand, der fratræder efter stk. 1, har ret til erstatning og fri rejse med underhold efter § 18, stk. 1 og 2.

§ 12. Sømanden har ret til at kræve afsked, hvis det efter forhyringen viser sig, at der:

- 1) er fare for, at skibet vil blive opbragt af krigsførende eller udsat for krigsskade, eller at sådan fare er blevet væsentlig forøget, eller
- 2) hersker ondartet epidemi i en havn, som skibet skal anløbe.

Stk. 2. Krav om afsked skal fremsættes snarest, efter at sømanden har fået kundskab om forholdet. Hvis rejsen ikke er påbegyndt, har sømanden ret til at fratræde straks, og ellers i den første havn, skibet anløber.

Stk. 3. Fratræder sømanden, har han ret til dækning af halvdelen af udgifterne til rejse med underhold til hjemstedet eller efter rederens bestemmelse til forhyringsstedet. Dette gælder dog ikke, hvis der kan skaffes sømanden tilsvarende stilling på andet dansk skib på fratrædelsesstedet.

§ 13. Er en sømand forhyret for en bestemt rejse, og denne bliver væsentlig forandret, kan han kræve afsked. § 12, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Fratræder sømanden, har han ret til hyre for en måned efter tjenesteforholdets ophør. Desuden har han ret til fri rejse med underhold til forhyringsstedet, hvis han fratræder, før rejsen er begyndt, og ellers til det aftalte fratrædelsessted.

§ 14. Mister skibet retten til at føre dansk flag, kan sømanden kræve afsked, hvis ikke andet følger af aftalen.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis skibet overtages af en anden dansk reder, og sømanden på forespørgsel af skibsføreren snarest meddeler, at han ikke ønsker at fortsætte tjenesteforholdet hos den nye reder.

Stk. 3. Ophører sømandens tjenesteforhold efter stk. 1, har han ret til erstatning og fri rejse med underhold efter § 18, stk. 1 og 2.

§ 15. En sømand, der efter aftalen eller efter bestemmelse i dette kapitel har ret til at fratræde, skal forblive i tjenesten for at yde bistand ved arbejde, som nødvendigt må udføres, når skibet kommer i havn, dog ikke udover 48 timer efter ankomsten. Dette gælder dog ikke ved fratrædelse efter § 10, stk. 1.

Stk. 2. Skal søforklaring afgives, skal han mod hyre og underhold blive på stedet, til forklaringen er afgivet.

3. Skibsførerens ret til at afskedige en sømand.

§ 16. Skibsføreren kan afskedige en sømand, der

- 1) som følge af sygdom eller legemsskade for længere tid er uskikket til at udføre sit arbejde,
- 2) lider af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende,
- 3) som følge af graviditet bliver ude af stand til at varetage sin tjeneste eller
- 4) uden at være fundet syg bliver forhindret i at fortsætte tjenesten som følge af en lægeundersøgelse, der er påbudt efter § 4, stk. 2.

Stk. 2. §§ 29 og 30 om ret til hyre m. v. finder anvendelse ved afsked efter stk. 1, nr. 1-3.

Stk. 3. Afskediges en sømand efter stk. 1, nr. 4, har han ret til hyre af staten for den tid, han bliver forhindret i at lade sig forhyre. § 18, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 17. Skibsføreren kan afskedige en sømand, hvis han:

- 1) er uduelig til sin tjeneste,
- 2) ikke kommer om bord i rette tid, og skibet skal afgang, eller en anden må antages i hans sted,
- 3) forser sig groft i tjenesten, såsom ved gentagen ulydighed, voldsom adfærd mod andre ombordværende eller gentagen beruselse,
- 4) gør sig skyldig i tyveri eller anden grov forbrydelse,
- 5) udsætter skibet for alvorlige vanskeligheder ved at skjule nogen om bord,
- 6) skjuler gods om bord, som er toldpligtigt, eller som det er forbudt at udføre fra afgangsstedet eller at indføre til bestemmelsesstedet, eller
- 7) indbringer en tvist om tjenesteforholdet for udenlandsk myndighed.

Stk. 2. Vil skibsføreren afskedige en sømand efter stk. 1, nr. 3-7, skal han meddele sømanden dette snarest og senest inden 7 dage efter, at han har fået kundskab om det forhold, der begrunder afskeden, medmindre særlige grunde gør en overskridelse af denne frist nødvendig.

Stk. 3. Afskediges en sømand efter stk. 1, har han ikke ret til hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste. Hvis det ved afsked efter stk. 1, nr. 2, viser sig, at sømanden er uden skyld, og han er uarbejdsdygtig på grund af sygdom eller legemsskade, har han dog ret til hyre efter § 29, stk. 2.

§ 18. Afskediges en sømand uden sådan grund, som nævnes i § 16 eller § 17, har han ret til hyre for 2 måneder efter tjenesteforholdets ophør, såfremt almindelige erstatningsregler ikke hjemler ret til et større beløb.

Stk. 2. Er et bestemt fratrædelsessted aftalt, har han desuden ret til fri rejse med underhold til dette. Kan tjenestaftalen efter § 6 kun opsiges til ophør i dansk havn, har han ret til fri rejse med underhold til sådan havn eller, hvis han har bopæl i Danmark, til bopælen.

Stk. 3. Fratræder en sømand efter opsigelse på aftalt eller i medfør af § 6 bestemt fratrædelsessted efter skibsførerens bestemmelse før opsigelsesfristens udløb med hyre og underhold til fristens udløb, finder stk. 1 og 2 ikke anvendelse.

4. Tjenesteforholdets ophør ved tab af skibet.

§ 19. Går skibet tabt ved søulykke, eller anses det efter søulykke for uistandsætteligt, ophører en sømands tjenesteforhold, hvis ikke andet følger af aftalen. Mod hyre og underhold skal han dog deltage i bjærgningen og blive på stedet, til søforklaring er afgivet.

Stk. 2. Ophører tjenesteforholdet som nævnt, har sømanden ret til nødvendig beklædning samt fri rejse med underhold til sin bopæl for rederens regning.

Stk. 3. Under den i stk. 2 nævnte hjemrejse har sømanden ret til hyre. Han har endvidere ret til hyre for den tid, han er arbejdsløs som følge af forliset, dog højst for 2 måneder ud over den tid, hvor hvilken han får hyre efter stk. 1.

5. Visse fællesregler ved fratrædelse.

§ 20. Hvis myndighederne i en fremmed havn, hvor en sømand skal fratræde, nægter ham adgang til landet eller betinger hans adgang dertil af en sikkerhed, som han ikke kan stille, skal han forblive i tjenesten, indtil skibet kommer til en havn, hvor fratrædelse kan finde sted. Han har også ret til at forblive i tjenesten, hvor dette ikke vil virke urimeligt.

6. Beregning og udbetaling af hyre.

§ 21. Hyren løber fra og med den dag, sømanden tiltræder tjenesten om bord. Hvis han på forlangende af rederen afleverer søfartsbog eller pas forinden eller må foretage rejse fra forhyringsstedet for at komme til skibet, løber hyren dog fra og med den dag, da afleveringen finder sted eller rejsen påbegyndes.

Stk. 2. Hyren løber til og med den dag, tjenesten ophører, eller, hvis fratrædelse sker efter nævnte dag, til og med fratrædelsesdagen.

Stk. 3. Hyre betales ikke for tid, i hvilken sømanden uberettiget unddrager sig sin tjeneste.

§ 22. Ved beregning af hyre for en del af en måned regnes den pr. dag til 1/30 af den månedlige hyre.

Stk. 2. Er hyren aftalt til et bestemt beløb for rejsen, lægges den i tjenesteaftalen optagne angivelse af rejsens antagelige varighed til grund i tilfælde, hvor hyre skal beregnes efter tid.

Stk. 3. Selvom rejsen kommer til at vare kortere tid end forudsat ved forhyringen, har sømanden krav på hele den aftalte hyre. Kommer rejsen til at vare længere end forudsat, har han krav på et forholdsmæssigt tillæg, hvis ikke andet er aftalt.

§ 23. Bliver en rejse helt eller delvis udført med mindre mandskab end forudsat ved ansættelsen, eller bliver det arbejdsdygtige mandskab formindsket under rejsen, fordeles sparet hyre for den tid, skibet er i søen, ligeligt mellem sømændene af den formindskede mandskabsgruppe, medmindre det godtgøres, at formindskelsen ikke har påført gruppen forøget arbejde.

Stk. 2. I den sparede hyre fradrages de øgede udgifter til overtidsbetaling, der skyldes formindskelsen af mandskabet.

Stk. 3. En sømands ret til andel i sparet hyre kan ikke overstige den hyre, han selv modtager.

Stk. 4. Er der kun én styrmand tilbage, deles sparet styrmandshyre lige mellem ham og skibsføreren.

§ 24. En sømand kan kun kræve hyre udbetalt, når skibet ligger i havn, og i samme land ikke oftere end hver syvende dag.

Stk. 2. Hyre udbetales kontant, medmindre sømanden forlanger anvisning på rederen. Udbetaling kan kræves i stedets mønt efter dagens kurs.

Stk. 3. En sømand kan kræve hyre udbetalt i form af månedlige træk til en bestemt person i Danmark eller indsat i dansk pengeinstitut. Han kan dog ikke kræve udbetaling efter flere end tre sideløbende træksedler.

Stk. 4. En sømand kan uden udgift sende hyre fra udlandet til Danmark gennem dansk konsul. Forsendelsen sker på statens regning og risiko.

§ 25. Uden sømandens samtykke kan foruden sådanne beløb, som det i henhold til særlig lovbestemmelse er pålagt rederen at tilbageholdes, kun gøre fradrag i hyren af beløb til dækning af erstatningsansvar, som en sømand har pådraget sig i tjenesten. Fradrag skal ske i hyre, der udbetales sømanden, fremfor i hyre, der udbetales som træk, medmindre sømanden bestemmer andet.

§ 26. Der skal udleveres sømanden en månedlig opgørelse over indtjent hyre med tillæg, udbetalt hyre og, hvis udbetaling er sket i anden mønt end den aftalte, den kurs, der er lagt til grund.

7. Sygepleje og sygehyre m. v.

§ 27. En sømand skal lade sig undersøge af en læge, når skibsføreren forlanger det.

Stk. 2. Skibsføreren skal så vidt muligt lade sømanden undersøge af en læge, hvis der er grund til at antage, at sømanden er syg.

Stk. 3. Lægeundersøgelser efter stk. 1 og 2 foretages uden udgift for sømanden.

Stk. 4. Er en sømand syg eller kommet til skade, skal skibsføreren sørge for, at han om bord eller i land får forsvarlig pleje, derunder underhold, lægehjælp og lægemidler.

Stk. 5. Er der grund til at antage, at en sømand lider af en sygdom, som medfører fare for de ombordværende, skal skibsføreren lade ham bringe i land, hvis betryggende foranstaltninger mod faren ikke kan træffes om bord.

Stk. 6. Kan en syg eller tilskadekommet sømand ikke selv tage vare på sine ejendele, skal skibsføreren drage omsorg for dem.

Stk. 7. Bliver en syg eller tilskadekommet sømand efterladt i udlandet, skal skibsføreren overgive ham til konsulens forsorg eller, hvis der ikke er dansk konsul på stedet, på anden måde skaffe ham forsvarlig pleje og underrette nærmeste danske konsul. Hvis sømanden ønsker det, skal skibsføreren underrette hans nærmeste pårørende.

§ 28. Når skibsføreren i udlandet efterlader en syg eller skadet sømand til dansk konsuls forsorg, kan konsulen kræve sikkerhed stillet for de udgifter, som rederen skal betale efter §§ 30 og 34.

Stk. 2. Skibsføreren skal overgive konsulen beløb, som sømanden har krav på, eller som han kan få krav på efter § 29.

Stk. 3. Hyrebeløb, som sømanden har krav på, kan han kræve udbetalt, medmindre beløbene må påregnes at medgå til dækning af udgifter for sømandens regning, eller han er i en tilstand, der gør ham uegnet til at varetage sine anliggender.

§ 29. Under tjenesten har sømanden ret til hyre, selv om han er uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller legemsskade.

Stk. 2. Er sømanden syg eller skadet ved tjenestens ophør, løber hyren videre, så længe han er uarbejdsdygtig, dog højst 2 måneder. Er bestemte tegn på sygdom eller legemsskade ikke påvist, har han dog ikke ret til hyre i flere dage, end han har været i tjenesten. Skyldes uarbejdsdygtigheden kønssygdom, betales hyren af staten.

Stk. 3. Sømanden har ikke ret til hyre efter stk. 1 eller 2 for den tid, han er uarbejdsdygtig som følge af sygdom eller skade, han svingagtigt har fortiet ved sin ansættelse. Det samme gælder, hvis han efter ansættelsen forsætligt eller ved grov uagtsomhed pådrager sig en legemsskade eller sygdom, bortset fra kønssygdom.

Stk. 4. Er den søfarende gravid ved tjenestens ophør, har hun ret til hyre, så længe hun er uden arbejde, dog højst 2 måneder. Dette gælder dog ikke, hvis hun ved ansættelsen var gravid eller har fortiet, at hun vidste eller bestemt formodede, at hun var gravid.

§ 30. Under tjenesten bærer rederen med de i stk. 4-6 anførte undtagelser alle udgifterne ved en sømands pleje.

Stk. 2. Er sømanden syg eller skadet ved tjenestens ophør, har han med de i stk. 4-6 anførte undtagelser ret til pleje for rederens regning i indtil 12 uger, dog ikke udover 2 uger efter, at han er ankommet til det land, hvor han har bopæl. Tiden regnes fra fratrædelsesdagen eller, hvis han ikke afmønstres, fra den dag, da skibet afsejler.

Stk. 3. Fratræder en sømand på grund af sygdom eller legemsskade, eller lider han ved fratrædelsen af sådan sygdom eller skade, som kan foranledige tjenestens ophør, har han desuden ret til fri rejse med underhold for rederens regning til hjemstedet. Har sømanden ikke bopæl i Danmark, kan rederen dog i stedet vælge at give sømanden fri rejse med underhold til det sted, hvor sømanden opholdt sig, da han blev forhyret, medmindre myndighederne på dette sted nægter ham adgang til landet eller betinger hans adgang dertil af en sikkerhed, som han ikke kan stille.

Stk. 4. Sømanden har ikke ret til pleje eller fri rejse efter stk. 1-3, hvis han svingagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden ved sin ansættelse. Det samme gælder, hvis han efter ansættelsen forsætligt eller ved grov uagtsomhed pådrager sig en skade eller sygdom, bortset fra kønssygdom.

Stk. 5. Hvis en sømand, der har bopæl i Danmark, lider af kønssygdom eller tuberkulose, betaler staten udgifterne ved den i stk. 2 og 3, jfr. stk. 4, nævnte pleje og hjemrejse.

Stk. 6. Rederen eller staten er fritaget for at betale udgifterne efter stk. 2 og 3, jfr. stk. 4, i det omfang, sømanden er sikret i en fremmed sygekasse, -forening, privat forsikringsselskab eller social tryghedsordning.

§ 31. Har skibsføreren i forbindelse med syg eller skadet sømands fratræden i udlandet været nødt til at afholde udgifter til hjemsendelse eller pleje eller til anden hjælp ifølge forsorgsretlig forskrift, som ikke efter dansk ret påhviler rederen, og som ikke kunne været undgået gennem bistand af dansk konsul, kan erstatning kræves af staten.

8. Død og begravelse.

§ 32. Dør en sømand, skal skibsføreren underrette hans nærmeste pårørende og sørge for hans begravelse eller ligbrænding. Indtræffer dødsfaldet i udlandet, skal tillige nærmeste danske konsul underrettes. Finder ligbrænding sted, skal skibsføreren sørge for hjemsendelse af asken.

Stk. 2. Skibsføreren skal snarest muligt lade optage en fortegnelse over, hvad den afdøde har efterladt om bord. Fortegnelsens rigtighed skal bekræftes af 2 personer. Indtræffer dødsfaldet i udlandet, skal skibsføreren aflevere fortegnelsen til nærmeste danske konsul. Kan de efterladte ejendele ikke uden ulempe beholdes om bord, skal de overgives til konsulen.

§ 33. Dør en sømand, løber hyren til og med dødsdagen, hvis den ikke ifølge bestemmelse i dette kapitel er ophørt at løbe tidligere.

Stk. 2. Bliver skibet borte, uden at det kan oplyses, når ulykken indtraf, løber hyren videre til udløbet af den tid, som i almindelighed medgår for et skib, som det forulykkede, til en rejse på samme årstid fra det sted, hvorfra man sidst havde efterretning om skibet, og til bestemmelsesstedet.

Stk. 3. Dør en sømand under tjenesten, har den efterlevende ægtefælle eller børn under 18 år, overfor hvem sømanden har forsørgerpligt, ret til hyre for 1 måned. Har sømanden ved dødsfaldet haft uafbrudt ansættelse i rederens tjeneste i henholdsvis 2 eller 3 år, betales dog hyre for henholdsvis 2 eller 3 måneder. Det samme gælder, hvis sømanden dør, mens han har ret til hyre efter § 29, stk. 2. I så fald kan rederen dog fradrage hyre, som han har betalt eller skal betale efter nævnte bestemmelse.

§ 34. Rederen betaler udgifterne ved en sømands begravelse eller ved ligbrænding samt hjemsendelse og gravsætning af asken, hvis sømanden dør under tjenesten, eller mens han endnu har ret til pleje efter § 30, stk. 2.

Stk. 2. Staten betaler de udgifter, der er nævnt i stk. 1, hvis sømanden dør, mens han har ret til pleje efter § 30, stk. 5.

Stk. 3. § 31 finder tilsvarende anvendelse, for så vidt angår udgifter i forbindelse med en sømands død.

Særlige regler om rederiansættelse.

§ 35. Er det aftalt, at sømandens tjenesteforhold er knyttet til rederiet, således at hans ansættelse hos rederen skal fortsætte, selv om tjenesten på det enkelte skib ophører, finder §§ 29 og 33, stk. 3, anvendelse, uanset om sømanden gør tjeneste på et af rederiets skibe på det tidspunkt, uarbejdsdygtigheden eller dødsfaldet indtræder. §§ 30 og 34 finder tilsvarende anvendelse, forudsat at sygdommen, legemsskaden eller dødsfaldet indtræder under et af rederen beordret ophold uden for sømandens hjemland. Retten til pleje omfatter dog alene pleje uden for hjemlandet i indtil 12 uger, efter at sygdommen eller skaden er indtrådt.

10. Særlige bestemmelser om skibsofficerers tjenesteaftale.

§ 36. For skibsofficerers tjenesteaftaler gælder de foranstående bestemmelser med de ændringer og tilføjelser, der følger af §§ 37-45.

Stk. 2. Ved skibsofficerer forstås hovmestre, maskinmestre, radiotelegrafister og styrmænd. Stk. 1 og §§ 37-45 finder også anvendelse på andre af rederen til skibstjeneste ansatte funktionærer, der har tilsvarende ledende stillinger.

§ 37. Hver af parterne kan opsig tjenesteaftalen med 3 måneders varsel, medmindre andet følger af aftalen.

Stk. 2. Der kan ikke aftales kortere opsigelsesvarsel for rederen end 1 måned i det første ansættelsesår og 3 måneder i de følgende. Det gælder dog ikke aftale om tjeneste som afløser, forudsat at tjenesten ikke varer udover 9 måneder.

§ 38. Bliver en skibsofficer på grund af sygdom eller legemsskade for længere tid ude af stand til at udføre sit arbejde, eller lider han af en sygdom, der medfører fare for de ombordværende, kan han opsiges, uanset hvad der i tjenesteaftalen er bestemt om fratrædelsessted.

§ 39. Skibsofficerens ret til at fratræde tjenesten efter § 7 er betinget af, at han har opsagt tjenesteforholdet med 3 måneders varsel eller, hvis et kortere varsel er aftalt, da med dette.

§ 40. Var tjenesteforholdet opsagt, da skibsofficeren blev uarbejdsdygtig, eller opsiges det herefter, finder § 29, stk. 2, jfr. § 35, om ret til sygehyre efter tjenesteforholdets ophør kun anvendelse, hvis opsigelsesfristen udløber, inden 2 måneder er forløbet, efter at han fratrådte tjenesten om bord. Retten til sygehyre ophører i så fald 2 måneder efter fratrædelsen. Er skibsofficeren blevet uarbejdsdygtig på et tidspunkt, da han ikke var i tjeneste på et af rederiets skibe, regnes de 2 måneder fra det tidspunkt, uarbejdsdygtigheden indtrådte.

§ 41. § 35, jfr. § 40, finder anvendelse, uanset at en skibsofficers tjenesteforhold ikke er knyttet til et rederi, således at hans ansættelse hos rederen skal fortsætte, selv om tjenesten på det enkelte skib ophører.

§ 42. Opsiges en skibsofficer, der har haft uafbrudt ansættelse i det pågældende rederi i 12, 15 eller 18 år, skal rederen ved officerens fratrædelse betale et beløb svarende til henholdsvis 1, 2 eller 3 måneders hyre.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis skibsofficeren ved fratrædelsen vil oppebære pension fra rederen eller folkepension.

Stk. 3. Stk. 1 gælder også, hvis skibsofficeren afskediges uberettiget.

§ 43. Hvis opsigelse af en skibsofficer, der er fyldt 20 år, og som har været uafbrudt beskæftiget i det pågældende rederi i mindst 1 år før opsigelsen, ikke kan anses for rimeligt begrundet i officerens eller rederiets forhold, skal rederen betale en godtgørelse. Denne fastsættes under hensyn til officerens ansættelsestid og sagens øvrige omstændigheder, men kan ikke overstige 3 måneders hyre.

Stk. 2. Såfremt en skibsofficer ved opsigelsen har været uafbrudt beskæftiget i det pågældende rederi i mindst 10 år, kan den godtgørelse, der er nævnt i stk. 1, udgøre indtil 4 måneders hyre. Efter 15 års uafbrudt beskæftigelse i rederiet kan godtgørelsen udgøre indtil 6 måneders hyre.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 gælder også, hvis skibsofficeren afskediges uberettiget.

§ 44. Bliver en skibsofficer på grund af sygdom eller legemsskade ude af stand til at udføre sit arbejde, betragtes dette som lovligt forfald, medmindre han ved sin ansættelse svigagtigt har fortiet sygdommen eller legemsskaden, eller han efter ansættelsen forsætligt eller ved grov uagtsomhed har pådraget sig sygdommen eller legemsskaden.

Stk. 2. En skibsofficer kan dog afskediges efter § 16, stk. 1, nr. 1 og 2, hvis han er forhyret for en bestemt tid eller rejse eller som afløser inden for et tidsrum af 9 måneder.

§ 45. Afskediges en skibsofficer uden sådan grund som nævnt i § 16, stk. 1, nr. 3 og 4, eller § 17 eller efter § 44, stk. 2, har han ret til hyre for 3 måneder efter tjenesteforholdets ophør, medmindre almindelige erstatningsregler hjemler ret til et større beløb. I øvrigt finder § 18 anvendelse.

11. Skibsførerens tjenesteaftale.

§ 46. Rederen skal sørge for, at der oprettes skriftlig aftale med skibsføreren om ansættelsesvilkårene. I aftalen skal anføres, hvad der er aftalt om fratrædelsessted og opsigelsesfrist.

§ 47. Rederen kan til enhver tid afskedige skibsføreren.

Stk. 2. Afskediges skibsføreren på grund af uduelighed, uredelighed eller grov eller oftere gentagen fejl eller forsømmelse i tjenesten, tilkommer der ham ikke hyre for længere tid, end han har gjort tjeneste.

Stk. 3. I øvrigt finder §§ 37-38 og §§ 40-45 anvendelse.

§ 48. Går skibet tabt ved søulykke, eller anses det efter søulykke for uistandsætteligt, ophører skibsførerens tjenesteforhold, hvis ikke andet følger af aftalen. Mod hyre og underhold skal han dog blive på stedet og sørge for ordningen af de anliggender, som vedrører skibet, de ombordværende eller lasten.

Stk. 2. § 19, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

§ 49. For skibsføreren gælder med de fornødne lempelser:

- 1) § 4, stk. 2, om lægeundersøgelse,
- 2) § 6, stk. 1, om fratrædelsessted,
- 3) § 7, stk. 1, jfr. § 39, om fratrædelse efter 9 måneder, hvis ikke andet er aftalt,
- 4) § 8 om fri hjemrejse efter 6 måneders tjeneste,
- 5) § 10, stk. 1, om ret til at kræve afsked i tilfælde af, at hans ægtefælle eller barn er afdøet ved døden eller er alvorlig syg, og omstændighederne tillader, at skibsføreren kan fratræde,
- 6) § 14, stk. 1, jfr. stk. 3, om ret til at kræve afsked, hvis skibet mister retten til at føre dansk flag,
- 7) § 16, stk. 1, nr. 4, jfr. stk. 3, om afsked i forbindelse med påbudt lægeundersøgelse.
- 8) §§ 29 og 38, jfr. §§ 35, 40 og 41, om hyre, pleje og fri rejse i tilfælde af sygdom eller legemsskade,
- 9) § 31 om rederens adgang til af staten at få erstattet visse udgifter,
- 10) §§ 32 og 34 om begravelse eller ligbrænding og om behandling af efterladenskaber,

11) § 33, stk. 3, jfr. §§ 35 og 41, om efterhyre ved død og

12) § 61 om erstatning for tab af ejendele.

§ 50. Er det aftalt, at skibsføreren har ret til andel i skibets fragt (kaplak) eller i anden indtægt af rejsen, herunder godtgørelse for overliggetid, eller andel i rederens overskud (tantième), skal rederen betale en forholdsmæssig del af den aftalte ydelse, hvis tjenesteforholdet ophører før rejsens slutning eller regnskabsårets udløb.

Stk. 2. Har skibsføreren ret til hyre for længere tid, end han har været i tjenesten, betales de ydelser, som er nævnt i stk. 1, for tiden efter tjenesteforholdets ophør med det beløb, hvormed det dobbelte af øverste styrmands hyre overstiger skibsførerens faste hyre.

Kapitel III. Skibstjenesten.

1. Ledelsen af arbejdet om bord.

§ 51. Skibsføreren har den højeste myndighed om bord.

Stk. 2. Under skibsførerens forfald eller fravær træffer den øverste styrmand i tilfælde, hvor forskrift ikke er givet af skibsføreren, i hans sted afgørelse, som ikke kan udsættes.

Stk. 3. Dør skibsføreren, eller bliver han på grund af sygdom eller anden tvingende årsag ude af stand til at føre skibet, eller forlader han tjenesten, træder den øverste styrmand i hans sted, indtil ny fører er tiltrådt. Rederen skal i disse tilfælde straks underrettes.

§ 52. Ved fordelingen af arbejdet skal der tages hensyn til hver enkelts stilling om bord og så vidt muligt til hans faglige dygtiggørelse.

Stk. 2. Handelsministeren fastsætter efter indhentet udtalelse fra Søfartens Fællesråd de af hensyn til sikkerheden til søs nødvendige bestemmelser om ansvarsområdet for skibsofficerer og andre, der har ledende stillinger om bord.

2. Almindelige tjenesteplichter.

§ 53. En sømand skal efterkomme ordrer, han modtager i tjenesten, og skal ved tydeligt svar tilkendegive, at han har forstået disse. Han skal endvidere følge de forskrifter, der gives for ordenen om bord.

Stk. 2. Bliver en sømand forhindret i at komme om bord i rette tid, skal han straks underrette skibsføreren.

Stk. 3. Sømanden skal erstatte den skade, han forvolder ved fejl eller forsømmelse i tjenesten. Erstatningen kan nedsættes eller bortfalde under hensyn til den udviste skyld, skadens størrelse og omstændighederne iøvrigt.

3. Værn mod ulykker og sundhedsfare.

§ 54. Den, der leder arbejdet, skal sørge for, at sømanden er tilstrækkeligt beskyttet mod ulykkestilfælde og sundhedsfarlig påvirkning. Han skal ved instruktion og tilsyn sikre, at arbejdet udføres på forsvarlig måde under hensyn til ulykkes- og sundhedsrisikoen.

Stk. 2. Sømanden skal medvirke til, at de foranstaltninger, der er truffet for at sikre mod ulykker eller skadelige påvirkninger, virker efter deres hensigt, og han skal i det hele udvise fornøden forsigtighed.

Stk. 3. Handelsministeren kan fastsætte regler til forebyggelse af og beskyttelse mod sygdoms- og ulykkesfarer om bord.

4. Kost og sundhedsforhold.

§ 55. Skibsføreren skal sørge for, at mandskabet får god og tilstrækkelig kost. Handelsministeren kan fastsætte regler herom.

Stk. 2. Hvis skibsføreren anser det for nødvendigt at formindske kosten under rejsen, har mandskabet krav på erstatning.

Stk. 3. Skibsføreren må ikke for egen regning påtage sig mandskabets forplejning.

Stk. 4. Skibsføreren skal føre tilsyn med sundhedsforholdene og renligheden om bord. Handelsministeren kan fastsætte regler herom.

5. Sødygtighedssyn.

§ 56. Hvis over halvdelen af mandskabet klager over skibets sødygtighed til den forestående rejse, skal skibsføreren lade afholde kontrolsyn efter reglerne i lov om tilsyn med skibe. I fremmed havn, hvor kontrolsyn efter disse regler ikke kan afholdes, skal skibsføreren henvende sig til vedkommende stedlige myndighed med anmodning om udmeldelse af synsmænd.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis maskinchefen eller den øverste styrmand fremsætter tilsvarende klage med hensyn til dele af skibet, dets tilbehør eller udrustning, som han har tilsyn med.

Stk. 3. Viser det sig ved synet, at klagen har savnet rimelig grund, erstattes tabet efter § 53, stk. 3.

Stk. 4. Afholdes syn efter stk. 1 og 2 i udlandet, skal den stedlige danske konsul, hvis sagen har været forelagt ham, og ellers skibsføreren straks indsende beretning til handelsministeriet.

6. Hviletid m. v.

§ 57. En sømand skal have fornøden tid til hvile og søvn. Inden for hvert døgn skal hviletiden mindst være på 8 timer, der kan deles i højst to perioder hver på mindst 4 timer. Tiden mellem to på hinanden følgende hvileperioder må ikke overstige 16 timer.

Stk. 2. På søn- og helligdage må der ikke pålægges en sømand arbejde, som kan udsættes.

Stk. 3. På søn- og helligdage bør der endvidere så vidt muligt gives enhver af mandskabet, som ønsker det, lejlighed til uforstyrret at holde gudstjeneste om bord.

7. Sømandens ret til at gå i land i fritiden.

§ 58. En sømand har under skibets ophold i havn eller på sikker ankerplads ret til at gå i land i sin fritid, medmindre det er nødvendigt, at han bliver om bord af hensyn til skibets, de øvrige ombordværendes eller landningens sikkerhed, udførelse af nødvendigt skibsarbejde eller skibets forestående afrejse eller forhaling.

Stk. 2. Skibsføreren skal, hvis det under hensyn til omkostningerne og andre omstændigheder er rimeligt, uden udgift for mandskabet sørge for bådforbindelse med land.

8 Sømandens ejendele m. m.

§ 59. En sømand kan medtage ting til personlig brug i rimeligt omfang, hvis det ikke kan medføre ulempe for skib eller ladning eller fare for uorden om bord. Uden skibsførerens tilladelse må han ikke medtage varer til salg for egen eller andres regning.

Stk. 2. Sømanden skal betale fragt for ulovligt medtaget gods. § 53, stk. 3, finder anvendelse, hvis godset forvolder skade.

Stk. 3. Det er ikke tilladt at bringe narkotika eller andre farlige giftstoffer om bord. Uden skibsførerens tilladelse må våben eller ammunition ikke medtages om bord.

Stk. 4. Skibsføreren kan, hvis han har begrundet mistanke om, at noget ulovligt er bragt om bord, lade sømandens opholdsrum undersøge. Sømanden har ret til at være til stede ved undersøgelsen.

Stk 5. Hvad er ulovligt er medtaget, kan skibsføreren tage i forvaring, lade bringe i land eller om nødvendigt tilintetgøre.

§ 60. Efterlader en sømand ejendele om bord ved tjenesteforholdets ophør, skal disse opbevares for hans regning om bord. Skibsføreren skal snarest muligt lade optage en fortegnelse over de efterladte ejendele. Fortegnelsens rigtighed skal bekræftes af to personer.

Stk. 2. Er opbevaring ikke rimelig på grund af ejendelenes beskaffenhed, omkostningerne eller andre omstændigheder, kan de sælges på forsvarlig måde. Det samme gælder, hvis sømanden ikke inden 1 år har henvendt sig til rederen for at få ejendelen udliveret.

§ 61. Har en sømand mistet eller fået beskadiget ombordværende ejendele ved forlis, sørøveri, brand eller andet havari, skal rederen betale erstatning. Handelsministeren fastsætter nærmere regler herom. Fradrag kan gøres for beklædning, sømanden har modtaget i henhold til § 19, stk. 2.

9. Ordenen om bord.

§ 62. Skibsføreren kan foretage de foranstaltninger, der er nødvendige for at opretholde ordenen om bord.

Stk. 2. Er skibet i fare, er der mytteri blandt mandskabet, eller foreligger anden nødstilstand, kan skibsføreren bruge de midler, der er nødvendige og forsvarlige for at tilvejebringe orden og lydighed. Enhver af mandskabet skal yde hjælp, også uden opfordring.

Stk. 3. Bliver den, der nægter at medvirke til opretholdelse af orden ombord, tilføjet skade, kan han gøre ansvar gældende, hvis hårdere midler er anvendt, end omstændighederne krævede.

§ 63. Begås en grovere forbrydelse om bord, og skibet ikke er i dansk havn, skal skibsføreren snarest muligt optage en foreløbig forklaring, der indføres i skibsdagbogen. Dette gælder dog ikke, hvis forbrydelsen er begået på fremmed territorium og forfølges af stedets myndigheder.

Stk. 2. Skibsføreren skal så vidt muligt sørge for, at en skyldig ikke undviger, indtil dansk konsul eller politiet i Danmark kan tage sig af sagen. Skibsføreren kan i dette øjemed anvende nødvendige midler, men må ikke bruge strengere midler.

Kapitel IV. Tvist om tjenesteforholdet.

§ 64. En sømand kan indbringe skibsførerens afregning for direktoratet for søfarende.

Stk. 2. Opstår der, mens skibet er uden for Danmark, tvist mellem skibsføreren og en sømand om afregningen eller tjenesteforholdet i øvrigt, kan sagen forelægges dansk konsul. Tvisten må ikke indbringes for fremmed myndighed.

Stk. 3. Direktoratet eller konsulen træffer den endelige administrative afgørelse. Har sømanden ikke andet værneting i Danmark, kan sag mod ham anlægges ved den ret, i hvis kreds skibet har hjemsted.

Stk. 4. Gælder afgørelsen betaling af et beløb over 500 kr., kan konsulen, hvis omstændighederne taler derfor, bestemme, at beløbet eller en del deraf skal deponeres hos ham. Et deponeret beløb skal sammen med udskrift af konsulens afgørelse indsendes til direktoratet for søfarende. Beløbet kan kræves udbetalt efter 6 måneders forløb, medmindre tvisten forinden er indbragt for dansk domstol.

Kapitel V. Straffebestemmelser.

§ 65. Tilsidesætter rederen sine pligter efter § 3, stk. 1, jfr. stk. 3 og 4, § 46 og § 49, nr. 1, straffes han med bøde.

§ 66. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes skibsføreren eller den, der er trådt i skibsførerens sted,

1) med bøde eller hæfte, hvis han

- a) forsætligt eller groft uagtsomt anvender videregående magtmidler end tilladt efter §§ 62 og 63, stk. 2,
- b) tilsidesætter sine pligter efter §§ 27 og 55,

2) med bøde, hvis han

- a) anvender nogen til arbejde i strid med §§ 4 eller 57 eller
- b) tilsidesætter sine pligter efter § 3, stk. 2, 2. pkt., jfr. stk. 3 og 4, § 32, § 54, stk. 1, § 56, stk. 1, 2 og 4, § 60 og § 74.

§ 67. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes sømanden med bøde, hvis han

- 1) tilsidesætter sine pligter efter § 53, stk. 1, § 54, stk. 1 og 2, og § 62, stk. 2, 2. pkt.,
- 2) mod bedre vidende fremsætter eller deltager i klage som nævnt i § 56, og kontrolsyn foranlediges derved.

Stk. 2 Overtrædelse af stk. 1 påtales kun, når rederen eller skibsføreren anmoder herom. Dette gælder dog ikke for overtrædelser af § 54, stk. 1 og 2.

§ 68. Foranlediger en sømand grundstødning, forlis eller anden søulykke ved grov fejl eller grov forsømmelse i tjenesten, straffes han med bøde eller hæfte, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Det samme gælder, dersom en sømand gentagne gange ved fejl eller forsømmelse foranlediger en sådan begivenhed.

Stk. 2. Har en sømand, der udfører arbejde om bord i et skib i en stilling af væsentlig betydning for sikkerheden, nydt spiritus eller andre rusmidler i et sådant omfang, at han er ude af stand til at udføre sin tjeneste på fuldt betryggende måde, straffes han med bøde eller hæfte, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Stk. 3. For skibsføreren gælder sølovens § 318, stk. 3, i stedet for stk. 2.

§ 69. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde eller hæfte den, der med forsæt til at unddrage sig tjenesten undlader at indfinde sig om bord i rette tid eller forlader skibet, hvis han indså eller burde indse, at rømning ville medføre fare for menneskeliv eller skibet.

§ 70. I regler, der udstedes i medfør af § 4, stk. 2 og 3, og § 54, stk. 3, kan der fastsættes straf af bøde.

§ 71. Findes ved dom en skibsfører skyldig i overtrædelse af § 66, nr. 1, litra a eller b, eller en skibsofficer i overtrædelse af § 68, stk. 1 og 2, kan under skærpende omstændigheder retten til at gøre tjeneste som skibsfører, styrmand eller maskinmester ved dommen frakendes for et bestemt tidsrum indtil 5 år eller for bestandig. Anklagemyndigheden indsender i så fald hans sønæringsbevis og udskrift af dommen til handelsministeriet. Handelsministeren kan, når 5 år er forløbet efter endelig dom, tilbagegive den frakendte ret.

Stk. 2. Frakendes en skibsfører, styrmand eller maskinmester efter stk. 1 retten til at gøre tjeneste, bestemmes det ved dommen, henholdsvis om skibsføreren kan gøre tjeneste som styrmand, og om styrmanden eller maskinmesteren kan gøre tjeneste i lavere grad. Handelsministeriet meddeler ham i så fald fornødent sønæringsbevis. Delvis frakendelse kan dog ikke finde sted ved overtrædelser efter § 68, stk. 2.

Stk. 3. Skønner politiet ved overtrædelser efter § 69, stk. 2, at betingelserne for at frakende en person retten til at gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester foreligger, kan det midlertidigt fratage ham denne ret, dog at vedkommende dommer, inden spørgsmålet endeligt afgøres ved dommen, kan ophæve den af politiet trufne bestemmelse. Afsiges der frifindende dom i 1. instans, og dommen påankes af anklagemyndigheden, kan denne, hvor forholdene særlig taler for at opretholde fratagelsen af retten til at gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester under anken, indbringe spørgsmålet for landsretten, der træffer afgørelsen ved kendelse.

Kapitel VI. Særlige bestemmelser.

§ 72. Handelsministeren kan fastsætte regler om, at §§ 8, 9 og 30 skal gælde for sømænd, der ikke har bopæl i Danmark.

§ 73. Handelsministeren kan fastsætte nærmere regler om sådan ret til pleje i tilfælde af sygdom eller tilskadekomst, til fri rejse med underhold i visse tilfælde og til hjemsendelse af hyremidler på statens regning og risiko samt om sådan pligt til at sørge for begravelse eller ligbrænding, som denne lov fastslår.

Stk. 2. Handelsministeren fastsætter regler om udstedelse og brugen af søfartsbøger, mønstringsbeviser og bemanningsskemaer.

Stk. 3. I søfartsbogen eller mønstringsbeviset må ikke gøres nogen bemærkning om sømandens forhold i tjenesten eller om nogen ham overgået straffedom.

§ 74. Skibsføreren skal sørge for, at et eksemplar af loven og de regler, der er udstedt i medfør af denne, findes om bord tilgængelig for mandskabet.

Stk. 2. Er forhyring sket i henhold til tariftale, skal han sørge for, at et eksemplar af denne findes om bord tilgængelig for mandskabet.

§ 75. Handelsministeren kan fastsætte regler, der fraviger loven for skibe, der ikke er registreringspligtige, og for skibe til fiskeri eller andet særligt formål.

§ 76. Tidspunktet for lovens ikrafttræden bestemmes af handelsministeren.

Stk. 2. Sømandslov nr. 229 af 7. juni 1952 ophæves.

Stk. 3. § 4, stk. 1, finder ikke anvendelse på personer, der ved lovens ikrafttræden er fyldt 15 år og gør eller har gjort skibstjeneste.

§ 77. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.